

Models de Projecció exterior de la Cultura i de la Llengua

Els Estats Nòrdics, Països Baixos, Àustria, les comunitats
valona i flamenca de Bèlgica, Baviera i Quebec

Sergi Bo i Gudiol

Març 2007

Gabinet Tècnic

ÍNDEX

Introducció: objectius i metodologia	3
A. Països Baixos	5
B. Flandes: la Comunitat Flamenca de Bèlgica	21
C. Valònia: la Comunitat Francesa de Bèlgica	33
D. Els estats nòrdics (I): Finlàndia	45
E. Els estats nòrdics (II): Dinamarca	63
F. Els estats nòrdics (III): Suècia	77
G. Els estats nòrdics (IV): Noruega	91
H. Canadà: el Quebec	101
I. Àustria	113
J. Alemanya: el Land de BAVIERA	125
Fonts bàsiques	135

INTRODUCCIÓ: OBJECTIUS I METODOLOGIA

El present treball de recerca pretén abastar una visió àmplia del que es pot entendre per projecció de la cultura i de la llengua, dins del marc de la política exterior i cultural dels respectius ens estatals/subestatals tractats.

La tria dels estats/regions analitzats ha respost a l'especial identificació respecte del cas català des d'un punt de vista de tamany, sistema polític o realitat cultural o lingüística. En aquest sentit, la llista la componen: Països Baixos, Flandes/Comunitat Flamenca, Valònia/Comunitat Francesa, Finlàndia, Dinamarca, Suècia, Noruega, el Quebec, Àustria i el *land* de Baviera. L'adopció d'aquests 10 casos també respon a criteris de disponibilitat d'informació, un cop endegada la recerca inicial. A més, també es considera interessant establir comparacions de models entre 6 Estats-Nació sobirans i 4 entitats subestatals o federades, totes amb capacitat legislativa i d'acció exterior, però amb diferents gradacions quant a l'amplitud competencial en matèria de promoció cultural interior i de projecció i cooperació internacionals.

L'enfocament ha estat eminentment de tipus organitzatiu. En altres paraules, determinar per a cadascun dels casos com es prenen les decisions, qui desenvolupa les competències, el grau d'autonomia, o les prioritats de la política de projecció cultural, sense descuidar altres aspectes pertinents sempre que la disponibilitat d'informació ho ha permès.

L'anàlisi de l'estructura organitzativa s'ha fet des d'un vessant tant intern com extern. Això és, a banda de la distribució de rols en l'àmbit pròpiament dit de l'acció cultural exterior, també s'ha cregut convenient d'esbossar l'organigrama de l'administració cultural i de les arts en l'àmbit estrictament intern i s'ha acompanyat, quan s'ha cregut oportú, del repartiment de rols segons els nivells de govern.

La confecció de l'índex per a cadascuna de les 10 entitats governamentals tractades ha estat sobretot el producte del marc teòric de referència que existeix en el context europeu de la recerca cultural. En aquest darrer aspecte, la recerca d'informació s'inicia amb el punt de partida del *Handbook of cultural affairs in Europe*, sota els auspicis del Consell d'Europa, a través del qual s'identifiquen els ministeris o departaments competents en la projecció exterior de la cultura i de la llengua, així com els organismes responsables de la seva gestió. Seguint les pautes esmentades, ha seguit la recerca pròpiament dita a través de les fonts *web* dels respectius ministeris i organismes per tal d'accedir a una informació més acurada i actualitzada.

D'altra banda, s'han addicionat a l'índex de matèries certs punts del Compendi de Polítiques Culturals i Tendències a Europa (7a. edició) per part de l'Institut Europeu per la recerca cultural comparada (ERICarts) i alguns de propis com l'apartat de llengua i polítiques culturals o les activitats a nivell global, català i espanyol. En aquest sentit, els apartats "Definició nacional de cultura" o "Llengua i política cultural", per exemple, malgrat tractar un aspecte purament intern de la diversitat cultural dels diversos països com és la seva composició lingüística, esdevé sovint interessant per tal d'entendre millor els objectius i prioritats del mateix país en l'àmbit de la projecció internacional de la cultura i llengua.

És interessant veure al llarg de l'estudi com els diferents organismes de la cosa cultural i internacional modifiquen polítiques i s'adapten als canvis que les societats occidentals hem anat patint els darrers anys. La perspectiva històrica donada a l'anàlisi permet, en efecte, observar com davant de fenòmens comuns com la revolució tecnològica actual, l'avenç imparabile de la globalització, o l'increment de la diversitat cultural, les estructures de govern poden actuar de formes no sempre coincidents.

Per últim, s'ha volgut fer un esforç de síntesi per a agilitar-ne la comparativa de models.

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Històricament, la política cultural neerlandesa s'ha basat en la premissa que l'Estat havia de distanciar-se dels judicis de valor envers l'art i la ciència. El desenvolupament artístic ha estat el resultat de les activitats dels ciutadans privats i d'un ampli nombre de fundacions, moltes d'elles relacionades amb la cultura.

Amb el pas dels anys, el govern ha anat assumint el rol de moderador de les activitats culturals, a banda de ser el gran finançador de l'art i la cultura.

El govern de la cosa pública als Països Baixos s'organitza en un sistema de 3 capes: govern central, govern provincial i govern municipal. A tot arreu, preval un sistema de responsabilitats duals: parlament, consells de comtat i consells locals tenen el dret d'esmenar els treballs del govern central i dels diputats provincials.

En la política cultural del dia a dia, les iniciatives les prenen els diferents governs després de la consulta amb les entitats assessores oficials. El Parlament i els consells donen els seu vist-i-plau (o no) després de la discussió pública, especialment en la discussió del pressupost de l'estat.

A l'hora de preparar la regulació, legislació i els programes de política cultural, el govern central pren la iniciativa en els afers culturals, malgrat que només cobreix un terç de totes les despeses relacionades amb l'art i la cultura.

Les principals institucions culturals com la Biblioteca Reial, l'Arxiu Nacional, l'Institut del Patrimoni dels Països Baixos, un bon nombre de grans museus nacionals, i quasi totes les infraestructures educatives com els conservatoris i instituts de l'art estan estretament lligades al govern central. La principal tasca d'aquest és de garantir una bona actuació de totes elles. El govern central també subvenciona diversos centenars de companyies d'arts escèniques, instituts d'arts visuals, tot tipus d'iniciatives artístiques i un bon nombre també de centres d'expertesa.

Per a les arts i el patrimoni cultural, el govern central és el primer responsable del sistema públic de retransmissió pels mitjans de comunicació de massa (MCM en endavant).

Els municipis i les províncies gestionen quasi dos terços del pressupost nacional en arts i cultura. La majoria dels museus neerlandesos depenen financerament dels municipis. D'altra banda, les instal·lacions culturals públiques com les biblioteques

estan descentralitzades i el govern central es limita a un suport extern a través de centres d'experts i assessors.

Per tal d'entendre millor el sistema neerlandès de la política cultural, cal parar atenció a 4 elements clau: les relacions entre l'estat i els altres nivells de govern, el rol dels comitès assessors, el rol de les entitats subvencionadores en les arts, i la introducció de normativa legal per a la planificació quadriennal de la política cultural.

La **Llei de la Política Cultural** (*Wet op het specifiek cultuurbeleid 1993*) determina aspectes de la política cultural com l'obligació que té govern de sotmetre un pla de política cultural al Parlament cada 4 anys. Aquest pla a 4 anys planteja les activitats prioritàries així com avalua els resultats de l'etapa prèvia. A més, regula les opcions del govern per a finançar províncies i municipis.

A principis dels 70's, s'inicia el debat sobre el tema de la descentralització. Als 80's, la divisió de tasques entre estat, províncies i municipis es torna a reconsiderar per tal d'incrementar l'eficiència en la provisió de la política cultural. Així, per exemple, les arts escèniques van ser centralitzades. El sistema de responsabilitats mixtes emprat fins aleshores va acabar-se i l'Estat va prendre la responsabilitat exclusiva en el manteniment de les orquestres simfòniques, incloent les regionals, i els grups d'arts escèniques amb abast nacional.

A banda d'un petit nombre de museus estatals, els museus en general estan situats sota responsabilitat de municipis i províncies. El mateix s'aplica a biblioteques i arxius. La Biblioteca Reial i els Arxius dels Països Baixos a La Haia els sosté l'estat. En un sentit més general, a les províncies se'ls va encarregar la tasca de la divulgació, la regulació i el manteniment de l'oferta cultural a nivell provincial. Els municipis, per la seva banda, es responsabilitzaven del manteniment de certes instal·lacions i infraestructures i d'activitats programades.

A la pràctica, tanmateix, aquesta divisió de tasques no era sempre aplicable alhora que topaven tendències centralitzadores i descentralitzadores.

Actualment, els municipis i les províncies comparteixen la gestió de diversos programes de la política cultural. Des de 1997, hi ha hagut diversos acords de finançament en comú entre govern central, províncies i municipis en activitats compartides. Destaquen en aquest context 8 *partners*, incloent 3 grans ciutats (Amsterdam, Rotterdam i La Haia) i 5 *clusters* de províncies i grans ciutats: Països Baixos Centrals, Països Baixos Nord, Països Baixos Est, Països Baixos Oest i Països Baixos Sud.

El principi original del govern neerlandès segons el qual cal mantenir-se neutral en l'assessoria dels temes artístics es manté intacte. S'espera del govern que cedeixi la presa de decisions sobre les arts als diversos comitès d'experts independents.

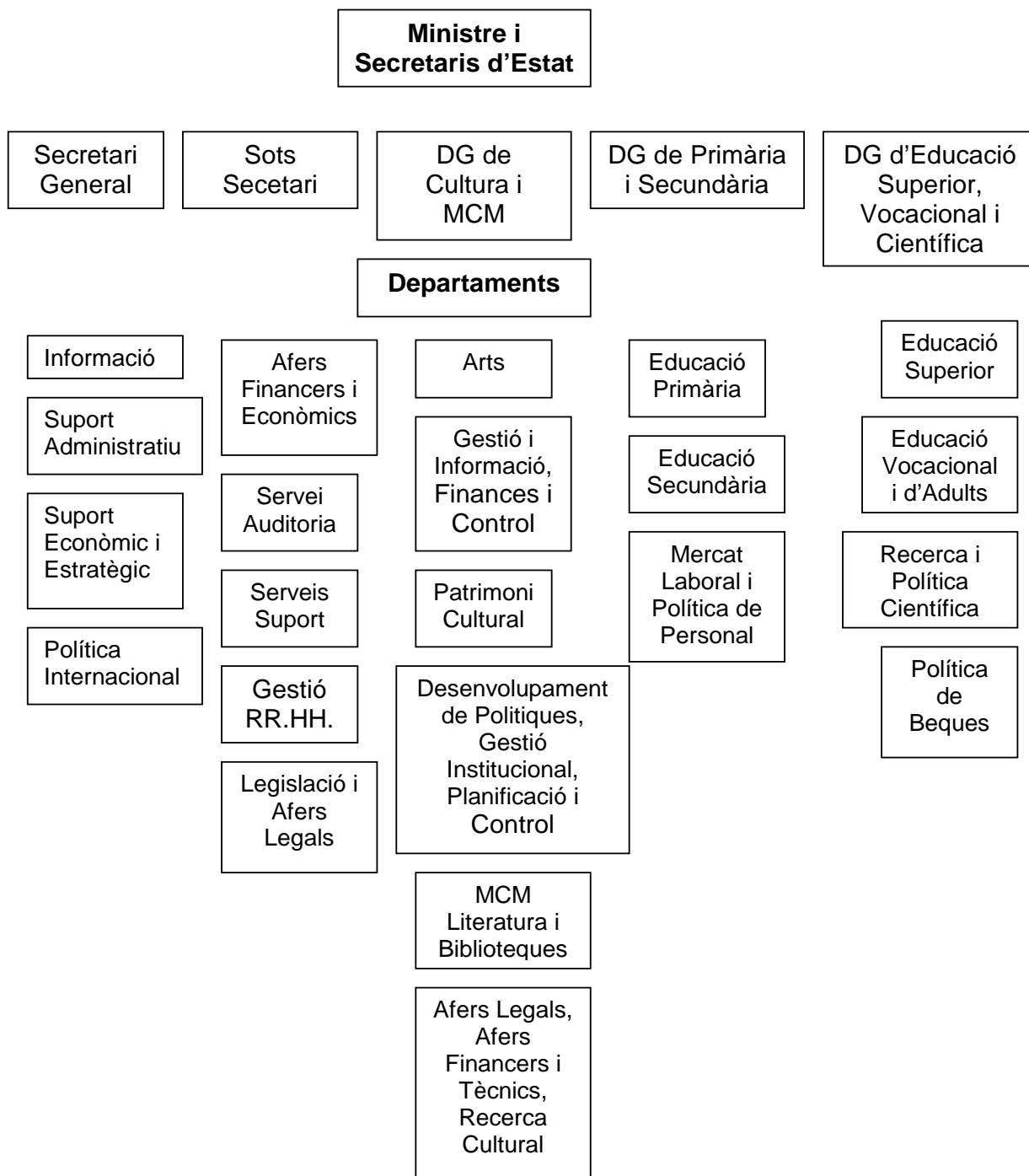
El **Consell Cultural** (fins al 1995, el Consell de les Arts) és un ens independent que coopera amb el govern en la formulació de les polítiques. I tot i que el govern no està obligat (des de 1997) a consultar el Consell, se segueix mantenint en gran part aquesta pràctica.

També existeixen ens assessors als nivells provincial i local com, per exemple, el Consell de les Arts d'Amsterdam. A escala provincial, hi ha diversos consells culturals, les tasques dels quals són normalment d'assessoria i de consultoria, però també mediació d'oferta i demanda i activitats d'informació pública.

La **Secretaria d'Estat de Cultura** freqüentment nomena comitès externs i consultors privats per a assessorar políticament i administrativa en casos de propostes de reforma organitzativa. Als 80's, per exemple, es van nomenar comitès especials per a la reestructuració de la política estatal sobre el teatre, la dansa i la música. El 1993, un informe expert, "*Estimulant la Producció Audiovisual als Països Baixos*", va influir poderosament en la reestructuració del sector del cinema. Més recentment, s'han creat comissions per a assessorar el govern davant la demanda de certes famílies per tal que se'ls retornin pintures i altres obres d'art que van esdevenir de propietat estatal després de la 2a Guerra Mundial. En alguns casos, les esmentades d'obres s'han retornat a les seves famílies.

Per últim, cal dir que hi ha diversos fons públics i semipúblics que han donat tradicionalment suport a les arts creatives. La responsabilitat dels governs nacionals no va més enllà de proveir els diners i determinar les condicions específiques sota les quals els fons han d'actuar. El Parlament té l'última paraula quan es tracta del volum del pressupost. Alguns exemples són els Fons de la Literatura, la Fundació Mondriaan i el Fons per a les Arts Visuals, el Disseny i l'Arquitectura.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: A partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Ciències.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

Com que els afers culturals tenen una importància relativa per al govern central, la Secretaria d'Estat de Cultura és molt dependent de la cooperació amb altres ministeris. En alguns casos, es creen comissions per a la coordinació interdepartamental, de durada molt variada.

Alguns exemples de cooperació interministerial o intergovernamental són:

- El Ministeri d'Habitatge, Urbanisme i Medi Ambient ha establert un pla de subvencions del 0,5% al 2% dels costos de construcció dels edificis públics per als treballs artístics i de reforma. El mateix ministeri també treballa conjuntament amb el Ministeri de Transports i Obres Públiques pel que fa als edificis històrics i la política arquitectural;
- El Ministre d'Economia fa una contribució limitada als esdeveniments i projectes culturals relacionats amb l'exportació i la promoció del turisme. El ministeri també facilita una exempció fiscal per als inversors privats que volen invertir en cinema;
- El **Ministeri d'Afers Exteriors** manté una part de responsabilitat en les relacions culturals internacionals. Els delegats culturals a les ambaixades, per exemple, representen la cultura neerlandesa a l'estranger. També es porten a terme activitats en el sí del Consell d'Europa o de la UNESCO, així com relacions culturals bilaterals;
- El Ministeri de Justícia s'ocupa de la concessió de les loteries privades. Un 8% del pressupost transferit a causes justes a través de les loteries privades van a art i cultura. El ministeri també és responsable de la legislació sobre els drets d'autor;
- El Ministeri de Finances està implicat en la política cultural a través dels incentius fiscals; i
- L'Operació Jove (*Operatie Jong*) és un projecte comú de 5 ministeris: Sanitat, Benestar i Esport; Educació, Cultura i Ciència; Justícia; Afers Socials i Treball; Interior i Relacions amb la Monarquia. El principal propòsit és desenvolupar una política integrada cap als joves i la infància. El pla d'acció inclou incentius extra per a l'educació en arts a l'escola primària i una contribució financera –tot i ser modesta- per a millorar la col·laboració entre les biblioteques públiques i les escoles.

1.4. Cooperació cultural internacional

La globalització, la creixent migració i mobilitat, el desenvolupament dels MCM i la integració europea han contribuït a la necessitat d'incrementar els contactes amb altres cultures, així com permetre els estats estrangers de conèixer la cultura i les arts neerlandeses. Els darrers anys, i degut als canvis esmentats, els Països Baixos han redissenyat llur política cultural internacional.

Canvis polítics

Als 80's, la política cultural internacional servia primordialment per a reforçar el *status* internacional de la cultura neerlandesa. Als 90's, l'èmfasi va ser transferit a la cooperació cultural; no només a la promoció de l'entesa entre pobles, sinó també a enriquir totes dues parts i a clarificar el perfil internacional dels Països Baixos. La política cultural internacional neerlandesa té 4 objectius:

- La presentació de la cultura neerlandesa a l'estranger
- L'enriquiment i la inspiració de la cultura neerlandesa a través de la col·laboració d'artistes i cultures estrangeres
- Comparar el nivell de qualitat de les pràctiques artístiques i culturals dels Països Baixos en relació als estàndards naturals
- Preservar el patrimoni cultural que els Països Baixos comparteixen amb altres països.

El maig de 2006, les Secretaries d'Estat d'Afers Exteriors i de Cultura van anunciar conjuntament llur intenció de fer la cultura neerlandesa més reconeixible en el panorama internacional.

A partir d'ara, l'estratègia en aquest camp anirà vinculada directament a tres categories específiques.

- En primer lloc, esdevindrà pràctica estàndard la connexió entre la política internacional i la nacional. Per exemple, temes nacionals com la cultura, l'economia i la diversitat cultural, es traslladaran estratègicament a programes de política cultural internacional.
- En segon lloc, les prioritats de la política exterior ja no es guiaran més pel concepte dels països prioritaris¹. Fins al 2006, la mida dels Països Baixos i els recursos limitats feien necessari centrar-se en certs països i regions. Els països

---

¹ Els països prioritaris comprenien els 25 estats membres de la UE i els de nou accés a més de, Canadà, Egipte, Indonèsia, Japó, Marroc, la Federació Russa, Surinam, Turquia, els EUA i la República de Sud-Àfrica.

seleccionats ho eren sobre la base de factors com la importància per a la cultura neerlandesa, les oportunitats per a vendre la cultura neerlandesa en el país en qüestió, el nivell i la qualitat de la cultura local, i les consideracions de política exterior. Per al 2006 en endavant, en canvi, s'implementaran combinacions entre disciplines i països en programes de polítiques públiques d'una manera flexible.

- En tercer lloc, la política cultural internacional permetrà diferents aproximacions als diversos sectors culturals, d'una manera més específica.

Programes addicionals

Els Països Baixos s'han caracteritzat per ser un pol important en el marc cultural internacional dels darrers anys. Programes que han confirmat aquest extrem inclouen la provisió de beques educatives en arts per a estudiants estrangers; assistència en festivals locals per tal de promoure'ls i incrementar llur perfil internacional; programes de residència per a estudiants i artistes estrangers; programes de visita per a decisors públics per tal de donar a conèixer l'oferta cultural i l'administració cultural dels Països Baixos.

Els Països Baixos participen en relacions culturals multilaterals a través de la seva pertinença al BENELUX, la UE, el Consell d'Europa, i les Nacions Unides (ONU en endavant) a través de la UNESCO. La pertinença a l'Organització Mundial del Comerç (OMC en endavant) també és rellevant quan l'aspecte cultural del comerç està en joc.

A nivell de la UE, els Països Baixos estan fent esforços per tal de crear majors sinergies entre les polítiques culturals comunitàries i les pròpies neerlandeses. Recentment, els Països Baixos s'ha adherit al projecte "CinemaNetEurope", que promou la indústria audiovisual domèstica a través de la distribució de pel·lícules en cinemes del circuit no comercial.

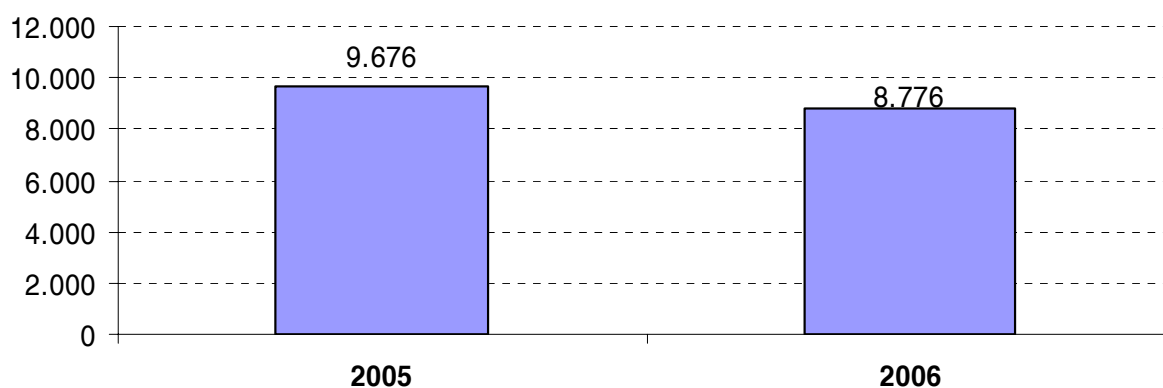
Finalment, cal dir que els Països Baixos van votar a favor de la *Convenció sobre la Diversitat Cultural de la UNESCO*, impulsada a París a finals de 2005.

Implementant infraestructura

La política cultural internacional és una part integral de la política exterior neerlandesa i ajuda a elevar el perfil dels Països Baixos a l'estranger. A més de promoure la cultura neerlandesa a l'exterior, la política cultural internacional ajuda a promoure una vida cultural rica i vibrant dins del territori dels Països Baixos a través de la cooperació i l'intercanvi.

Tant el Ministeri d'Afers Exteriors com el Ministeri d'Educació, Cultura i Ciència s'ocupen de la política cultural internacional, tant financerament com materialment. Una part important del pressupost en cultura per a les activitats internacionals el gestiona el **Fons de Cultura Neerlandesa**, que prové del Pressupost Homogeni per a la Cooperació Internacional (*HGIS-C gelden*). La gestió d'aquest fons es basa en l'observació de les prioritats de les polítiques incloses en els plans quadriennals: diversitat cultural, empresariat cultural i recerca de nous públics. Actualment, hi ha en vigor el programa d'ajuts del Fons de Cultura Neerlandesa per al període 2005-2008. El govern neerlandès ha proveït finançament addicional per a la política cultural internacional a través d'aquest fons des de 1997.

Contribució del Ministeri d'Afers Exteriors al Fons Cultural Neerlandès. 2005 – 2006
En milers d'€

El **Servei per a les Activitats Culturals Internacionals – SICA** (*Stichting Internationale Culturele Activiteiten*) es va establir el 1999 per tal de coordinar i assessorar sobre les activitats de les organitzacions culturals neerlandeses a l'estranger. El seu rol és eminentment instrumental.

El SICA promou la coordinació i la cooperació entre institucions, tot informant i avaluant, així com organitzant certs esdeveniments culturals internacionals. El SICA actua com una guia per al tràfic internacional, explica les diverses polítiques culturals i proveeix assessoria però també activitats, facilita el finançament de projectes, xarxes i serveis tan pràctics com la tramitació de visats i permisos de treball a l'estranger.

Els seus *partners* són fundacions i instituts culturals, amb qui promouen la disseminació internacional de la cultura i l'art neerlandesos a través del desenvolupament i la coordinació de programes.

El SICA s'adreça a artistes individuals, organitzacions culturals, fundacions i instituts culturals. Igualment, el SICA proporciona expertesa per a les agències governamentals, en especial els membres de l'administració cultural i les missions diplomàtiques.

Dins de les activitats del SICA en destaquen:

- El Punt de Contacte Cultural o CCP. Aquest centre proveeix informació sobre els ajuts de la UE en el sector cultural. Aquests ajuts tenen la intenció d'estimular els intercanvis culturals i artístics en el marc de la Unió.
- Trobades periòdiques per a discutir oportunitats d'intercanvi entre els Països Baixos i altres països.
- La Plataforma *Dare2Connect*, que debat en diferents formats les activitats culturals que es desenvolupen en el camp internacional.
- Visites de Treball. Des del 2005 s'organitzen visites adreçades als membres del *staff* cultural de les ambaixades i consolats neerlandesos a l'exterior, en què s'intercanvia informació sobre les activitats als diferents països.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

D'acord amb la Llei per la Política Cultural, el Ministeri de Ciència, Cultura i Educació està obligat a presentar un pla de polítiques cada 4 anys. Aquest pla revisa totes les activitats de la política cultural portades a terme. L'objectiu d'aquest sistema de planificació és imposar una organització racional a l'hora d'atorgar subvencions i altres ajuts. El sistema de finançament permet a les institucions culturals adoptar programes a llarg termini sabent d'antuvi que tenen el suficient suport financer.

La Secretaria d'Estat és responsable de crear les condicions per al manteniment, desenvolupament, disseminació (socialment i geogràfica) de l'expressió cultural. Les institucions culturals que volen optar a un programa de subvencions a 4 anys vista (dins del període de les polítiques culturals) han de demanar-ho un any abans que s'iniciï l'esmentat període.

El pla quadriennal determinarà una sèrie d'objectius substantius per al període en qüestió així com esmenarà els errors passats. Cada pla s'acompanya d'un pressupost. L'antiga obligació d'aportar un pla anual d'activitats va ser anul·lada, per burocràtica i inefectiva.

A novembre de 2003, els responsables de la Cultura al govern glossaven 3 objectius principals de la política cultural: (1) menys burocràcia en el recolzament d'arts i cultura, (2) més connexió i interacció en la vida cultural; (3) reforç del factor cultural a la societat.

Els elements existents de la política cultural dels darrers anys, amb tot, continuen, com el Pla d'Acció i Arribada Cultural, especialment adreçat a nous públics com els immigrants i els joves. El terme "cultura" té un significat ampli, i abasta no només la tradicional com les arts escèniques i els museus, sinó també la cultura popular com la música pop.

La implementació dels plans quadriennals es fa entre el govern central, les províncies i els municipis. Els acords s'han simplificat i desregulat i, a nivell financer, tenen també vigència de 4 anys en lloc d'un com habitualment.

2.2. Definició *nacional* de cultura

Seguint la descripció donada en la *Política Cultural als Països Baixos* (2003) la cultura és entesa com la inclusió de:

- El patrimoni cultural (museus, edificis i monuments històrics, arqueologia i arxius);
- MCM (retransmissió, mitjans impresos), literatura i biblioteques; i
- Les arts (arts visuals i disseny, arquitectura, cinema, arts escèniques, arts amateurs i educació en les arts).

2.3. Objectius de la política cultural

Els objectius de la política cultural neerlandesa reflecteixen els 4 principis culturals del Consell d'Europa, particularment el principi referit a la promoció de la identitat i la diversitat, el suport a la creativitat i la participació a la vida cultural.

Els Països Baixos operen una aproximació multifactorial de la identitat cultural. Recentment, amb tot, la urgència per tal d'accelerar la integració de les minories ètniques a la societat neerlandesa ha estat anteposada a l'agenda política.

Els cursos de naturalització per a estrangers que volen esdevenir ciutadans neerlandesos són obligatoris des de 2003. Els esmentats cursos inclouen una provisió lingüística: tot aquell que vulgui esdevenir neerlandès ha de poder parlar flamenc. En els programes de política cultural, es posa més èmfasi en la cooperació i l'intercanvi entre les entitats culturals, i menys en l'autonomia cultural dels grups ètnics, com era fa uns anys.

2.4. Llengua i política cultural

Hi ha dues llengües oficials als Països Baixos, el flamenc i el frisó. En el document de política cultural per a 1997-2000, es va posar un fort accent en la llengua flamenca en el sentit de mantenir-la i promoure-la tant als Països Baixos com a la resta del món.

L'èmfasi va ser posat en els films de llengua flamenca, les sèries de TV, la literatura i també en la creació del Museu Literari. Recentment ha estrenat emissions el canal neerlandès-flamenc BVN, que s'adreça als expatriats neerlandesos i flamencs.

La política lingüística neerlandesa es porta a terme dins del marc de la **Unió de la Llengua Neerlandesa** (*Nederlandse Taalunie*), conjuntament amb la comunitat flamenca de Bèlgica, que combina la nacionalitat belga amb la llengua neerlandesa.

Per tal de posar de relleu els interessos mutus entre els flamencs i els neerlandesos, es va concloure l'abans esmentat Tractat Cultural el 1995. El juny de 2004, es va avançar una mica més amb l'obertura a Brussel·les de l'Institut Flamenc-Neerlandès (*Vlaams-Nederlands Huis*). L'objectiu de l'Institut és la promoció de la cultura Flamenca-Neerlandesa a Europa i albergar debats sobre la diversitat cultural, la societat i la política en el marc d'una Europa cada cop més unida.

Des d'un angle demogràfic, la llengua frisona es troba en retrocés. Només alguns centenars de persones són parlants nadius del frisó. Amb tot, rep una protecció especial per part de la *Frysk Academie* a Leeuwarden, capital de la província de Friesland. Finalment, tots els documents governamentals i parlamentaris estan disponibles en llengua frisona.

3. Activitats de projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

3.1. Cooperació bilateral i multilateral

Actualment, els Països Baixos mantenen relacions bilaterals culturals amb 37 estats. Remetent als acords culturals o als protocols o memoràndums d'entesa, aquests tenen una importància més històrica que pràctica perquè es considera que a l'actualitat hi ha instruments més eficients per al foment de la cooperació cultural.

A nivell multilateral, recordem que els Països Baixos participen en relacions culturals a través de la seva pertinença al BENELUX, la UE, el Consell d'Europa o la UNESCO, però també per exemple en fòrums regionals multilateral, de creixent

importància, com *l'Euregio Maas-Rhein*, que inclou regions dels Països Baixos, Alemanya i Bèlgica.

D'altra banda, també hem vist que el govern holandès atorga una important ajuda financera més enllà de l'estructura governamental a través del Fons Cultural Neerlandès que, el 2006, ha ascendit a 8.776.000€. El Fons dóna suport a projectes tant professionals i a gran escala com a projectes menors a les arts amateurs.

3.2. Instituts culturals

Els Països Baixos disposen d'un únic institut cultural a Europa, *l'Institut Néerlandais* a París. Organitza exposicions i activitats culturals diverses, a banda de cursos de llengua flamenca. Rep una subvenció de poc més d'1 milió d'euros anuals per part del Ministeri d'Afers Exteriors. A banda d'aquest institut, existeix un nombre d'instituts amb una orientació cultural: operen amb una base d'intercanvi acadèmic, amb vincles especials amb universitats neerlandeses. Així, tenim *l'Istituto Olandese* a Roma (gestionat per la Universitat de Groningen), l'Institut Neerlandès a Atenes (Universitat d'Amsterdam), i l'Institut Interuniversitari d'Història de l'Art a Florència (Universitat d'Utecht). Finalment, a Sant Petersburg es troba l'Institut Científic i Cultural Neerlandès (Universitat d'Amsterdam).

3.3. El rol de les missions diplomàtiques

És en aquest context que la xarxa diplomàtica estesa per tot el món assumeix un rol determinant en aquesta projecció de llengua i cultura i de forma rellevant les missions bilaterals a través de les ambaixades i els consolats generals.

Missions diplomàtiques dels Països Baixos al món, 2006

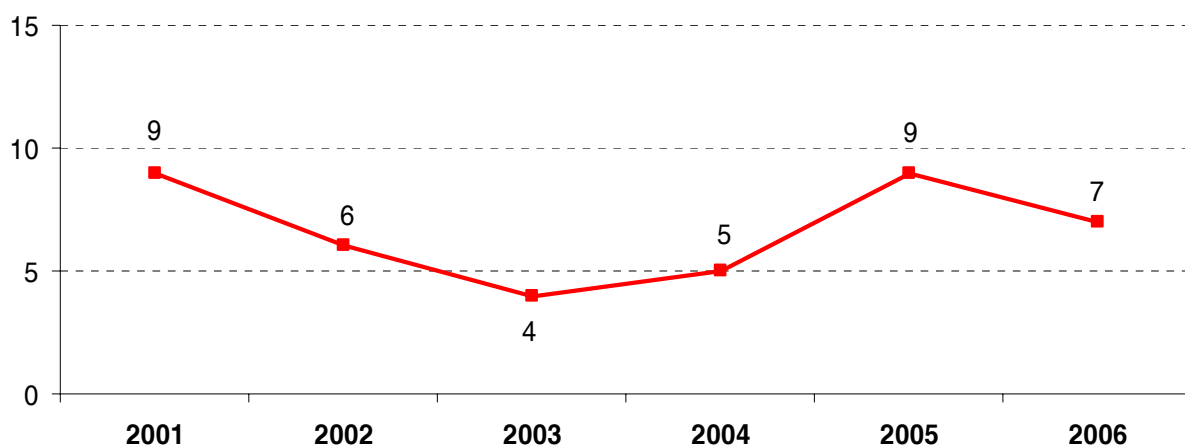
Ambaixades	116
Consolats Generals	50
Consolats	287
Representacions permanents*	16
Altres**	38
Total	507

* Missions permanents, delegacions i representacions en organitzacions internacionals (ONU, UE, OCDE, etc.)

** Viceconsolats i altres missions

A l'Estat espanyol, és l'ambaixada espanyola a través del seu Departament de Premsa i Cultura, que s'encarrega de la promoció de la llengua i la cultura neerlandeses. En aquest sentit, facilita informació general sobre el govern dels Països Baixos, la política, l'economia, la societat neerlandesa, organitzacions culturals i l'ensenyament del neerlandès tant a Espanya com als Països Baixos. Existeix entre el govern espanyol i el neerlandès un acord bilateral vigent en el terreny de la cultura i la ciència: la Cooperació cultural i científica, datat el 1978. Pel que fa a les activitats culturals pròpiament amb intervenció d'artistes i autors neerlandesos, aquestes són realitzades normalment amb la participació activa de l'Ambaixada de Madrid i el Consolat General de Barcelona.

Evolució del nombre d'activitats culturals fetes amb el suport del Consolat General de Barcelona. 2001 – 2006

Detall de la Missió diplomàtica neerlandesa a l'Estat Espanyol. 2006

21 delegacions:

- Ambaixada de Madrid
- Consolat General de Barcelona
- Consolat d'Algesires
- Consolat d'Alacant
- Consolat d'Almeria
- Consolat de Benidorm
- Consolat de Bilbao
- Consolat de Cadis
- Consolat de Ceuta
- Consolat d'El Ferrol

- Consolat de Gijón
- Consolat d'Eivissa
- Consolat de Las Palmas de Gran Canària
- Consolat de Maó-Menorca
- Consolat de Palma de Mallorca
- Consolat de Santa Cruz de Tenerife
- Consolat de Santander
- Consolat de Torremolinos-Màlaga
- Consolat de Sevilla
- Consolat de València
- Representació Permanent a l'Organització Mundial del Turisme (OMT)

4. Fonts i enllaços

Ministry of Education, Culture and Sciences: *Cultural Policy in The Netherlands*.
Amsterdam, Boekmanstudies, 2006

Entitats culturals governamentals:

Ministeri d'Educació, Cultura i Ciència: <http://www.minocw.nl/english>

Ministeri d'Afers Exteriors: <http://www.minbuza.nl/en/home>, <http://www.mfa.nl/en>

Oficina per a les Activitats Culturals Internacionals-SICA: <http://www.sicasica.nl>

Departament de Cultura i Premsa de l'Ambaixada Neerlandesa a Madrid:
http://www.mfa.nl/mad-es/prensa_y_cultura

Entitats atorgadores de subvencions:

Fundació Neerlandesa per la Literatura: <http://www.fondsvoordeletteren.nl>

Fons de Premsa: <http://www.bedrijfsfondspers.nl>

Fundació Neerlandesa per les Arts Visuals, el Disseny i l'Arquitectura:
<http://www.fondsbkvb.nl>

Fons Neerlandès per a la Promoció de la Producció Cultural:
<http://www.stimuleringsfonds.nl>

Fons Neerlandès per a la Producció Literària i la Traducció: <http://www.nlpvf.nl>

Fons Neerlandès per a les Arts Escèniques: <http://www.fapk.nl>

Fons Neerlandès per a l'Arquitectura: <http://www.archfonds.nl>

Fons per al Cinema Neerlandès: <http://www.filmfund.nl>

Mondriaan Stichting: <http://www.mondriaanstichting.nl>

Fons Nacional per a la Programació de les Arts Escèniques i de Suport al Màrqueting:
<http://www.fppm.nl>

Fons Nacional per a la Restauració: <http://www.restauratiefonds.nl>

Recerca cultural i estadístiques:

Xarxa Cultural Països Baixos: <http://www.cultuurnetwerk.org/english>

Fundació Boekman: <http://www.boekman.nl>

Portals de cultura i arts:

Portal cultural "Raad voor Cultuur": <http://www.cultuur.nl>

B. FLANDES: LA COMUNITAT FLAMENCA DE BÈLGICA

Com en altres Estats europeus, el camp de les polítiques culturals a Bèlgica desenvolupat després de la Segona Guerra Mundial va basar-se en la promoció dels valors democràtics. La majoria d'instruments de política cultural es fonamentaven en la donació d'ajuts a organitzacions no governamentals i associacions sense ànim de lucre.

Les polítiques culturals a Bèlgica es regeixen pel principi de subsidiarietat en què l'Estat no intervé directament, en principi, més enllà de la regulació general i l'atorgament d'ajuts.

La subsidiarietat es va adoptar a Bèlgica no només com a reacció al feixisme de postguerres, sinó també per a distanciar-se de la concepció comunista de la "cultura d'Estat" i de la dels EUA (cultura de mercat més que no pas de l'Estat).

Des dels 70's, Bèlgica ha portat a terme un procés per etapes envers la creació d'un Estat federal fet de regions territorials i, sobretot, comunitats lingüístiques. La història de les polítiques culturals des dels 70's pot ser observada, per tant, tot examinant les activitats de les tres comunitats lingüístiques independents (flamenca, francesa i alemanya) i aquella de l'estat federal; cadascun d'aquests nivells amb institucions independents, i amb tradicions i influències polítiques diverses.

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Bèlgica és un estat federal dividit en 3 regions (Flandes, Valònia i Brussel·les) i 3 comunitats lingüístiques (flamenca, francesa, alemanya), cadascuna d'elles amb competència per autogovernar-se. Les regions són responsables dels afers relatius al territori, incloent-hi l'economia, el medi ambient, l'habitatge i l'ocupació. Les comunitats són responsables de la cultura, l'educació, alguns aspectes del benestar i la salut, els usos lingüístics i la cooperació intercomunitària.

Les regions i les comunitats tenen competència en l'àrea de la cooperació internacional i estan autoritzades per signar acords i tractats.

Cada regió i comunitat s'organitza sobre la base d'un poder legislatiu (Consell) i un d'executiu (Govern encapçalat per un primer ministre-president). A Flandes, hi ha un

govern per a la regió i la comunitat, que també cobreix la població de parla flamenca de Brussel·les.

L'Estat federal és responsable de les institucions culturals d'interès nacional, així com de determinades àrees que inclouen la llei laboral, la seguretat social, la fiscalitat, o els drets de la propietat intel·lectual.

Les regions són responsables de la conservació del patrimoni, el paisatge arquitectònic o els museus.

Pel que fa a les comunitats, els principis bàsics que segueixen es basen en la **Llei del Pacte Cultural** de 1973, administrat per l'estat federal. Aquest pacte imposa igualment un procés obligatori de consulta, amb l'establiment de consells i de comissions, per a assegurar que totes les minories polítiques són escoltades i integrades en el desenvolupament i la implementació de les polítiques públiques.

Comunitat Flamenca

Fins als 80's, les polítiques dels successius ministres de cultura, fonamentalment cristiano-demòcrates, giraven al voltant de la democratització de la cultura.

Durant aquest temps, infraestructures bàsiques com centres culturals i biblioteques eren proveïdes pel territori de Flandes. Després de la crisi econòmica de 1981-92, hi va haver una reducció del pressupost de despesa. Les institucions de l'art van ser objectiu d'aquests talls, en el sentit que se'ls va requerir de generar els seus propis ingressos. Aquesta nova tendència no es va basar purament en els principis liberals, sinó més aviat en la orientació a la gestió per tal de trencar una lògica incrementalista.

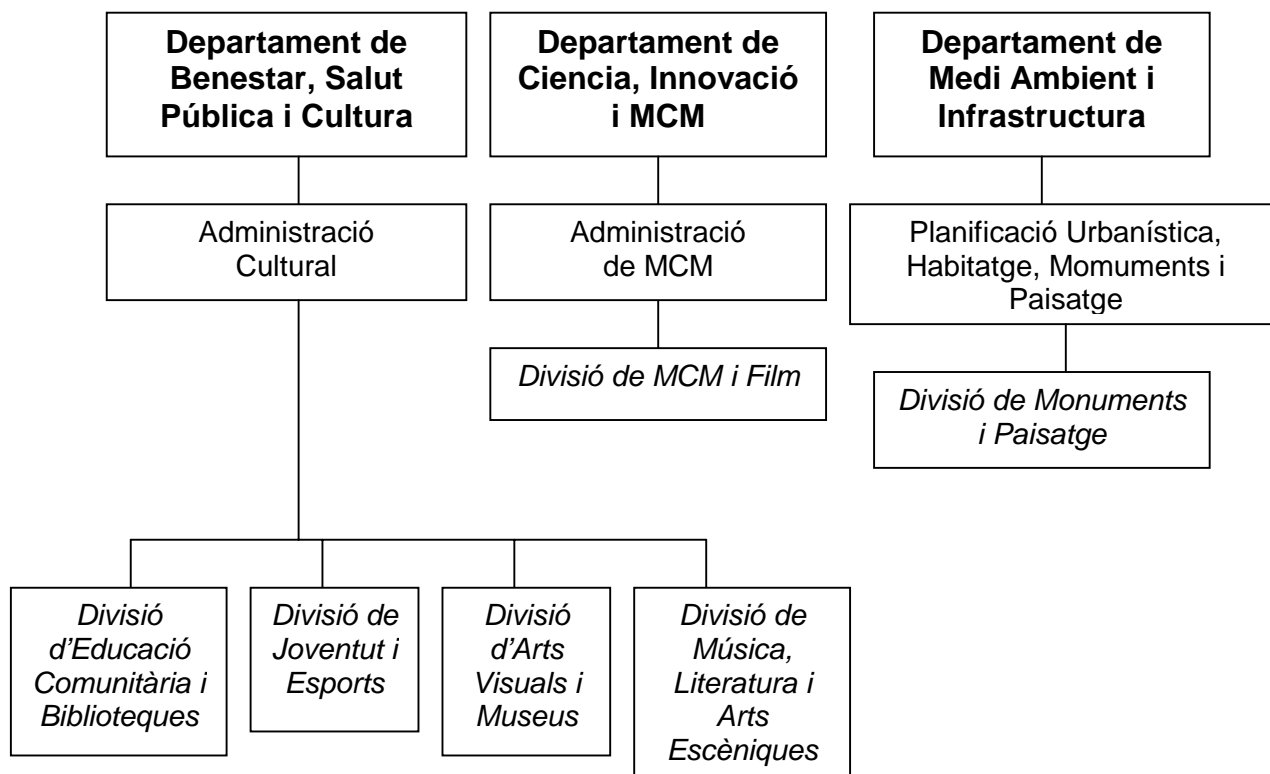
Durant la major part dels anys 90's, els ministres de cultura van centrar la seva atenció tant en les arts tradicionals com en les activitats socioculturals. Es va legislar en les arts escèniques, la música i els museus. Les diferents polítiques es van implementar en blocs temporals que van proporcionar el sector d'una major seguretat jurídica i possibilitats per a la planificació estratègica.

El govern de coalició del període 1999-2004 va tenir com a Ministre de Cultura un nacionalista. Amb el nou govern va arribar un considerable increment en el pressupost de cultura, una nova estratègia política que pretén establir una política marc integrada per Flandes en els camps de les arts, patrimoni cultural i activitats socioculturals. Aquesta aproximació pretén substituir polítiques de sector individuals per un marc legal més integrat. A més, Flandes està endegant la cooperació entre diferents nivells de govern –Govern de Flandes, les províncies i els municipis– basada en els principis de subsidiarietat i complementarietat.

La nova política també para una especial atenció a l'increment dels nivells de participació cultural.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut de Recerca ERICArts.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

A nivell belga, la cooperació interministerial, tant a nivell federal, regional o comunitari, s'esdevé entre els ministres dels diversos àmbits que tenen impacte en la política cultural: afers exteriors, educació, ocupació, medi ambient, MCM, mobilitat, turisme, etc.

La cooperació intercomunitària oficial té lloc entre la comunitat francòfona i la germànica, la Comunitat Francesa i la Comissió de la Comunitat Francesa a Brussel·les (COCOF), i entre la Comunitat Flamenca i la Germànica.

No existeix, per ara, acord de cooperació formal entre les comunitats flamenca i francesa.

1.4. Cooperació cultural internacional

Des de 1993, les Comunitats i Regions belgues han gaudit d'autonomia també en el camp de les relacions internacionals, la qual cosa els permet d'arribar a acords tant amb Estats com amb regions o províncies d'Estats estrangers. Els ministres d'aquestes comunitats responsables de la cultura roten en la representació belga en els Consells Europeus i altres institucions internacionals.

Flandes ha tancat diversos acords culturals i de cooperació internacionals amb diferents Estats i regions. La cooperació bilateral amb els Països Baixos n'és la principal prioritat, no només en termes d'intercanvi intern i de cooperació entre ells, sinó també en l'actuació conjunta en les relacions internacionals.

Cooperació multilateral

Hi ha un gran nombre de xarxes internacionals en què grups i organitzacions flamencs participen intensament. A banda de la cooperació governamental directa a través d'institucions pròpies, el govern també dóna suport a iniciatives de cooperació no estructural a través de subvencions a projectes determinats.

La cooperació multilateral és un aspecte important, especialment en allò relatiu a la UE, el Consell d'Europa, la UNESCO i les xarxes informals com la Xarxa Internacional sobre la Política Cultural (*International Network on Cultural Policy*).

El Ministre flamenc de Cultura és l'únic administrador de fons per al desenvolupament de la política internacional per la cultura, sense la intervenció del Ministre d'Afers Exteriors.

Cooperació bilateral

En el terreny de la cooperació internacional bilateral, els Països Baixos és l'Estat estranger amb qui Flandes manté els vincles més intensos, el seu soci privilegiat. La cooperació es reflecteix en el *Tractat per a la Unió de la Llengua* (1980) i el *Tractat Cultural* (1995). Òbviament, aquesta cooperació té arrels històriques, però des de Flandes es creu que la identitat cultural continuarà sent un punt clau en la creixent diversitat i globalització. Els tractats mencionats de vegades fan referència a la integració d'àrees polítiques particulars, i de vegades a la simple cooperació. Per últim, hi ha campanyes per a l'intercanvi d'activitats, projectes amb tercers països, acords sobre l'ús d'instruments de col·laboració específics, etc.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

El 1990, va ser introduït a Flandes el sistema de la planificació a llarg termini. En termes pràctics, això volia dir que cada ministre havia de presentar un pla quinquennal especificant les activitats i els objectius de llarg termini per al període en qüestió. S'aplica a Flandes el principi de la primacia política, que significa que malgrat ser assessorat per diversos consells d'experts, la decisió final és en mans del ministre o del govern. Així, el ministre pot incorporar les propostes o bé refusar-les però ha de justificar-ho en aquest últim cas.

El sistema d'assessorament es divideix en dues parts: una relativa als aspectes estratègics; l'altra, relativa al repartiment de les subvencions.

Pel que fa al primer punt, el Parlament Flamenc va aprovar un decret relatiu als consells d'assessorament estratègic (Juny 2003). Un consell d'assessoria estratègica s'estableix per a cada "àrea de política homogènia", com ara "Cultura, joventut, MCM i esports". Aquest consell assessor estratègic proveeix expertesa en la proposta de polítiques públiques (basada en la pròpia iniciativa o en resposta a requeriments per part del govern), així com consell sobre nova legislació. En aquest sentit, a l'epígraf 2.3. es fa referència a l'actual *Memoràndum de Polítiques del Ministeri Flamenc de Cultura, Joventut, Esport i Brussel·les per al període 2004-2009*.

Amb la implementació del Decret de les Arts i del Decret del Patrimoni, l'estructura d'assessoria canvia en ambdós camps. Hi ha una entitat assessora tant per les arts com pel patrimoni, així com diversos comitès de valoració per a l'avaluació de les demandes de subvencions.

Hi ha també un cos assessor per a l'educació d'adults.

Existeixen, però, dues excepcions al model. El 2000, el Fons de Literatura va ser establert per implementar la política literària del govern i per a atorgar els subsidis. El 2002, el Fons Audiovisual Flamenc va ser establert per a donar suport i promoure la creació audiovisual. Ambdós fons han arribat a un acord amb el govern per a la gestió.

En el darrer període legislatiu, el govern va impulsar una sèrie de "centres de suport" designats per portar a terme determinades activitats que promourien els sectors individuals com la recerca i l'anàlisi. Cada centre de suport té un acord amb el govern per un període de 4 a 5 anys.

En el moment actual, el govern flamenc, els municipis i les províncies estan negociant una nova divisió de les responsabilitats entre ells.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix com a tal, una definició flamenca de la cultura. Es reproduïx, tanmateix, la definició nacional belga de cultura, formulada en la reforma constitucional de 1971, i que cobreix els següents camps:

- Protecció de la llengua
- Encoratjament de la recerca
- Belles arts, incloent teatre i cinema
- Patrimoni cultural, museus i altres institucions científiques culturals
- Biblioteques, mediateques i serveis similars
- Producció televisiva i radiofònica
- Polítiques de joventut
- Educació contínua i animació cultural
- Educació física, esport i vida a l'aire lliure
- Lleure i turisme

Les successives reformes governamentals de les darreres dècades han tingut llurs efectes en la cultura, especialment en la transferència de noves competències de l'estat a les comunitats en els camps de la instrucció (especialment educació artística), ràdio i televisió i suport a la premsa.

Els següents poders han estat traspassats cap a les comunitats de Flandes, Valònia i al districte de Brussel·les:

- En termes de patrimoni cultural: monuments i espais d'interès; i
- Turisme, infraestructures per a l'educació física, l'esport i la vida a l'aire lliure.

2.3. Objectius de la política cultural

Els objectius de la política cultural a nivell federal belga estan basats, com s'ha dit, en els principis de la democràcia. La referència als drets humans i a la democràcia pluralista són un continu en la regulació i les polítiques culturals belgues. Es fomenten especialment els valors de la participació i la creativitat en el marc de l'observació d'una cultura tolerant a nivell europeu, oberta al món, intrínsecament diversa i respectuosa amb les minories que contribueixen al desenvolupament cultural global.

Bèlgica i les seves comunitats han jugat sempre un rol actiu en el Consell d'Europa fins al punt que moltes de les polítiques culturals implementades a Bèlgica han seguit de prop les orientacions donades pel propi Consell.

Ja a nivell pròpiament flamenc, en el *Memoràndum de Polítiques* del Ministeri Flamenc de Cultura, Joventut, Esport i Brussel·les per al període 2004-2009, es fa un repàs a allò que ha d'informar la política cultural i de les arts per als propers anys. De forma succinta, s'hi poden trobar els següents objectius marc:

- El respecte a la identitat cultural
- El foment de la trobada entre cultures: la interculturalitat
- Incrementar i democratitzar la cultura i alhora incrementar les competències i capacitats dels artistes
- Com a condició de l'anterior, eliminar els obstacles a la participació
- Una major internacionalització de la cultura flamenca
- La optimització en la gestió de les estructures i les infraestructures culturals
- Millora del reconeixement governamental envers els artistes amateurs, semiprofessionals i voluntaris
- Incardinar els continguts culturals en una major diversitat de polítiques transversals

2.4. Llengua i política cultural

La llengua és una de les bases fonamentals en què s'estructura la societat belga. Addicionalment a les 3 comunitats lingüístiques, hi ha una pluralitat de llengües utilitzades per part de les comunitats immigrades. Com a capital europea, Brussel·les és una ciutat multicultural.

La **Unió de la Llengua Flamenca** va ser fundada el 1980 com a una organització intergovernamental que representa els Països Baixos i la Comunitat Flamenca. La seva missió és la promoció de la llengua i literatura flamenques tant en l'àrea de parla flamenca com a l'estranger. Igualment, s'ocupa de la tasca d'estandardització de la llengua (terminologia, gramàtica, etc). Finalment, diversos organismes s'ocupen de la promoció del coneixement de la llengua flamenca entre aquells nous ciutadans sota l'àrea de la comunitat flamenca.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

Per al govern de Flandes, la política cultural internacional és tant un afer dels camps sectorials específics com d'una aproximació més transversal de les polítiques. Igualment, des del Ministeri de Cultura s'advoca per una major cooperació amb els departaments de política exterior i amb la resta de Comunitats belgues.

Representació del Govern de Flandes a l'exterior. 2006

Representacions diplomàtiques*	7
Flanders International Cooperation Agency	4
Oficines de Turisme de Flandes	11
Flanders Investment & Trade	76

* Alemanya, Països Baixos, EUA, Àustria (Hongria i República Txeca), França (UNESCO, OCDE, Consell d'Europa), Regne Unit, Sud Àfrica (Moçambic, Namíbia, Botswana, Lesotho, Swazilàndia).

3.1. La cooperació multilateral

Flandes té presència a nivell multilateral, com s'ha dit anteriorment, en els grups de treball del BENELUX, la UE, el Consell d'Europa i la UNESCO.

Flandes aposta per contribuir activament en l'àmbit multilateral a través dels grups de treball de les respectives institucions. La participació en activitats internacionals, fòrums i programes permet d'inspirar i donar una base per als treballadors culturals, el decisors públics i els implementadors de les polítiques.

3.2. La cooperació privilegiada amb els Països Baixos

Els Països Baixos constitueixen el soci privilegiat en les relacions culturals flamenques, però en el futur es pretén millorar la coordinació de polítiques i dels instruments. Això es pot portar a terme a través del marc institucional de les dues principals convencions, la Convenció per la Unió de la Llengua i la Convenció Cultural.

És sobretot a nivell lingüístic que la cooperació flamenco-neerlandesa és més intensa en el sentit de compartir interessos en la protecció dels diferents dialectes, de la millora de les competències lingüístiques de la població d'ambdós territoris, etc.

Amb tot, també la literatura, les arts escèniques o la protecció del patrimoni cultural tenen un important tractament en els convenis de col·laboració entre ambdós països. Aquest darrer aspecte, d'una manera especial des de 2005.

En el terreny lingüístic, per tal d'assolir objectius com la millora de les competències i la presència del neerlandès als MCM o la preservació dels diversos dialectes, el Govern de Flandes dóna suport a instituts com la Unió de la Llengua Neerlandesa o el Centre Flamenc per la Cultura Popular.

En el marc de la Unió per la Llengua Neerlandesa, el 2003 es van establir prioritats com: el suport a l'ensenyament a l'estranger, la política conjunta de l'ús social de la llengua o una política per a la literatura comuna per a flamencs i holandesos.

Finalment, en el sector de la música i les arts escèniques, l'evolució i les tendències actuals haurien de portar a una posada al dia dels instruments de la cooperació belgo-neerlandesa actuals (*1000 Watt Prize*, *Vuurtorens*, *VTI-TIN* o el Festival del Teatre, entre d'altres).

3.3. La cooperació amb Sudàfrica

D'altra banda, en el marc de la política flamenca d'utilització de la cultura com a instrument per al desenvolupament dels processos democràtics, el govern de Flandes estableix programes de cooperació i acords culturals.

En aquest marc, actualment hi ha una potent cooperació cultural entre Flandes i la República de Sud-Àfrica, a través de l'establiment de programes de cooperació o acords culturals finançats. Una de les prioritats del Govern de Flandes són els projectes de la "política cultural local", centrada en 6 ciutats de l'Estat africà.

També en l'àmbit de la cooperació científica i tecnològica, el 1996 es va signar un acord bilateral entre la República de Sud-Àfrica i el Govern de Flandes per a la cooperació en les àrees de les Ciències Naturals, Salut, Ciències de la Salut, Enginyeria, Tecnologia, Ciències Socials i Humanitats.

Cooperació científica i tècnica de Flandes amb la República de Sud Àfrica. Projectes finançats, per àrea temàtica. 1996–2004

Any	Projectes totals	Projectes, segons àrea temàtica
1996	5	2 Recursos Naturals 3 Ciències de la Salut i la Vida
1997	11	4 Recursos Naturals 1 Ciències de la Salut i la Vida 5 Enginyeria/Tecnologia 1 Ciències Socials/Humanitats
1998	16	7 Recursos Naturals 2 Ciències de la Salut i la Vida 5 Enginyeria/Tecnologia 2 Ciències Socials/Humanitats
1999	8	2 Recursos Naturals 3 Ciències de la Salut i la Vida 1 Enginyeria/Tecnologia 2 Ciències Socials/Humanitats
2000	10	2 Recursos Naturals 3 Ciències de la Salut i la Vida 2 Enginyeria/Tecnologia 3 Ciències Socials/Humanitats
2001	6	2 Salut i Medicina 2 Ciències Econòmiques 2 Agricultura i Medi Ambient
2002	17	4 Salut i Medicina 4 Agricultura i Medi Ambient 8 Ciències Naturals 1 Llengua
2004	26	2 Informació i Tecnologia de la Comunicació 4 Salut i Medicina 3 Enginyeria 2 Ciències Econòmiques 3 Estudis de Llengua 4 Agricultura i Medi Ambient 6 Ciències Naturals 2 Ciències Socials/Humanitats

3.4. Altres *partners* bilaterals

Flandes advoca per la concentració de la seva política cultural internacional en un nombre limitat d'Estats i regions, a través d'acords de cooperació, i evita d'aquesta manera una excessiva fragmentació en la seva acció cultural a l'exterior. Es pretén els propers anys d'incrementar els intercanvis amb el Marroc, tot utilitzant com a pont

la comunitat marroquina a Flandes. D'altra banda, també vol millorar-se la projecció cultural envers de Turquia, els nous estats membres de la UE, el Japó i la Xina, de qui es té la certesa que jugarà un rol fonamental en el terreny de les arts.

3.5. Cooperació amb les regions veïnes

Flandes també té interès a fomentar la cooperació cultural amb les regions d'Estats veïns com, sobretot, la regió francesa de Nord-Pas de Calais i l'Alemanya de Nord Rhin-Westfàlia sobre la base de la identitat regional. Això hauria de portar a un context supraregional per a la promoció de la cultura, la joventut i l'esport. Així, per exemple, la declaració signada el 2003 amb la regió francesa auspiciava establir projectes conjunts o intensificar la cooperació entre els municipis i ciutats respectius, entre d'altres.

Per tal d'assolir aquests objectius, s'han constituït xarxes bilaterals entre mediadors culturals i personal governamental en grups de treball permanents i seminaris. També s'està treballant per a compartir un marc per a l'assessoria i el finançament de projectes comuns, així com els desenvolupament de projectes multilaterals entre aquestes regions i terceres parts per tal d'assolir un millor accés als fons culturals de la UE.

Finalment, Flandes té, a nivell d'Estat espanyol, 3 delegacions de representació governamental, un dels quals englobat en la representació de l'Ambaixada de Bèlgica a Madrid. Les altres dues són oficines situades a Barcelona de caire promocional i eminentment econòmic.

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals Culturals

Web site de Cultura de la Comunitat Flamenca:

<http://www.wvc.vlaanderen.be/cultuur>

Nou Centre Cultural Internacional: <http://www.nicc.be/index.php?newlang=english>

Recerca Cultural i Estadístiques

Consorci d'Investigadors Culturals: <http://www.re-creatievlaanderen.be>

Estadístiques Culturals – Flandes:

http://aps.vlaanderen.be/statistiek/cijfers/stat_cijfers_cultuur.htm

Portals de Cultural i Arts

Centre Flamenc per la Comunicació Cultural: <http://www.cultuurnet.be>

Gestió cultural: <http://www.kunstenloket.be>

Arts Amateurs: <http://www.vca.be>

Arquitectura: <http://www.vai.be>

Arts Audiovisuals: <http://www.iak.be> i <http://www.vaf.be>

Patrimoni Cultural: <http://www.vcv.be> i <http://www.culturelebiografie.be>

Literatura: <http://www.fondsvoordeletteren.be>

Política Cultural Local: <http://www.cultuurlokaal.be>

Música: <http://www.muzyiekcentrum.be>

Arts Escèniques: <http://www.vti.be>

Biblioteques Públiques: <http://www.vcob.be>

Sector Sociocultural: <http://www.socius.be>

Arts Visuals: <http://www.ibknet.be>

1. Competències, presa de decisions i administració

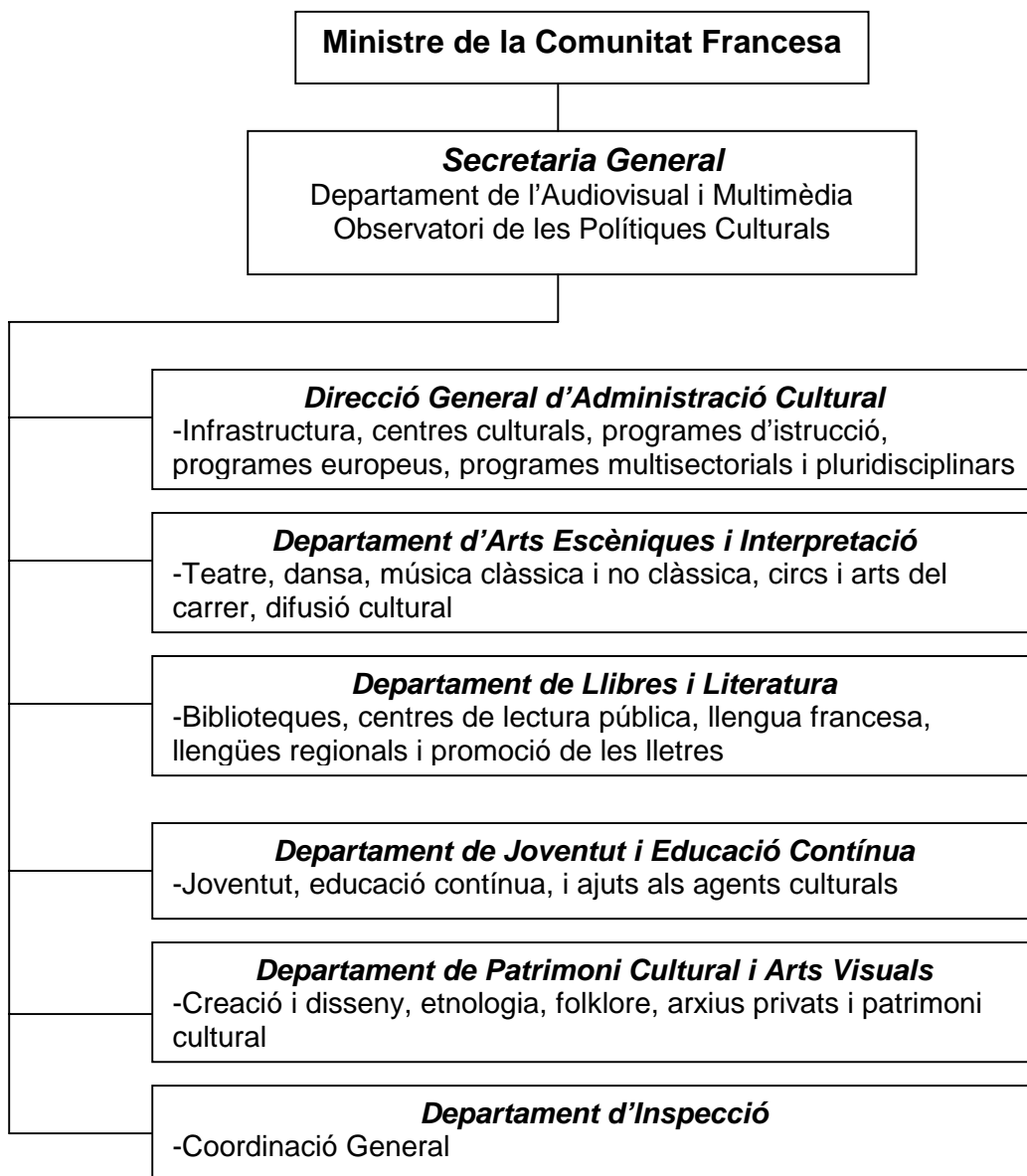
1.1. Descripció general del sistema

Als 70's, la Comunitat Francesa de Bèlgica va iniciar la creació d'una política permanent en cultura i educació. Subseqüentment, els 70's i 80's juntament havien de marcar el començament d'una nova era en el desenvolupament d'un llarg nombre de regulacions en els camps següents: educació contínua d'adults, biblioteques públiques, joventut, centres culturals, establiment de la televisió de comunitat, suport a la creació i l'expressió, subvenció del teatre-acció, comunicació més directa amb el públic con les seves expectatives socials i queixes.

En paral·lel, es manté el suport a les grans institucions artístiques i culturals, que representa una alta proporció del pressupost cultural.

Al final dels 80's i durant els 90's, hi havia una tendència a promoure el desenvolupament autònom dels sectors específics, incloent el patrimoni, les disciplines artístiques, l'educació contínua, joventut, l'audiovisual, la literatura, etc. El resultat va ser un enfortiment de les respectives estructures internes, amb estratègies modernitzades i professionals i noves relacions a nivell internacional.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: A partir de dades de l'Institut de Recerca ERICArts.

Durant els 80s es va crear la **Comissió General per a les Relacions Internacionals** com una estructura especial per les relacions exteriors.

A nivell regional, es gestionen algunes competències culturals a través de:

- Brussel·les-Regió Capital: Comissió de la Comunitat Francesa (COCOF);

- Regió Valònia: Departament de Planificació, Habitatge i Patrimoni – Divisió d'Habitatge: protecció, restauració i arqueologia.

Les regions també s'ocupen d'afers d'importància significativa per al desenvolupament del turisme cultural, el desenvolupament regional i nacional, el desenvolupament de la vida urbana i rural, la integració social, l'ocupació, l'economia i les noves tecnologies, entre d'altres.

A nivell provincial i local, cada província i moltes ciutats i municipis desenvolupen les seves pròpies polítiques culturals. En algunes àrees, com ara centres d'arts i biblioteques, aquestes polítiques es divideixen entre la Comunitat Francesa, les províncies i els ajuntaments.

La Comunitat Francesa ofereix “contractes culturals” a les províncies i ajuntaments que els volen signar. L'objectiu d'aquests contractes és de coordinar tots els nivells d'autoritat de les polítiques culturals que es facin en una àrea determinada.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

El 2004, el govern de la Comunitat Francesa va decidir implementar un Pla Estratègic per la coordinació de les polítiques relacionades amb la promoció de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, per a la interculturalitat i la inclusió social. Aquestes prioritats intersectorials i transversals concerneixen un gran nombre de competències: cultura, educació, esport, cura de la joventut, afers socials i prevenció sanitària, entre d'altres.

Un inventari enumera per a cada sector i cada prioritat, el status de les legislacions afectades, la història de la temàtica, els objectius generals que guiïn l'acció, els projectes en marxa, el pressupost associat, l'avaluació, i les perspectives.

1.4. Cooperació cultural internacional

En termes de posicionament, la Comunitat Francesa ha inscrit la seva acció els darrers anys en el marc de continuïtat dels grans acords subscrits anteriorment per Bèlgica com la **Convenció de cooperació cultural del Consell d'Europa**. Ha volgut així, conjuntament amb les comunitats flamenca i alemanya, defensar les posicions a favor de la diversitat cultural, de la promoció de la democràcia i l'Estat de dret, de la igualtat d'oportunitats i de la justícia social.

Des de 1996, 4 acords de cooperació conclusos per la Comunitat Francesa, la Regió Valònia i la Comissió comunitària francesa de la Regió Brussel·les capital (COCOF) van reorganitzar les Relacions internacionals per tal d'assegurar una presència òptima de Valònia-Brussel·les en el domini internacional.

Comunitat Francesa

El 1993, la Comunitat Francesa havia ja establert un organisme públic que fos responsable únic per a les relacions internacionals, el **Comissariat General per a les Relacions Internacionals de la Comunitat Francesa de Bèlgica** (CGRI). Aquest organisme té la missió d'implementar la política exterior de la Comunitat Francesa i d'administrar els acords culturals signats amb altres Estats, regions o províncies d'altres Estats.

En aquest sentit, desenvolupa les seves pròpies prioritats per a la promoció i disseminació de la cultura i les arts creades per la Comunitat Francesa, per a l'acció multilateral amb la UNESCO, el Consell d'Europa, la UE (i organismes associats), amb Estats industrialitzats o francòfons, per una major acció estratègica envers el Sud, i en polítiques d'intercanvi.

Regió Valònia

Valònia, en qualitat d'una de les tres regions dins de la Bèlgica federal té atribuïdes competències en les relacions exteriors de certes matèries, si bé d'una naturalesa més econòmica i comercial que la Comunitat Francesa, que és qui pròpiament s'encarrega dels camps de la cultura, les belles arts i l'audiovisual.

Amb tot, la regió ha creat la Divisió de les Relacions Internacionals (DRI), veritable "ministeri" d'affers estrangers, que s'encarrega de l'elaboració de la política internacional decidida pel Govern de la Regió Valònia. Articula la seva acció exterior en base a 3 eixos d'acció: UE, relacions bilaterals i relacions multilaterals.

L'espai internacional Valònia – Brussel·les (EIVB)

L'EIVB agrupa ambdues administracions de les Relacions internacionals de la Comunitat Francesa i la Regió Valònia, CGRI–DRI, l'Associació per la Promoció de la Formació i l'Educació a l'estranger (APEFE), l'Agència Valona per l'Exportació i les Inversions estrangeres (AWEX) i constitueix una xarxa a l'estranger de delegats, agregats econòmics i comercials i coordinadors APEFE.

Per la seva banda, el CGRI i el Ministeri de la Comunitat Francesa gestionen conjuntament les agències especialitzades següents: Valònia-Brussel·les Música (WBM), Valònia-Brussel·les Imatges (WBI), Valònia-Brussel·les Teatre (WBT–*Cultural Contact Point*, a càrrec del programa europeu Cultura 2000), el *Bureau International de la Jeunesse* (BIJ) i l'Agència per la Joventut Quebec-Valònia-Brussel·les.

Les delegacions Valònia-Brussel·les relleven l'acció de la Comunitat Francesa a l'estranger, en particular a Berlín, Varsòvia, Praga, Bucarest, Rabat, Tunis, Alger, Dakar, Kinshasa, Quebec, Santiago de Xile i Hanoi.

A París, la Delegació General s'encarrega més específicament de les relacions diplomàtiques amb França i amb les organitzacions internacionals amb base a París. A Ginebra, la Delegació Valònia-Brussel·les representa la Comunitat Francesa a l'oficina de l'ONU i a les agències especialitzades (UNESCO). A Brussel·les, la xarxa es completa amb la Delegació a la UE, la Delegació de Drets Humans i la Delegació en els Afers Audiovisuals Internacionals.

En l'àrea de la llengua francesa, la Comunitat Francesa, a través de la Comissió General de les Relacions Internacionals, va aglutinar el Ministeri d'Afers Exteriors i l'*Alliance Française* per tal de crear el **Centre Europeu per la Llengua Francesa** (CELF).

La Comunitat Francesa també té la seva pròpia delegació en la cimera dels caps d'Etat de parla francesa.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

La Comunitat Francesa exerceix les seves competències sobre els territoris de Valònia i Brussel·les, i és aquesta ciutat que acull la majoria de les institucions culturals i associacions de la Bèlgica francòfona.

A l'última dècada, el govern ha estat examinant les maneres de descentralitzar responsabilitat per a les institucions culturals de Valònia i per una divisió més equitativa amb Brussel·les.

S'ha endegat una política cultural que reforça la cooperació amb els pobles, municipalitats i àrees rurals a través de contractes especials en àmbits com els centres culturals, biblioteques, joventut i organitzacions d'educació contínua, centres comunitaris d'expressió i creativitat, centre juvenils, centres regionals de teatre, televisions locals, etc.

El model cultural de la Comunitat Francesa reposa bàsicament en el principi de subsidiarietat: suport a les iniciatives liderades per associacions culturals i operadors. Aquest suport s'organitza per decrets que defineixen les condicions d'accés, de les ajudes i de la justificació d'aquests subsidis.

Aquest model està actualment sota una forta crítica, si bé no qüestionat en els seus fonaments. La principal dificultat rau en aquesta política de subsidiarietat, que fa incrementar el nombre de beneficiaris que obtenen suport de forma recurrent. Com que els pressupostos són limitats, els beneficiaris obtenen només ajudes que es revelen insuficients per portar a la pràctica llurs projectes.

La funció representativa juga un rol important en el reforç de les polítiques culturals. Hi ha més de 30 cossos consultius o comissions que assessoren el Ministre i fan propostes i recomanacions durant la definició de les polítiques públiques i en la selecció dels projectes finalment subvencionats.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix pròpiament una definició de cultura de Valònia. Veure epígraf 2.2 de Flandes per a veure la definició de cultura belga.

2.3. Objectius de la política cultural

La política cultural de la Comunitat Francesa es construeix sobre 9 eixos fonamentals i relativament transversals que inclouen:

- Suport a la creació artística i disseminació en el camp de les arts escèniques, literatura, arts visuals, cinema, produccions audiovisuals
- Protecció i promoció del patrimoni cultural incloent museus, folklore, etnologia, llengües i arxius culturals
- Desenvolupament cultural del territori (centres culturals i biblioteques públiques)
- Desenvolupament de la democràcia cultural i la participació en la vida social i cultural, que comprèn el suport a la joventut i l'educació contínua, associacions culturals, activitats interculturals i arts amateurs
- Suport a la formació
- Democratització de la cultura: introducció de diferents formes d'art per a diferents públics
- Suport a la producció (televisió i ràdio públiques, televisió de comunitat)
- Premsa
- Suport a les activitats internacionals

El 2005, la Secretaria de Cultura ha llançat el debat "*Estats Generals sobre la Cultura*", un debat sobre la política cultural amb actors clau de la Comunitat Francesa per tal de fixar l'estratègia que ha de regir la política cultural.

2.4. Llengua i política cultural

Un departament específic té l'objectiu de defensar i difondre la llengua francesa. Desenvolupa tres tipus principals d'acció:

- Enriquiment i legibilitat de la llengua francesa (ex: decret sobre la feminització de certa terminologia)
- Ús i presència del francès en les ciències, la informació i el sector econòmic
- Sensibilització del públic amb el seu llenguatge: organització d'importants esdeveniments: "Festival de la llengua francesa", "Ciutat de les paraules".

Hi ha una significativa cooperació en temes de llengua amb organitzacions lingüístiques de França, el Quebec, i la comunitat de parla francesa de Suïssa. La Comunitat Francesa és membre de l'Agència Francòfona i participa activament en les seves activitats, especialment en projectes relacionats amb la diversitat cultural amb altres països de parla francesa.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

Les revisions successives de la Constitució belga han conferit a les Comunitats i Regions la capacitat de signar tractats internacionals. En aquest marc, Valònia-Brussel·les Internacional (**Comissariat General de Relacions Internacionals-Divisió de Relacions Internacionals**) gestiona conjuntament els acords i els programes de cooperació de la Comunitat Francesa, de la Regió valona i la Comissió comunitària francesa de Brussel·les-capital (COCOF).

Així, les relacions bilaterals i multilaterals de Valònia-Brussel·les s'asseguren de manera integrada pel CGRI-DRI per a les tres entitats federades mencionades. L'acció de l'administració central es prolonga amb les delegacions Valònia-Brussel·les, les oficines Valònia-Brussel·les als països del Sud i les posicions dels lectors i dels formadors de francès amb contracte del CGRI als Estats europeus i Israel, als quals cal afegir els lectors i assistents de llengua acollits per diversos *partenariats* bilaterals.

La política bilateral és preparada o posada en marxa en estreta associació amb les esmentades APEFE i AWEX. Igualment, cal recordar que el CGRI-DRI treballa amb les agències creades conjuntament pel CGRI i el Ministeri de la Comunitat Francesa (BIJ, WBI, WBM i WBT, és a dir les agències especialitzades en àmbits temàtics de cultura i joventut).

Amb l'obertura, el setembre de 2004, d'una Delegació Valònia–Brussel·les per als Drets Humans (amb seu a Brussel·les) i, el 2005, de delegacions a Santiago de Xile i a Alger, Valònia–Brussel·les disposa d'una xarxa de 17 Delegacions i oficines a l'Àfrica, l'Amèrica del Nord, Àsia i Europa. Aquestes delegacions duen a terme un seguit de projectes que solen agrupar-se en:

- Cultura, educació, formació, joventut, esport.
- Cooperació científica i tècnica.
- Desenvolupament econòmic i regional; turisme.
- Afers socials i Sanitat.

En podem destacar la delegació al Quebec, des de 1983, que cobreix els dominis: universitats, llengua francesa, literatura juvenil, joventuts i MCM francòfons.

Amb tot, pròpiament i catalogats com a centres plenament culturals hi ha dues seus, a París i a Kinshasa (Congo). Aquests actuen com a centres d'intercanvi cultural, de promoció artística, etc., i acullen diverses activitats, exposicions, conferències, etc., a més d'albergar fons documentals.

Xarxa de delegacions de l'Espai Internacional Valònia-Brussel·les (EIVB)*. 2006

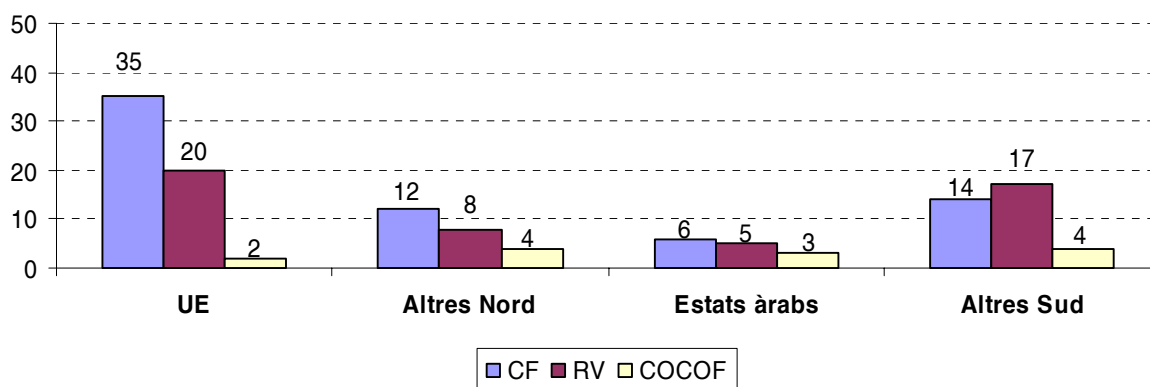
Delegacions Valònia-Brussel·les	21
Centres Culturals	2
Oficines AWEX	105
Representacions APEFE	11

* Delegacions Valònia-Brussel·les: Representacions diplomàtiques de la Comunitat francesa Valònia-Brussel·les i la Regió Valònia.

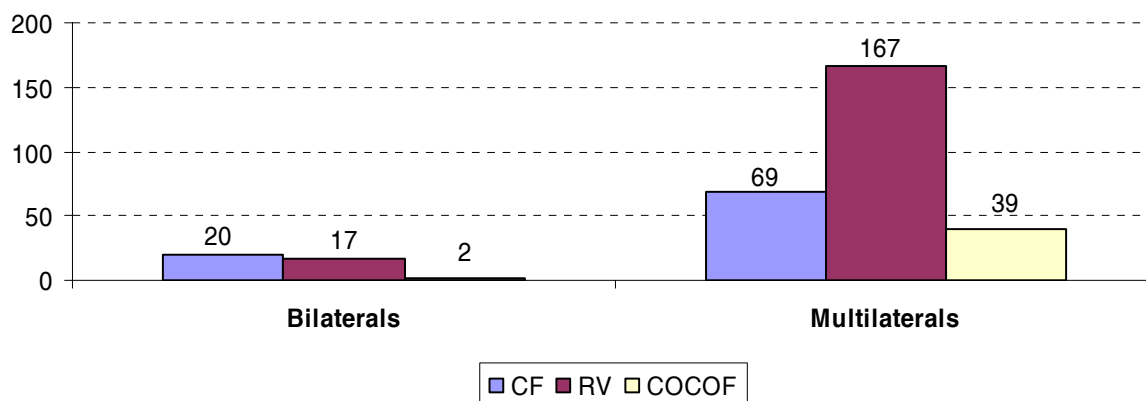
AWEX: Agència Valona per a l'Exportació i Inversions estrangeres. Agregats econòmics i comercials

APEFE: Associació per la Promoció de la Formació i l'Educació a l'estranger

Acords bilaterals gestionats pel CGRI-DRI, segons entitat federada, 2006

Tractats Internacionals segons entitat federada, 1999/2004

El pressupost del Comissariat General per les Relacions Internacionals (CGRI) els darrers anys s'ha situat entorn dels 45 milions d'euros, dels quals més d'un 50% corresponen a la cooperació bilateral o multilateral en el marc d'organismes internacionals, al manteniment de les delegacions a l'exterior i també a la cooperació cultural i de la llengua pròpiament dites.

Pressupost de la CGRI, 2004–2005

	2004	%	2005	%
Ingressos	42.536.524	100	44.766.186	100
Subvencions públiques	31.198.190	73,3	30.230.000	67,5
<i>Contribució de la CF</i>	30.400.000	71,5	29.938.000	66,9
<i>Contribució de la COCOF</i>	232.000	0,5	232.000	0,5
<i>Diversos</i>	566.190	1,3	60.000	0,1
Altres	11.338.334	26,7	14.536.186	32,5
Despeses	42.536.524	100	44.766.186	100
Personal	11.664.846	27,4	13.417.630	30,0
Despeses corrents	2.821.408	6,6	3.332.267	7,4
Campanyes de promoció	931.686	2,2	816.280	1,8
Representacions CF a l'exterior	7.238.812	17,0	6.874.587	15,4
Cooperació multilateral	6.464.338	15,2	6.946.614	15,5
Relacions bilaterals CF i altres	9.613.377	22,6	9.470.210	21,2
Cooperació cultural, científica i educativa	1.679.804	3,9	1.560.782	3,5
Altres	2.122.253	5,0	2.347.816	5,2

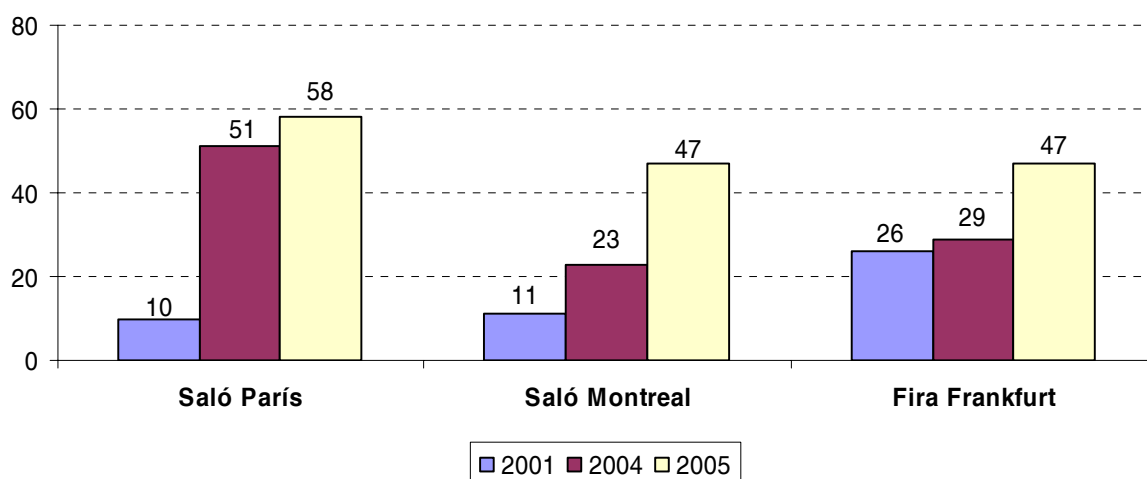
Evolució dels crèdits dedicats a les relacions bilaterals i nombre de països amb acords subscrits per la Regió Valònia - Comunitat Francesa. 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Pressupost CGRI- CF	4.107.149	4.478.940	4.101.474	4.502.654	5.195.705	5.271.843
Països CF	47	47	48	52	52	53
Pressupost DRI	2.228.563	2.858.212	3.514.000	3.578.500	4.055.000	4.043.000
Països RV	28	27	28	30	28	32
Pressupost CGRI- COCOF	109.306	158.652	158.320	139.003	299.000	230.000
Països COCOF	18	14	14	14	14	12

La taula anterior reflecteix els crèdits inscrits en els articles pressupostaris dedicats a les relacions bilaterals i efectivament utilitzats a aquest fi. Una aproximació més global s'obtidria afegint-hi les despeses de funcionament de les delegacions Valònia-Brussel·les i les remuneracions dels ensenyants de francès contractats pel CGRI.

En l'àmbit de l'acció cultural, cal destacar la progressió significativa en el camp editorial. Així, la dinàmica de *partenariat* entre el CGRI-DRI, l'ADEB, Bruxelles Export, l'AWEX i el servei de Promoció de les Lletres del Ministeri de la Comunitat Francesa ha permès augmentar la participació de les editorials a les principals cites internacionals.

Presència d'editors de la Regió Valònia-Brussel·les a fires i salons del llibre internacionals, 2001, 2004 i 2005

Ensenyants de la Comunitat Francesa a l'estranger, a 15/12/2005

País	Lectors CGRI	Lectors d'intercanvi	Formadors en institut bilingüe	Formadors	Assistents de llengua	Total
Alemanya	--	--	--	--	2	2
Àustria	--	--	--	--	--	0
Bulgària	2	--	--	--	--	2
Espanya	9	--	--	--	4	13
Estònia	2	--	--	--	--	2
Hongria	3	--	5	--	--	8
Itàlia	3	6	--	--	1	10
Lituània	1	--	--	--	--	1
Louisiana	--	--	--	14	--	14
Macedònia	1	--	--	--	--	1
Moldàvia	1	--	--	--	--	1
Polònia	5	--	--	--	--	5
Portugal	3	--	--	--	--	3
República Txeca	2	--	5	--	--	7
Romania	3	--	--	--	--	3
Regne Unit	1	--	--	--	7	8
Eslovàquia	1	--	3	--	--	4
Eslovènia	1	--	--	--	--	1
TOTAL	38	6	13	14	14	85

A l'Estat espanyol, existeixen representacions econòmiques i comercials a Barcelona, Madrid i València.

4. Fonts i enllaços

Ministeri de la Comunitat Francesa: <http://www.cfwb.be/>

Relacions Internacionals de la Comunitat Francesa:

<http://www.dri.cfwb.be/accueil.asp>

Ministeri de Relacions Exteriors de Valònia: <http://simonet.wallonie.be/>

Relacions Internacionals de la Regió Valònia – Brussel·les:

http://www.wbri.be/cgi/bin2/htdoc.cgi?id=0000235_home&lang=fr&Menu=&Header=&Footer=

Informació sobre Publicacions: <http://cfwb-fcc.be/cf/index.html> i

<http://www.cfwb.be/cofraref>

Observatori per les Polítiques Culturals: <http://www.opc.cfwb.be/>

Portal del Departament General de Cultura: <http://www.culture.be/>

Estats Generals de la Cultura: <http://www.forumculture.be/>

Música, Valònia-Brussel·les Música: <http://www.wbm.be/>
Teatre, Valònia-Brussel·les Teatre: <http://www.wbtheatre.be/>
Literatura, Guia a la Literatura Belga: <http://www.guidedeslettresbelges.be/>
Biblioteques Públiques: <http://www.bibliotheques.be/>
Llengües Regionals Endògenes: <http://www.cfwb.be/langreg/index.htm>
Museus, inventari de col·leccions: <http://www.cidoc.icom.org/>
Portal de Museus a Valònia: <http://www.lesmuseesenwallonie.be/>
Website per Museus i Societat a Valònia: <http://www.msv.be/>
Website de Museus de Brussel·les: <http://www.brusselsmuseums.be/>
Consell Superior pel Sector Audiovisual: <http://www.csa.be/>
Cinergie: <http://www.cinergie.be/>
Cineuropa: <http://www.cineuropa.org/>
Cinéacteurs: <http://www.cineacteurs.be/>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Finlàndia –com la resta d'Estats nòrdics– opera un sistema dual, altament descentralitzat i altament centralitzat. Això és, el sistema de govern local és fort i autònom en principi, degut a les previsions legals i constitucionals i el dret a la imposició fiscal de les entitats municipals. Per altra banda, amb l'arribada de l'Estat del Benestar, la principal càrrega d'implementar els sistemes de serveis públics recau en els municipis, previ establiment del marc legislatiu pel govern central. A finals dels 80's i els 90's, aquest sistema, que havia cobert biblioteques públiques i educació per a adults, va expandir-se per a cobrir museus, teatres, orquestres i educació artística bàsica.

Com a resultat d'aquest desenvolupament, l'Estat és responsable del sistema de suport a les arts, la cultura nacional i les institucions de l'art, l'educació cultural i artística a nivell universitari, i la cooperació cultural internacional; i comparteix la responsabilitat financera en el manteniment del sistema amb les municipalitats.

Els municipis, a més de prendre responsabilitat per la promoció en la provisió del servei –i el finançament d'uns dos terços d'aquest–, mantenen les infraestructures així com el finançament i el suport a les activitats i les arts culturals a nivell local.

Així, podem dir que l'Estat i el poder local estan en un paper d'igualtat en allò relatiu a les competències de la política cultural, per bé que l'Estat té un poder molt més fort d'impuls. No existeix una administració regional autònoma, per bé que la pertinença a la UE ha enfortit el rol dels consells regionals, que són, de fet, federacions de municipis.

Els poders legislatius i pressupostaris romanen al Parlament; els poders executius generals i de coordinació de la iniciativa, la planificació i implementació recau en el Govern, i finalment els ministres i ministeris inicien, planifiquen i implementen els diferents sectors d'activitats.

El contrapès als poders del govern central es poden trobar en el fort sistema d'autonomia local (municipal). El nivell regional és administrat d'una banda per les autoritats regionals del govern central (oficines de províncies, oficines de sector de districte, centre sectorials de desenvolupament), i d'altra banda per les entitats de

cooperació de les municipalitats. En aquest nivell, els consells regionals porten la responsabilitat principal en la coordinació general de la planificació física i el desenvolupament regional.

La Comissió Parlamentària d'Educació i Cultura s'ocupa dels afers de política cultural, però el Comitè de Finances proposa els límits pressupostaris a les disposicions. Després que Finlàndia accedís a la UE, el Comitè va esdevenir cada cop més l'òrgan més important per a monitoritzar les relacions entre les polítiques i legislacions nacionals i comunitàries.

El govern no té comitès permanents o altres organismes responsables de temes de polítiques culturals, sinó que pot establir grups especials de treball per a monitoritzar i preparar decisions en polítiques sectorials.

A nivell sectorial, la responsabilitat principal en la planificació i l'execució recau en el Ministeri d'Educació i Cultura, amb dos ministres diferenciats. El Departament de Cultura, Esports i Joventut està dividit en la Divisió d'Art i Patrimoni, la Divisió de MCM i Cultura, la Divisió per a la Legislació Cultural i Finances, la Divisió d'Esports, i la Divisió de Polítiques de Joventut. El 2005 es va crear una nova **Divisió per a l'Exportació Cultural**.

El Ministeri i els seus departaments i divisions se centren en la planificació estratègica i governa i orienta a través de la provisió dels contractes-programa.

En conseqüència, la implementació de la política efectiva en cultura i arts s'ha delegat cada cop més a organismes sense responsabilitat orgànica directa, agències especials i organitzacions quasi-governamentals. En la implementació de la política cultural, les següents organitzacions són d'importància cabdal:

- El sistema de consells de les arts (**Consell de les Arts de Finlàndia** i els sectorials de cinema, literatura, arts visuals, teatre, disseny, arquitectura, fotografia, música i dansa), que és responsable de la implementació de les polítiques per les arts i els artistes i proporciona mecanismes d'avaluació per tal de decidir els ajuts a artistes i els projectes subvencionats;
- El Consell Nacional de les Antiguitats que, a més de les seves funcions arqueològiques, també és la principal entitat governamental per a tot el sector del patrimoni i les activitats museístiques; i
- La Fundació del Cinema Finès que gestiona el suport públic per la producció i la distribució de pel·lícules.

D'altra banda, funcions més específiques i expertes en la implementació de la política nacional són desenvolupades per organismes com la Galeria d'Art Nacional,

l'Arxiu Cinematogràfic Finès, el Consell de la Classificació Cinematogràfica o la Biblioteca dels Impedits Visuals, entre d'altres.

Entre altres ministeris, els següents tenen una important influència transectorial en la planificació i la implementació de la política cultural:

- Ministeri de Finances: té un rol de guia i de control respecte de la planificació econòmica i pressupostària;
- Ministeri de l'Interior, responsable del desenvolupament regional i té un rol central en l'organització i la coordinació dels programes de desenvolupament regional finançats per la UE;
- Ministeri de Transports i Comunicacions: té un important rol en la planificació i la implementació de les activitats de telecomunicacions, ràdio, TV, etc; i
- Ministeri de Comerç i Indústria: proveeix suport per a la R+D en general i més específicament en les TIC i les indústries culturals.

Finlàndia té un extens sistema d'autogovern local, en què els municipis tenen el dret a la imposició tributària (incloent l'impost sobre la renda). El govern central s'ocupa de les desigualtats en els serveis públics i el desenvolupament d'infraestructures a través de transferències financeres, en l'actualitat principalment mitjançant subvencions legalment delimitades.

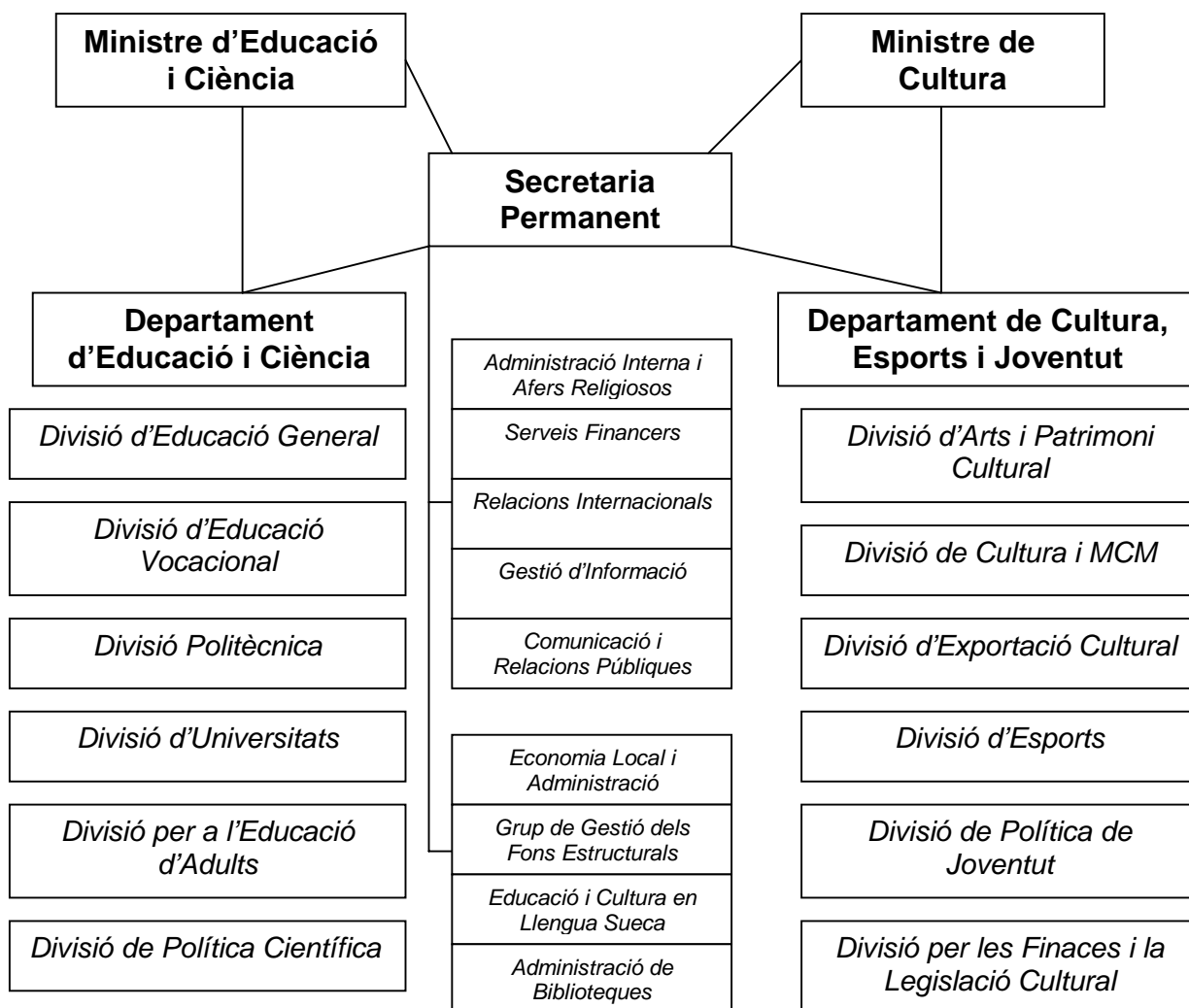
La política cultural a nivell local és gestionada des dels 90's a través de diversos comitès interdepartamentals i no resta englobada en un únic comitè com als anys 80's.

No hi ha administració regional autònoma d'elecció popular. Les oficines provincials són meres extensions del govern central, i porten a terme la tasca general de la monitorització del desenvolupament regional i dels serveis públics en particular. L'ur nombre va disminuir el 1997 d'11 a 5 i moltes funcions específiques van ser transmeses a agències regionals més especialitzades.

Al mateix temps, 19 consells regionals (federacions de municipis) han guanyat un paper major en el desenvolupament regional i la planificació, en part a causa de les seves responsabilitats de planificació i monitorització en els programes de la UE.

Els Consells de les Arts regionals són una extensió de sistema del Consell de les Arts de Finlàndia, a escala regional. De totes maneres, estan sota jurisdicció del Ministeri d'Educació i Cultura i estan situades en les oficines provincials. Bàsicament tenen les mateixes funcions a nivell regional (donacions i altre suport al treball artístic, projectes subvencionats) que el Consell a nivell nacional.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Web del Ministeri d'Educació finès.

El Ministeri d'Educació engloba el Ministre d'Educació i Ciència, que encapçala el Departament d'Educació i Política Científica, i el Ministre de Cultura, que comanda el Departament de Política Cultural, Esport i Joventut. Ambdós ministres comparteixen la Secretaria General dins la qual s'inclou la **Direcció General de Relacions Internacionals (DGRI)**. La DGRI té les següents funcions:

- Desenvolupar i coordinar les relacions internacionals del Ministeri.
- Assistir els funcionaris i el lideratge del Ministeri en qüestions relacionades amb cooperació internacional.

- Tractar i preparar qüestions relacionades amb:
  - educació, cultura, mitjans de comunicació, esports, joventut i cooperació en recerca basada en l'Acord Cultural Nòrdic (*Nordic Cultural Agreement*)
  - cooperació cultural bilateral
  - contactes amb finesos expatriats i *friendship societies*
  - cooperació multilateral (UNESCO, Consell d'Europa, etc.)
  - cooperació cultural i educativa amb regions contigües a Finlàndia
  - *Kindred Peoples Programme* (Programa de Persones 'Emparentades')
  - Institut Finlandès d'Estudis d'Europa de l'Est i Rússia
- Encarregar-se de l'avaluació i anticipació de l'entorn operatiu internacional del Ministeri.
- És responsable del Secretariat de la Comissió Nacional Finlandesa per la UNESCO.

Dins del Departament de Política Cultural, Esport i Joventut, la Divisió de Cultura i Mitjans de Comunicació té, entre les seves missions, la de prendre part en la cooperació internacional en el sector cultural i desenvolupar la política cultural en relació a Rússia i les àrees adjacents.

La projecció exterior que realitza el Ministeri d'Afers Exteriors se centra sobretot en les polítiques econòmiques i comercials, de seguretat i la cooperació al desenvolupament. Tot i això, existeix el Departament de Premsa i Cultura, amb funcions principalment relacionades amb la informació externa del Ministeri (a excepció del treball d'informació del Departament per la Cooperació al Desenvolupament Internacional) i que s'encarrega de les comunicacions, de l'exportació i de la promoció de la cultura per incrementar el coneixement de Finlàndia a l'exterior, donant suport als objectius i activitats existents en aquesta línia. El Departament s'ocupa de les relacions culturals i mediàtiques internacionals, i de la producció, adquisició i distribució d'informació relativa a Finlàndia.

Dins del Departament, és la Unitat de Cultura la que dóna suport a les activitats culturals de les representacions finlandeses a l'exterior. Participa en l'elaboració d'acords culturals bilaterals i documents, i en la planificació i realització de projectes d'exportació cultural. També organitza visites per periodistes que cobreixin esdeveniments culturals i persones rellevants del món de la cultura.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

La coordinació intersectorial s'ha percebut com un afer important, però s'han introduït pocs mecanismes institucionals. El programa de govern per a 2003 -2007 introdueix la idea de la gestió per programes i subratlla la política per programes intersectorial en àmbits com el de l'ocupació, l'empresa, la societat de la informació i la participació, però no proposa cap instrument específic per a coordinar-ne la implementació.

La cultura no s'inclou explícitament en cap d'aquests programes, però el govern promet al seu programa dibuixar una estratègia nacional per a la promoció de la creativitat.

Aquesta planificació es va iniciar el 2005 i està en marxa. En la futura estratègia, la creativitat artística jugarà un rol important, però la promoció de la creativitat i la innovació es miraran des d'una perspectiva intersectorial àmplia.

El fet de ser membre de la UE també va comportar una necessitat per a la cooperació interministerial. Hi ha un especial Comitè de Ministres per a la coordinació dels afers de la UE i, al capdamunt de l'administració, un Comitè Interministerial dels afers de la UE, amb un seguit de subcomitès, entre els quals un subcomitè per la cultura i els afers audiovisuals.

La coordinació de la planificació de la política cultural i la presa de decisions resta a mans del Ministeri d'Educació i Cultura, però altres ministeris juguen rols importants:

- Ministeri de Comerç i Indústria, respecte a R+D i PIMES en el sector cultural
- Ministeri de Transports i Comunicació: mitjans de comunicació i MCM i TICs
- Ministeri de Justícia: *copyright* i altres temes sobre la propietat intel·lectual
- Ministeri de Treball: treballs públics, polítiques d'ocupació
- La posició del Ministeri de l'Interior també esdevé accentuada a l'hora d'administrar els projectes finançats per la UE a nivell regional finès.

No existeixen més cossos intergovernamentals en l'administració i la decisió de les polítiques culturals. Pel que fa als serveis públics culturals, l'Associació Finesa de les Regions i les Autoritats locals és un important intermediari entre el govern central i els municipis. Fins a un cert punt, els consells de les arts regionals també funcionen com intermediàries entre el govern central i l'administració municipal. El finançament dels Fons Estructurals de la UE ha creat un seguit d'organitzacions supervisoras, que també coordinen les polítiques culturals regionals.

1.4. Cooperació cultural internacional

Sota la jurisdicció del Ministeri d'Educació i Cultura, la gestió de la cooperació cultural internacional s'assigna a una unitat especial, el **Secretariat per les Relacions Culturals Internacionals**. La seva principal funció és la monitorització, la planificació i la coordinació de les relacions internacionals bilaterals i multilaterals. Les bilaterals estan basades en acords culturals (amb 39 Estats) i protocols d'entesa (6 Estats); les multilaterals, en les convencions internacionals com ara la UNESCO, el Consell d'Europa i altres.

Dins del Ministeri d'Educació, també intervenen en la cooperació cultural internacional la **Divisió per a l'Exportació Cultural** i la **Divisió per al Patrimoni Cultural**. D'altra banda, organitzacions culturals i agències del ministeri que també són actives en els afers internacionals inclouen: museus, la Societat Finesa per a la Literatura, el Centre de Promoció Musical ESEK, el Fons finès per a l'Intercanvi Artístic FRAME, el Consell de les Arts o l'Arxiu Nacional Finès.

El rol del Ministeri d'Afers Exteriors

La cooperació entre el Ministeri d'Afers Exteriors i el Ministeri d'Educació respecte els afers culturals internacionals afecta diversos àmbits. El Departament per la Comunicació i la Cultura del Ministeri d'Afers Exteriors, les unitats respectives del Departament d'Educació i el Secretariat per les Relacions Internacionals negocien anualment els afers que els són competència, com ara les exportacions culturals o la divisió de tasques en els projectes més importants. En aquest marc, és competència del Departament per la Comunicació i la Cultura les relacions internacionals fineses en els camps del MCM i la cultura. Les exportacions de béns i serveis culturals representen un rol important per a la diplomàcia cultural finesa, en qualitat d'objectiu però també d'instrument. Els actors clau en aquest context són les ambaixades i consolats generals, allà on no es disposa d'Instituts culturals. L'epígraf 3 desenvolupa aquest aspecte de la cooperació cultural.

L'exportació dels béns i serveis culturals finesos

La importació i exportació de productes i serveis culturals ha esdevingut els darrers anys una temàtica central i el 2005 el Ministeri va establir una nova divisió per a monitoritzar, planificar i coordinar els esforços exportadors de béns i serveis culturals, l'esmentada Divisió per a l'Exportació Cultural. En aquest marc, s'ha estat preparant des de finals de 2005 un programa intersectorial de desenvolupament per

a l'exportació cultural per als exercicis 2007 a 2011. L'objectiu és crear una xarxa de suport amb la intenció de trobar *partners* per a l'exportació cultural i millorar la informació sobre els projectes, per tal de millorar el *know-how* en el camp de la cultura i de les arts, i per a promoure el turisme cultural. Amb aquesta operativa s'espera crear llocs de treball en l'àmbit cultural i artístic, multiplicar els ingressos per exportacions culturals i fer conèixer millor la cultura fina a al món.

La premissa en què es basa el programa per a l'exportació cultural és que hi ha demanda per als productes culturals finesos a nivell internacional, però que s'observen problemes al final de la cadena: comercialització, marketing o promoció.

Un comitè integrat per representants d'afers exteriors, cultura, comerç, indústria, finances i turisme és l'encarregat de traçar les línies bàsiques del programa.

Cooperació cultural multilateral

Les organitzacions internacionals més importants amb què treballa el Ministeri d'Educació són el Consell d'Europa, l'Organització Mundial per a la Propietat Intel·lectual, l'OCDE i la UNESCO.

La pertinença a la UE i la nova xarxa de relacions han dispersat la participació en diferents agències que han estat descentralitzades de l'administració principal. Així, el Despatx MCM-UE es troba dins de la Fundació del Cinema Finès, el Comitè Nacional d'Antiguitats és responsable de la cooperació internacional i el sector del patrimoni cultural, i el CIMO, el Centre per a la Mobilitat Internacional, és responsable dels programes d'intercanvi d'estudiants i funciona com al Punt de Contacte UE pel Programa de la Cultura 2000.

Cooperació cultural nòrdica

La cooperació nòrdica té una especial posició en les polítiques de cooperació internacional fina a i es fonamenta des de 1971 amb la signatura de l'Acord Cultural per part dels 5 Estats escandinaus. Finlàndia és representada als diferents grups de treball i comitès de cultura i educació del Consell Nòrdic, i participa en el Fons Cultural Nòrdic (1996), que és administrat pel Secretariat del Consell Nòrdic de Ministres a Copenhagen².

Finlàndia té Fons de Cultura bilaterals amb tota la resta de països nòrdics: Islàndia (1974), Noruega (1979), Suècia (1960) i Dinamarca (1981). Aquests fons culturals

---

² L'objectiu del Fons Cultural Nòrdic és la promoció de la cooperació cultural entre els països nòrdics mitjançant el finançament de projectes de cooperació. Està regulat per un acord especial entre els països nòrdics, signat el 1966 (i reformat el 1975 i el 1990). La dotació total disponible per distribuir en forma de subvencions és fixada pel pressupost del Consell Nòrdic de Ministres.

s'administren des del Centre Cultural Finès-Suec a Hanasaari (Helsinki). És el Ministeri d'Educació i Cultura qui atorga fons per a la cooperació nòrdica.

Els darrers anys, la cooperació cultural nòrdica està adoptant la forma de projectes plurianuals i s'estan explorant noves formes d'acció en els programes de mobilitat i d'intercanvi de residència.

Altra cooperació cultural transfronterera

El Ministeri d'Afers Exteriors promou les arts i la cultura finesos a l'estranger i té un rol, en l'esperit de la diplomàcia cultural, en tots els afers de la cooperació cultural internacional que poden tenir més àmplies implicacions polítiques. El programa de cooperació amb regions adjacents, on l'èmfasi recau en els nous tipus de cooperació cultural amb les regions del Bàltic i el mar Barents, és coordinada i finançada pel Ministeri d'Afers Exteriors, encara que altres ministeris són responsables de la tria de projectes i l'atorgament de les subvencions.

Finlàndia coopera estretament amb les antigues regions soviètiques del Murmansk, de Leningrad, de la República de Karèlia, amb els Estats bàltics i amb la ciutat de Sant Petersburg. És especialment destacable la cooperació amb la República de Karèlia en els camps del desenvolupament cultural i el turisme juvenil, així com l'establiment el 1999 del Fòrum Cultural Finès-Rus, finançat amb els fons de cooperació transfronterera de Finlàndia.

Instituts culturals i altres

D'altra banda, Finlàndia té una xarxa d'instituts culturals i científics en 15 Estats. A banda d'aquests, existeix l'anteriorment esmentat Centre Cultural Suec-Finlandès a Hanasaari, de promoció de l'intercanvi cultural entre Suècia i Finlàndia, establert a la ciutat d'Espoo (Finlàndia) i inaugurat oficialment el 1975. La xarxa de 16 Instituts té un objectiu comú en la promoció de l'intercanvi i la interacció en diferents àrees de la cultura, arts i del coneixement acadèmic (recerca i educació). Per això, promouen la creació i manteniment de xarxes interculturals en els àmbits de la música, literatura, disseny, tecnologia, dansa, teatre i arts plàstiques, àmbits en què els instituts juguen un important rol en l'intercanvi cultural.

Les universitats de l'art, els centres de recerca i les principals institucions del món de l'art tenen les seves pròpies relacions de cooperació cultural i estan ben connectades amb les seves respectives xarxes europees (*European Theatre Convention, European Theatre Union, ITI, ICOM, ICOMOS, ELIA, etc.*).

Els municipis tenen llurs propis programes d'agermanament i pertanyen a les organitzacions com la Unió de Ciutats del Bàltic o Eurocities. Les associacions

d'artistes i centres culturals estan ben relacionats igualment amb les xarxes europees (*IETM, International PEN, European Jazz Network, TransEurope Halles, etc.*).

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

El model de política cultural finès és sobretot un model de descentralització horitzontal i vertical d'implementació del principi d'independència orgànica. A nivell de govern central, un nombre d'agències i entitats d'experts assessoren el Ministeri d'Educació i Cultura i també implementen polítiques consensuades. Aquests organismes també tenen un cert poder independent de decisió. La **descentralització horitzontal** és, en essència, força corporativa: associacions d'artistes professionals i treballadors culturals juguen un rol important en la formulació i implementació de polítiques que afecten els artistes, així com en la determinació dels ajuts i la subvenció de projectes.

Aquest model també queda reflectit en el paper central de les organitzacions representatives dels artistes i productors en els temes de *copyright* i en la gestió de les organitzacions de drets d'autor.

La **descentralització vertical** es mou al voltant de l'eix govern central – autonomia local (municipis). L'Estat és responsable de l'art nacional i de les institucions culturals, però també de la promoció d'un més ampli i igualitari accés a les arts i la cultura, i proveeix finançament per a les institucions regionals i locals. Actualment, hi ha establert un sistema automàtic de transferències als poders locals que cobreix les biblioteques públiques, les institucions per a l'educació d'adults, les activitats culturals no institucionals, l'educació bàsica en arts, museus, teatres i orquestres.

En el cas de la descentralització vertical, el tercer sector (associacions sense finalitat de lucre) també té un paper rellevant en el sentit d'exercir l'activitat de pressió. A més, el tercer sector té dues funcions més: l'impuls de la participació i les arts amateurs, i la seva operativitat com a organitzacions no-públiques i orgànicament independents. El problema actual rau a com aconseguir la disminució del suport públic a aquestes organitzacions en el marc de la nova societat de la informació.

Com a visió en perspectiva, cal dir que entre els 80's i els 90's es produeix un gir definitiu envers la descentralització i la *desétatisation* de la política cultural finesa. Això es va veure reflectit en les reformes del sistema de subsidis als municipis i les

institucions culturals; en els contractes-programa i en el canvi de certes tècniques pressupostàries, que van permetre un major control dels costos.

Si observem el tema de la descentralització des del punt de vista d'una major autonomia local i regional, s'observa una tendència menys ambigua envers la descentralització vinculada a la pertinença a la UE i els projectes locals i regionals finançats pels Fons Estructurals. Aquest finançament ha involucrat els consells regionals en els processos de les polítiques culturals i ha reactivat els nivells regional i local amb nous projectes i iniciatives.

Programes externs de la UE (*Phare, Tacis*), conjuntament amb el programa nacional per a la cooperació amb les regions transfrontereres va crear el 1995-1999 una via per a les iniciatives regionals i locals amb regions i municipis de territoris adjacents (Leningrad, els països del Marc Bàltic o a la regió de mar de Barents). La "dimensió del nord" (*Northern Dimension*), el programa UE llançat per Finlàndia, ha ajudat també a incrementar la participació dels poders locals en la cooperació cultural internacional.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix una definició nacional de la cultura en la política cultural finesa. Tanmateix, pel que fa a les estadístiques culturals, la cultura ve definida tant des d'un sentit restrictiu com des d'un d'ampli.

En el sentit restrictiu, el terme "cultura" cobreix primer les arts, les arts creatives i les escèniques, el treball dels artistes individuals, i les branques relacionades amb les indústries culturals (producció cinematogràfica, gravació de música clàssica, producció multimèdia, etc) amb un nivell suficient de continguts culturals. D'altra banda, aquesta concepció restringida cobreix els principals dominis dels serveis culturals (biblioteques públiques i programes culturals d'educació per a adults) i patrimoni cultural (monuments i edificis històrics, espais d'interès cultural, museus d'art i història) i la cooperació cultural internacional.

L'educació general en arts (nens, joves) normalment s'hi inclou; en canvi, l'educació professional de les arts és exclosa per raons administratives (pertanyen a la jurisdicció de l'educació i la ciència, com també la Biblioteca Nacional i les biblioteques científiques, els arxius històrics i els serveis d'informació).

La definició més àmplia de cultura inclou totes les indústries culturals independentment dels continguts, l'educació professional en les arts i la cultura i tots els museus, biblioteques científiques i arxius.

Cal dir que el recentment aprovat marc estadístic per a la cultura de l'Eurostat es basa en aquesta concepció àmplia de la cultura. Aquest marc també s'utilitza en la presentació de les estadístiques de la despesa pública finesa en cultura.

2.3. Objectius de la política cultural

L'afirmació de la identitat nacional va ser, originàriament, la principal prioritat de la política cultural finesa. La promoció de la creativitat artística n'ha estat el segon objectiu. Això s'ha reflectit tradicionalment en la voluntat de l'Estat de tenir cura dels seus artistes i de millorar la seva posició econòmica través d'un sistema d'ajuts i pensions a les arts.

Els darrers anys, seguint exemples internacionals, el govern finès ha començat a emfasitzar la creativitat i la innovació en la seva contribució al creixement econòmic. D'altra banda, la responsabilitat compartida entre l'Estat i les municipalitats a l'hora de proveir, finançar i mantenir un sistema regional de serveis culturals mostra l'esforç per expandir la participació en la vida cultural.

Existeix una autèntica descentralització –tant horitzontal com vertical– en la qual els municipis tenen el rol principal en la provisió dels serveis culturals.

La protecció de les minories com els habitants de parla anglesa, els sàmi i els roma pot ser vista com una aspiració de la diversitat cultural. Les decisions de procurar pràcticament els mateixos drets socials, econòmics i polítics als immigrants i refugiats van en la línia d'assolir una major diversitat cultural.

Aquests objectius de caràcter més tradicional, com també la protecció dels drets humans, en constitueixen la base moral, però també conviuen amb una nova sèrie d'objectius de la política cultural. Aquests darrers corresponen als criteris del nou programa de les polítiques culturals revisades pel Consell d'Europa. D'altra banda, les idees segons les quals les arts i la cultura haurien de servir al creixement econòmic, incrementar les exportacions i funcionar com a factor de desenvolupament regional han esdevingut creixentment importants a Finlàndia.

La combinació dels objectius tradicionals amb els nous orientats econòmicament es reflecteix en la recent **Estratègia 2015** del ministeri d'Educació i Cultura amb les següents funcions clau:

- Salvaguarda de la igualtat d'accés a l'educació i la cultura
- Promoció del creixement intel·lectual i l'aprenentatge
- Eixamplar les oportunitats per a la participació
- Proporcionar recursos per a la millora de la capacitat econòmica i cultural de la societat finesa

- Obertura de nous canals per tal de diversificar l'impacte finès en la comunitat internacional
- Millora de l'efectivitat del sector cultural

2.4. Llengua i política cultural

És costum de parlar sobre els finesos de parla sueca com una minoria, malgrat que la ideologia bàsica en què s'ha basat històricament la construcció de l'estat finès sosté que Finlàndia té dues cultures fineses paral·leles, una basada en la llengua finesa i l'altra en la sueca.

Els drets de la població de parla sueca estan garantits en la nova codificació de la Constitució Finesa i protegits en una especial Llei per la Llengua que, conjuntament amb algunes lleis específiques, proporciona la igualtat en l'ús oficial (administratiu, judicial) de la llengua nativa i l'accés a l'educació i a la carrera pública. Un tema important ha estat la introducció de l'ensenyament del suec com a segona llengua nativa a l'ensenyament primari i secundari.

La Llei per la Llengua, així com la Llei per la Llengua Finesa – que proporciona el dret d'usar el sàmi com una llengua oficial en la seva àrea d'influència, van ser aprovades el 2003. El sàmi és l'única llengua indígena reconeguda oficialment a Finlàndia.

A banda del sàmi, la Constitució atorga una posició especial als roma i als usuaris del llenguatge de signes, i garanteix a tots tres grups el dret de mantenir llur llengua i cultura. Els drets d'aquestes minories també troben cobertura en convencions internacionals, especialment la *Convenció Marc Europea per a la Protecció de les Minories Nacionals* i la *Carta Europea per a la Protecció Regional de les Llengües Minoritàries*.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

Finlàndia ha conclòs acords culturals bilaterals amb un total de 39 Estats. Es tracta d'acords intergovernamentals en afers tan variats com: educació, ciència i recerca, art, patrimoni cultural, biblioteques i arxius, ONG's, instituts culturals, esports o joventut. A la pràctica, els acords s'implementen a través de programes d'intercanvi cultural, que s'estenen per regla general entre 3 i 4 anys.

Els afers culturals solen acordar-se ara en protocols de cooperació, per bé que els esmentats acords bilaterals continuen tenint força jurídica fins que no són rescindits.

Finlàndia, com la resta d'Estats nòrdics analitzats atorga una importància cabdal a la cooperació amb la seva realitat més propera. El Ministeri d'Educació assigna fons a la cooperació nòrdica, repartits gairebé equitativament entre projectes culturals i educatius. Així, la cooperació nòrdica se centra en la cultura, l'educació i la recerca en el marc del Consell Nòrdic de Ministres i el Fons Cultural Nòrdic a què ja s'ha fet esment. Des del punt de vista de la cultura, els actors principals són el Consell dels Estats del Mar Bàltic i el Comitè Cultural regional de Barents. A més, Finlàndia té Fons Culturals bilaterals amb cada un dels països nòrdics: Islàndia (1974), Noruega (1979), Suècia (1960) i Dinamarca (1981). Aquests fons són gestionats pel Centre Cultural Suec-Finlandès Hanasaari, subvencionat pel Ministeri d'Educació.

3.1. L'acció cultural de les missions diplomàtiques

L'oferta cultural per part de les missions diplomàtiques fineses s'adapta a les característiques polítiques, econòmiques i culturals dels Estats receptors. En molts casos, aquestes actuen com a intermediàries entre els cercles culturals finesos i els productors locals per a la promoció de la cultura finesa. Les missions també poden participar en el finançament d'esdeveniments i l'arranjament de recepcions i trobades diverses. Les missions inclouen les exportacions culturals i altres costos diplomàtics associats a llurs pressupostos. Així, la despesa imputable a la promoció cultural sol englobar el 60-70% del pressupost tota d'una missió diplomàtica.

Pel que fa als recursos humans esmerçats en la tasca de divulgació i projecció culturals, cal dir que a 2004, en 9 missions (Tòquio, Moscou, Tallin, Estocolm, Copenhagen, Londres, Berlín, París i Washington) hi havia 14 posicions a temps complet d'encarregats de premsa i cultura. En 4 d'elles (Moscou, Estocolm, Berlín

i Washington) hi havia un conseller cultural, mentre que a les 5 restants era una mateixa persona qui feia les tasques d'assessoria de premsa i cultura. En les altres missions, els afers culturals representen una tasca addicional més.

El Departament per la Comunicació i la Cultura del Ministeri d'Afers Exteriors coordina i dóna suport a la tasca d'oferta cultural de les missions, per exemple, organitzant exposicions, contractant artistes o participant en el finançament d'activitats. Amb dades de 2003, el Departament va prendre part en 70 projectes arreu del món, notablement en al camp de la música, les arts visuals i el disseny amb un cost total d'uns 200.000 euros. El Departament no atorga subsidis directes, però contribueix a les despeses dels projectes a canvi d'acords d'actuació de les entitats participants en l'acció cultural de la diplomàcia finesa.

D'altra banda, el Departament per la Comunicació i la Cultura convida cada any creadors d'opinió i periodistes especialitzats estrangers a Finlàndia per prendre part en festivals i esdeveniment diversos. El 2003, es van convidar un total de 155 professionals, amb un cost associat d'uns 130.000 euros.

Finalment, la projecció cultural global, més enllà de la tasca que desenvolupen les respectives missions diplomàtiques i consulars, amb qui comparteixen objectius, també la desenvolupa de manera anàloga la xarxa d'instituts culturals i científics, presents en 15 estats.

3.2. La tasca dels consells de les arts, Finpro i Finnvera

El Consell Central de les Arts i la xarxa nacional de consells de les arts (també a nivell regional) distribueix subvencions i altres formes de suport per a un ventall d'activitats internacionals. Els ajuts per a viatges i els programes de residència a l'estranger són dos dels principals instruments utilitzats que, per al 2004, van significar un total de 470.000 euros atorgats pel Consell Central de les Arts.

Finpro és una associació de companyies fineses que assisteix les empreses fineses en la seva internacionalització. Disposa d'una xarxa de més de 50 centres d'exportació en més de 40 països que promou l'exportació de productes finesos, incloent els béns i serveis culturals.

Finnvera és una entitat financera de propietat estatal que promou el desenvolupament de les operacions de les empreses fineses, també en l'àmbit cultural i, sobretot, de les seves exportacions.

Algunes dades de la presència cultural finesa a l'exterior. 2006

Professionals de les missions diplomàtiques treballant per al Departament de Comunicació i Cultura del Ministeri d'Afers Exteriors	70
Instituts Culturals i Científics	16
Oficines Finpro	42

Pressupost del Ministeri d'Educació i Cultura dedicat a la cooperació internacional. 2004

Despeses corrents de l'Institut Finès per als estudis de Rússia i l'est d'Europa	787.000
Cooperació cultural internacional	6.984.000
Subvencions (Instituts Culturals i Científics)	5.362.000
Cooperació a través d'organitzacions internacionals	2.287.000
Total	15.420.000

Actuacions teatrals de companyies fineses a l'estranger. 2001-2003

	2001	2002	2003
Companyies	17	21	18
Representacions	71	137	63
Espectadors	10.399	14.674	10.487
Estats	12	15	21

A nivell espanyol, Espanya i Finlàndia van signar el 1979 un acord bilateral de cooperació i d'intercanvi cultural que es manté vigent. Però parlar de la presència cultural finesa a l'Estat espanyol és parlar indefectiblement de l'Institut Iberoamericano de Finlàndia, inaugurat a Madrid el 1997. L'Institut es regeix per la Fundació Iberoamericana, creada el 1992 i amb seu a Hèlsinki, que es fa càrrec del finançament de l'Institut, primordialment a partir de la subvenció anual del Ministeri d'Educació de Finlàndia.

L'objectiu principal de l'Institut és l'acostament dels vincles culturals, científics i econòmics entre Finlàndia i els països del món hispà i portuguès, fomentant el coneixement mutu i la cooperació. Per tant, l'àrea d'activitats de l'Institut comprèn, a més de la península ibèrica, la regió de l'Amèrica llatina.

Genèricament organitza exposicions d'art, concerts, jornades de dansa, conferències científiques, col·loquis i debats sobre diferents temes, tertúlies de literatura i poesia, cicles de cinema i edita monografies. L'organització de conferències i seminaris sobre temes específics és considerada per l'Institut com un dels principals actius de

la institució. També es fan activitats de formació i instrucció en comunicació intercultural.

La seva plantilla actual consta d'un director i d'un coordinador cultural, a la qual cal afegir entre 4-6 becaris amb una rotació de mig any a un any.

Entre activitats culturals i científiques l'IIF haurà organitzat un total de 14 esdeveniments el 2006.

Xarxa representativa de Finlàndia a Espanya, 2006

Missió diplomàtica	15
<i>Consolats Generals</i>	1
<i>Consolats</i>	14
Oficina comercial (Finpro)	1
Instituto Iberoamericano de Finlandia	1
Cambra de Comerç Hispano-finesa	1
Escoles fineses	5

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals Culturals

Ministeri d'Educació i Cultura: <http://www.minedu.fi/>

Ministeri d'Afers Exteriors:

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=23&contentlan=2>

Associacions Professionals

Unió de Músics: <http://www.musicfinland.com>

Entitats Atorgadors de Subvencions

Consell de les Arts de Finlàndia: <http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi>

Fons Cultural Nòrdic: <http://www.nordiskkulturfond.dk/>

Recerca Cultural i Estadístiques

Estadístiques Finlàndia: <http://www.stat.fi/>

Acadèmia de Finlàndia: <http://www.aka.fi/>

Centre per a la Mobilitat Internacional – CIMO: <http://www.cimo.fi>

Fundació per a la Recerca en Política Cultural: <http://www.cupore.fi>

Biblioteca Nacional: <http://www.nrl.fi/english/index.html>

Portals de Cultura i Arts

Portal de les Institucions i la vida cultural finesa: <http://www.kulttuuri.net/>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Dinamarca té una llarga tradició de suport públic a les activitats artístiques i culturals. Va ser el 1961 que el govern danès establí el Ministeri de Cultura. Va ser l'inici d'una etapa en què es donava una alta prioritat als afers culturals. A principis dels 60's, es van introduir àmplies reformes i una abundant legislació cultural. Es van finançar teatres, producció cinematogràfica i orquestres simfòniques entre d'altres. El 1964 es van millorar les condicions dels creadors artístics amb la Llei per a la Fundació Estatal de l'Art. En paral·lel, el nombre i activitats de les biblioteques públiques es van expandir gràcies a la Llei de Biblioteques el mateix 1964.

La filosofia bàsica que inspirava la nova legislació era que l'Estat havia de fomentar, més que no pas dirigir o controlar. En conseqüència, totes les decisions preses en les respectives esferes d'activitat cultural havien de ser preses per comitès o consells especials d'experts. Ni el ministre de torn ni el Parlament podien alterar les esmentades decisions.

Com a segona filosofia bàsica, les polítiques culturals del govern danès van pretendre des d'un inici que impliquessin el màxim de persones en les activitats culturals. Amb el temps, s'ha comprovat que aquest esforç ha estat satisfactori.

Per tal d'executar aquesta política de màxim abast, la necessitat de la descentralització és òbvia. Algunes institucions centrals han establert amb els anys delegacions a tot el territori, i s'han creat oportunitats per tal que institucions culturals independents s'establissin en diverses regions del país.

Però la descentralització també significa la transferència de responsabilitat, de finançament i el dret a decidir dels ens locals. Així, les reformes en la legislació cultural han estat contínues en els diversos àmbits.

Un tercer element de fons clau, des de l'establiment del Ministeri de Cultura i la introducció de nova legislació i programes, ha estat que la política cultural danesa s'ha basat en un concepte més ampli de cultura que no pas el tradicional. L'últim esglaió en aquesta direcció i per tal d'aconseguir una major implicació de la població en les activitats culturals va ser la formació del **Fons Cultural** el 1990.

L'objectiu del Fons Cultural és oferir assistència financera a les noves iniciatives culturals que es porten a terme amb la cooperació entre les institucions artístiques i culturals d'una banda i la cultura popular de l'altra. A més, el Fons incentiva de manera especial la realització de noves idees i aportacions, especialment des de 1998, en què es va donar un major èmfasi a les iniciatives transversals i innovadores.

Recentment, com ha ocorregut a moltes de les realitats comparades, l'abast de l'expansió en el sector cultural s'ha vist limitat per unes taxes de creixement clarament menors en el pressupost cultural, produïdes al seu torn per la desacceleració econòmica coneguda. La política cultural també ha esdevingut una qüestió de prioritats. En aquesta situació, el debat cultural danès es planteja en l'actualitat sobre la bondat de seguir portant les activitats culturals a cada cop més capes de la població o bé parar més atenció a les polítiques de suport a artistes i creadors culturals.

Per últim, la divisió de tasques entre els nivells nacional, regional i local és un debat que roman obert de cara als propers anys, per bé que a finals dels 90's ja es van iniciar un reguitzell d'experiments culturals a nivell regional amb la intenció de desenvolupar i avaluar noves divisions de responsabilitats.

1.2. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

Els afers culturals en l'estructura político-administrativa danesa s'estructuren, segons el nivell de govern, de la següent manera:

Nivell estatal

A nivell nacional, el Ministeri de Cultura és l'autoritat suprema responsable de la política i l'administració cultural. Comprèn una divisió central i un nombre elevat d'institucions. Aquestes institucions es divideixen en 3 grans àrees: les arts creatives i escèniques; la preservació i promoció del patrimoni cultural; i l'educació superior en les arts i la cultura.

Des d'una perspectiva àmplia, el ministeri s'ocupa de les següents àrees:

- Institucions culturals, com ara els arxius, biblioteques (incloent l'educació dels bibliotecaris) i museus
- Suport governamental a la literatura, les arts visuals, artesanía, música, teatre i cinema
- Educació artística
- Retransmissió de TV i ràdio

- Esport
- Legislació sobre drets d'autor
- Relacions culturals internacionals
- Promoció de la cultura en un sentit ampli

Altres ministeris implicats en els afers culturals són:

- Ministeri d'Educació: s'ocupa de l'ensenyament a tots nivells (primària, secundària, superior, d'adults, comercial i tècnica). Igualment, gestiona el Programa Estatal d'Ajuts i Beques per a l'Educació.
- Ministeri de Medi Ambient i Energia: s'ocupa d'afers relatius a la conservació i planificació del paisatge físic i, per tant, amb implicacions per al patrimoni cultural i urbanístic.
- Ministeri d'Afers Eclesiàstics: s'ocupa de les relacions amb l'església i la pràctica religiosa.

A banda d'allò esmentat, també cal fer esment per al cas danès de 3 altres ens d'importància cabdal en el camp artístic-cultural:

- **Agència de les Arts Daneses**

És una unitat administrativa sota el Ministeri de Cultura. Administra el suport financer proveït per a artistes i activitats culturals per part del govern danès a través del Consell de les Arts i de la Fundació de les Arts.

L'Agència també opera els programes d'intercanvi cultural internacionals dels ministeris de Cultura i Afers Exteriors.

D'altra banda l'Agència de les Arts, facilita informació per al programa Cultura 2000 de la UE i gestiona altres programes de subvencions en el marc comunitari. El proper epígraf en desenvolupa les funcions.

- **Consell de les Arts**

Es tracta d'una associació fundada l'1 de juliol de 2003 per mandat legal. El Consell té dues tasques principals:

- Proporcionar suport per a emprenedors en el camp de la literatura, les arts escèniques, les arts visuals i la música.
- Assessorar les autoritats públiques en allò que fa afers dins l'esfera d'activitats del Consell.

Existeixen 4 comitès d'experts per a cadascun dels 4 camps artístics: literatura, arts escèniques, arts visuals i música, i les arts visuals a l'estranger. Aquests

decideixen com distribuir les ajudes públiques i examinen afers específics. La major part del suport financer atorgat pel Consell de les Arts i els seus comitès es distribueix seguint les línies establertes en les respectives lleis sectorials. Per últim, les decisions sobre l'atorgament d'ajuts no poden ser impugnades pel Ministre de Cultura ni cap autoritat.

- **Fundació de les Arts**

La Fundació dóna suport a les arts visuals, literàries, la música, l'artesanía, el disseny artístic, l'arquitectura i altres formes d'art. Va ser establerta l'any 1964. A banda del consell executiu i del de representants, la Fundació està formada per 8 comitès de 3 persones cadascun per a cada branca sectorial.

En cada àmbit rellevant de l'art, el comitè pertinent decideix la subvenció per als artistes. Els fons de la Fundació es dediquen també a la inversió en treballs de reforma d'institucions públiques o privades obertes al públic. Com en el cas anterior, les decisions sobre l'atorgament d'ajuts no poden ser impugnades pel Ministre de Cultura ni cap autoritat.

Nivell regional

A nivell regional, les Illes Fèroe i Grenlàndia tenen els seus propis òrgans i institucions en el camp cultural. Les Illes Fèroe són una nació autònoma dins de Dinamarca, amb Parlament i Govern propis. Des de 1948, en virtut de la Llei d'Autonomia, el govern autònom es gestiona els afers culturals, alguns dels quals en cooperació amb el govern danès i els altres Estats nòrdics.

Igualment, Grenlàndia disposa des de 1979 de les seves institucions d'autogovern i en aquest nou marc es va establir el Departament per a la Cultura, l'Educació i l'Església. Com en el cas de les Illes Fèroe, la política cultural en el territori autònom es coordina amb la danesa a nivell estatal i amb el conjunt dels països nòrdics en el marc del Consell Nòrdic de Ministres.

Nivell local

A nivell local, cal destacar l'Associació d'Autoritats Locals a Dinamarca, l'objectiu bàsic de la qual és de sostenir els interessos comuns i generals de les autoritats locals, així com promoure la cooperació entre les autoritats locals i assistir a aquestes autoritats en les seves activitats.

1.3. Cooperació cultural internacional

A inicis d'aquesta dècada, el Ministeri de Cultura danès definia com a objectius en la cooperació internacional la promoció del desenvolupament de la cultura i l'art danesos i la seva promoció i coneixement a l'estranger. Per tal d'assolir-ho el Ministeri havia de donar suport a:

- L'intercanvi d'artistes professionals i esdeveniments culturals
- L'establiment de relacions permanents que, amb el temps, puguin crear sinergies de tipus cultural i econòmic
- La promoció de la participació danesa en les xarxes artístiques i culturals
- L'intercanvi que atorgui nous atributs en l'art i la cultura d'altres països

És política oficial, com a part de les relacions exteriors daneses, presentar la cultura i l'art danesos amb una tradició fortament innovadora i creativa. Les principals eines per portar a terme aquesta política són el finançament públic, la provisió d'informació, la recerca d'oportunitats i la promoció més enllà de les fronteres nacionals.

La responsabilitat global sobre la política cultural internacional és compartida entre el Ministeri de Cultura i el d'Afers Exteriors, amb un predomini del primer per damunt del segon. La principal tasca d'ambdós ministeris es restringeix a la formulació de l'estratègia general, assignar prioritats per tal que les diferents organitzacions governamentals, que són els actors efectius de la política cultural internacional, puguin desenvolupar llur feina. Aquestes organitzacions governamentals gaudeixen d'una considerable autonomia a l'hora de definir llurs pròpies polítiques.

L'any 2000, el Ministeri de Cultura i el d'Afers Exteriors van assolir un acord de col·laboració en el camp de la cooperació cultural internacional. De resultes de l'acord, ambdós ministeris van establir el **Secretariat Danès per a les Relacions Culturals Internacionals**, que s'encarregava de la implementació pràctica d'una part significativa de la cooperació cultural.

Les dues principals organitzacions governamentals són l'Agència de les Arts Daneses, de la que el Secretariat Danès per a les Relacions Internacionals forma part, i el Centre Danès per la Cultura i el Desenvolupament.

D'una banda, el **Centre Danès per la Cultura i el Desenvolupament** és una agència establerta pel Ministeri d'Afers Exteriors el 1998 per tal de promoure la

cooperació cultural entre Dinamarca i els països en vies de desenvolupament a l'Àfrica, Àsia, el Carib, Llatinoamèrica i l'Orient Mitjà a través, entre d'altres, de:

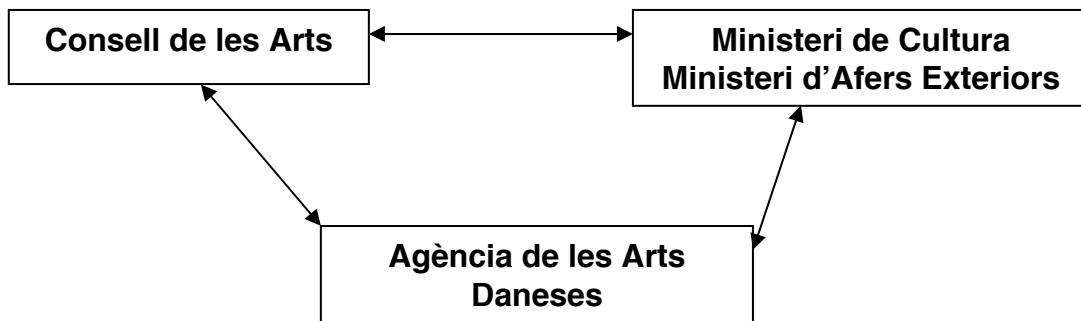
- Presentació d'arts i cultura dels països en vies de desenvolupament tant a Dinamarca com a l'exterior
- Informació i assessoria sobre els intercanvis culturals i la cooperació
- Atorgament de fons per a la cooperació cultural danesa amb el Tercer Món.

El 2005, el centre va rebre més de 200 sol·licituds per a la subvenció de projectes de cooperació cultural entre Dinamarca i els països en vies de desenvolupament, dels quals va donar suport financer a quasi una centena.

Per l'altra banda, el Secretariat per les Relacions Culturals Internacionals forma part des del juliol de 2003 de l'**Agència de les Arts Daneses**, que aglutina també la Fundació per a les Arts Contemporànies, el Centre per la Literatura i el Centre d'Informació Musical. És tasca del Secretariat la coordinació i la implementació de la política cultural internacional de Dinamarca. El Secretariat, igualment, funciona com a secretariat del Consell de les Arts, establert també el 2003, i que integra el Consell de la Música, el Consell del Teatre, el Consell de les Arts Visuals i el Consell de la Literatura.

Amb la profunda reestructuració de l'administració cultural internacional de 2003, l'Agència de les Arts Daneses ha assumit les tasques que abans eren desenvolupades per les organitzacions que ara la integren. A més, l'Agència ha de portar a terme una sèrie de tasques internacionals de part dels Ministeris de Cultura i Afers Exteriors. Actua com a ens planificador i coordinador, implementa la política cultural internacional d'ambdós ministeris, i s'encarrega de preparar els plans estratègics, d'iniciar els programes d'intercanvi cultural i de participar en els principals esdeveniments culturals a l'estranger, en projectes transversals culturals i artístics, etc.

En certa manera, doncs, a l'Agència li vénen assignades tasques per part de dos "clients": els ministeris citats i el Consell de les Arts. Ambdós "clients" tenen plans d'acció individuals, però més o menys idèntics objectius. Com hem vist en l'anterior epígraf, el Consell de les Arts té una esfera d'activitat que abraça els camps de les arts visuals, la literatura, la música i el teatre.

Tant el Consell de les Arts com l'Agència de les Arts Daneses (com a agent per a tots dos ministeris) tenen corresponsabilitat en la política de promoció del potencial exportador dels productes i artistes culturals danesos.

L'Agència té l'objectiu d'assolir la màxima coherència en la implementació de les seves tasques internacionals per als dos "clients" i el màxim de superposició entre els dos plans d'acció.

La involucració governamental en la cooperació cultural internacional serveix objectius de política cultural, exterior i econòmica.

A nivell de política cultural, tant l'acord entre els ministeris de Cultura i Afers Exteriors com la llei de creació del Consell de les Arts, expressen objectius molt similars:

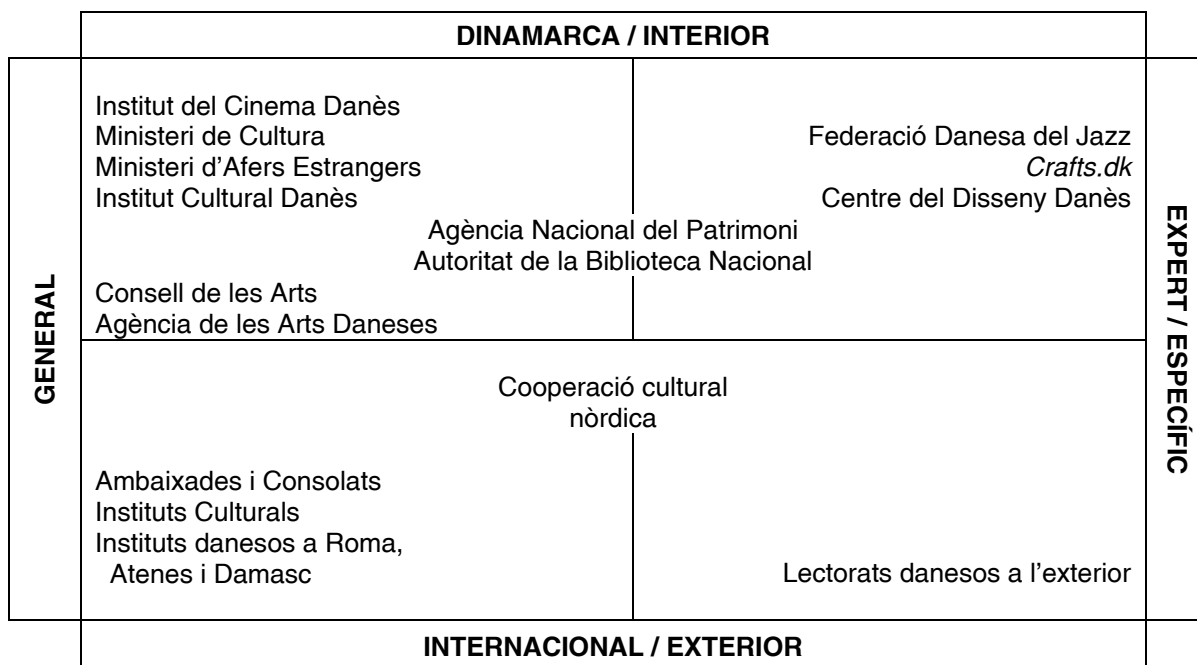
- Suport a la internacionalització dels artistes danesos
- Promoció del coneixement de les arts daneses al món
- Suport a la presentació d'arts i cultura exterior a Dinamarca

A nivell de política exterior, es pretén la promoció de Dinamarca en general, i a nivell de política econòmica es persegueix el reforç al potencial exportador dels béns i serveis culturals danesos.

El Consell de les Arts danès proveeix el suport financer per a la comunicació de la literatura, la música, les arts escèniques i les arts visuals, i atorga donacions per al suport d'activitats com la participació d'artistes danesos en activitats a l'estranger, traduccions de la literatura danesa, o de la presentació d'art estranger significatiu en territori danès.

Les organitzacions i institucions situades fora del territori danès poden també optar als ajuts del Consell de les Arts per a la presentació d'artistes danesos en altres països, o per a donar suport a l'intercanvi cultural.

El següent esquema tracta de visualitzar els actors més rellevants que prenen part en la cooperació i projecció internacional de la cultura i arts daneses.

Nombroses institucions culturals i artístiques, associacions d'artistes i administracions regionals també prenen part en l'intercanvi cultural internacional i en la presentació de la cultura danesa a l'exterior. Artistes i institucions de totes les branques de l'art cultiven contactes i xarxes a l'estranger, que resulten en actuacions i exposicions, així com en invitacions a artistes estrangers per conèixer Dinamarca.

Per últim cal dir que la política general a favor de la descentralització significa que municipis, comtats i regions autònomes són participants importants en el camp de la cooperació internacional.

Pel que fa al finançament, més enllà de les donacions privades o el patrocini empresarial, l'ajut governamental arriba als artistes que s'impliquen en l'intercanvi internacional.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

Com és sabut, Dinamarca té 3 nivells de govern: govern central, consells de comtats (14) i municipis (275). El consolidat principi de subsidiarietat també té una important plasmació en el terreny cultural. Així, les polítiques culturals es reparteixen entre els 3 nivells de govern i, de fet, moltes activitats culturals a Dinamarca s'inicien des dels nivells local i regional. Municipis i comtats gestionen importants recursos per nombroses iniciatives culturals i institucions, incloent centres culturals i comunitaris, biblioteques, esport, emissores locals de ràdio o associacions artístiques, entre d'altres.

El desenvolupament de les institucions culturals a Dinamarca ha anat íntimament lligat al moviment polític en favor de la democràcia i l'Estat del Benestar. Amb tot, probablement allò que millor defineix el model cultural danès és la considerable llibertat i independència de relació que disposen les institucions culturals respecte de les instàncies governamentals i, notablement, el Ministeri de Cultura.

Per tal d'assegurar la llibertat d'expressió en l'art i la cultura, les subvencions a artistes es donen sense lligams polítics i, per descomptat, la crítica de l'*establishment* hi és permesa. El principi de la independència de gestió implica que ni polítics ni el Ministeri de Cultura estan implicats en la distribució dels ajuts de donacions. El rol del ministre és primordialment actuar com a arquitecte del marc de la política cultural i, en col·laboració amb el Parlament, disposar els principals objectius per crear les estructures que formen la base per la política cultural de Dinamarca. Així, són grups professionals independents els qui atorguen els diners a les arts. Igualment, les ajudes públiques no afecten la independència de, per exemple, associacions esportives o d'arts amateurs.

2.2. Definició *nacional* de cultura

Més que no pas una definició unívoca de cultura, a Dinamarca, al llarg de les dècades, la política cultural s'ha fonamentat en certs valors, entre els quals destaquen:

- **Llibertat d'expressió:** l'art, els esports, la cultura popular i la promoció de la cultura són suportades per l'Estat, però l'Estat no intervé en el procés artístic i cultural.

- **Qualitat:** l'Estat ha de donar suport a les manifestacions que excel·leixin en la comunitat artística i cultural.
- **Descentralització:** l'accés a la vida cultural ha d'estendre's a les decisions en política cultural per tal que estiguin el més prop possible dels ciutadans.
- **Democràcia cultural:** significa que l'Estat dóna suport tant a les activitats professionals com a les amateurs. En un sentit més ampli, això també significa que l'Estat ajuda diversos grups culturals i manté, així, la societat civil com a complement necessari a l'estat en el mercat cultural.

2.3. Objectius de la política cultural

Les polítiques culturals modernes a Dinamarca han anat variant per tal d'adaptar-se a la demanda del públic, des de les comunitats culturals i artístiques i des dels desenvolupaments nacionals i internacionals.

Als 60's, la política cultural danesa es va concentrar en la disseminació de l'art professional com a part del que era considerada aleshores monocultura nacional. Totes les parts del país i tots els grups socials tenien accés al teatre, la música, les biblioteques, etc., d'un alt nivell i proveït per professionals. En altres paraules, s'incentivava la cultura de bona qualitat.

Amb tot, aviat va veure's que no tots els danesos apreciaven allò que alguns van titllar d'"incomprensible art del modernisme". De resultes, als 70's es va introduir un concepte més ampli de cultura. Els nous ideals de la cultura democràtica ensenyaven un major respecte per la diversitat cultural i el dret al pluralisme. Garantia el dret a la creativitat, a l'expressió i a la participació a la vida cultural nacional.

Als 80's, els objectius de la política cultural van prendre un caire més instrumental. Les activitats culturals no eren vistes com quelcom que tingués un valor per elles mateixes, sinó que es consideraven eines que servien per a propòsits d'altres sectors de la societat.

Als 90's les polítiques culturals van esdevenir més diverses. Sota la síndrome del canvi social, l'art i la cultura van ser vistes com "laboratoris" per al desenvolupament dels nous valors i visions socials. Durant aquest període, es van introduir a l'arena cultural els contractes-programa lligats a una gestió més professional amb les respectives institucions culturals.

Actualment, com succeeix arreu, les tradicions i polítiques culturals daneses estan sent reconsiderades i reestructurades en el marc de la mundialització i la nova societat de la informació.

2.4. Llengua i política cultural

La llengua oficial i majoritària a tot el territori de Dinamarca és el danès. Als territoris autònoms de Grenlàndia i a les Illes Fèore, el grenlandès i el feroès també hi són cooficials, en virtut de les lleis d'autonomia respectives. En ambdós territoris autònoms, però, el danès és assignatura obligatòria a l'ensenyament. L'alemany, per últim, és un idioma minoritari reconegut i protegit al sud del territori danès, a la regió de Jutlàndia, com a llengua minoritària.

3. **Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya**

3.1. Relacions bilaterals i multilaterals

Els darrers anys, hi ha hagut molt poca activitat en el camp de la cooperació cultural bilateral. La principal raó és que hi ha una necessitat creixent de flexibilitat, de cooperació professional en xarxa, i a més ja es produeix una cooperació multilateral molt eficient en els marcs de la UE, la UNESCO, el Consell d'Europa o el Consell Nòrdic. Amb tot, els acords bilaterals han estat un factor important a l'hora d'establir contacte amb determinats països, en què han estat un punt de partida. En l'actualitat, Dinamarca té acords i protocols culturals amb 27 estats (21 el 1987). Amb Espanya, l'acord es va signar el 1978.

A nivell multilateral, Dinamarca és molt activa en la xarxa de l'Ars Baltica, així com en el marc del Consell Nòrdic i del Fons Cultural Nòrdic. El Comitè Internacional del Fons Nòrdic (Finlàndia, Islàndia, Noruega, Suècia, Illes Fèroe i Grenlàndia) atorga anualment de 3 a 4 milions d'euros per a projectes culturals dins i fora de la regió nòrdica. El 2002, el Fons Nòrdic va subvencionar projectes danesos per un total de 880.000 euros, dels quals 158.000 corresponien a arts escèniques, 395.000 a arts visuals, 682.146 a música, 147.000 a museus i 180.000 a literatura. La ràtio projectes subvencionats/sol·licitats es mou entre el 16% i el 21%.

3.2. L'Institut Cultural Danès (*Danske Institut*)

L'Institut Cultural Danès es va crear el 1940. La forma de gestió és la d'un organisme autònom. Té com a objectiu la promoció de l'intercanvi cultural entre Dinamarca i altres nacions i regions. Inicia i sosté projectes culturals internacionals com exposicions, concerts i altres activitats. També fa publicacions en diferents idiomes. L'Institut té un acord amb el Ministeri de Cultura, amb qui coopera estretament en afers de l'intercanvi cultural transnacional.

A banda de la seu central a Copenhaguen, l'Institut Cultural Danès treballa a través d'una xarxa de 9 instituts locals situats a Europa: Brussel·les (Bèlgica), Tallin (Estònia), Hannover (Alemanya), Edimburg (Regne Unit), Kecskémet (Hongria), Riga (Letònia), Vilnius (Lituània), Varsòvia i Poznan (Polònia).

3.3. Algunes dades sobre la cooperació cultural exterior

Pressupost Danès en Cooperació Cultural Internacional, 2003

En euros

Ministeri de Cultura

Centre per les Arts Visuals	1.494.748
Secretariat per les Relacions Culturals Internacionals	1.427.417
<i>Danske Institut</i>	1.508.214
Subvencions a centres i consells	888.769
Instituts a Roma, Damasc, Atenes / Comissió Fullbright	807.972
Centre Bàltic per als MCM	269.324
Biennal de Venècia	53.865
Associació Internacional d'Esport i Cultura	107.730
Contribució a Organitzacions Internacionals	121.196

Ministeri d'Afers Exteriors

Centre Danès per la Cultura i el Desenvolupament	1.885.268
--	-----------

Total	8.564.503
--------------	------------------

Subvencions atorgades per la Fundació Danesa per les Arts, per àrees, 2003. En euros

Arts visuals	2.370.051
Artesania i disseny	1.387.019
Literatura	1.306.221
Art públic/Medi ambient	1.292.755
Arquitectura	929.168
Cinema i teatre	848.371
Música clàssica	754.107
Música popular	754.107
Despeses conjuntes dels comitès	188.527
Total	9.830.326

Aquests ajuts són assignats generalment sobre la base de les sol·licituds rebudes. El 2003, es van atorgar ajuts per un total de 73 milions de corones daneses (gairebé 10 milions d'euros). Aquestes prenen forma de beques escolars, pràctiques professionals remunerades, material professional, concursos, projectes artístics, etc.

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals Culturals

Web site de l'Estat Danès: <http://denmark.dk>

Ministeri de Cultura: <http://www.kum.dk/sw827.asp>

Ministeri d'Afers Exteriors: <http://www.um.dk/en/>

Agència de les Arts Daneses: www.kunststyrelsen.dk

Fundació Danesa de les Arts: <http://www.kunststyrelsen.dk/de000c>

Consell Danès de les Arts: <http://www.kunststyrelsen.dk/df000c>

Centre Danès per la Cultura i el Desenvolupament: <http://www.dccd.dk/dccd/cku.nsf>

Portals de Cultural i Arts

Centre Danès per a l'Arquitectura: <http://www.dac.dk>

Acadèmia Reial Danesa de Belles Arts, Escola d'Arts Visuals:
www.kunstakademiet.dk

Artesania Danesa: www.danishcrafts.dk

Institut del Film Danès: www.dfi.dk

Institut Cultural Danès: <http://www.dankultur.dk/>

Consell Danès per les Llengües: www.dsn.dk

Escola Danesa del Teatre i la Dansa Contemporània: www.teaterskolen.dk

Reial Acadèmia de la Música Danesa: www.dkdm.dk

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Les autoritats nacionals, regionals i locals comparteixen responsabilitats en el finançament de la cultura. Òbviament, comparteixen els principis de l'estratègia en la política cultural, així com pressupostos, programes i activitats especials.

El principi d'independència en la gestió és aplicable a la relació entre les estructures polítiques que concerneixen llurs programes artístics i educatius a tots nivells de govern.

Els **municipis** (*Kommuner*), un total de 290, tenen capacitat tributària pròpia, són unitats electives, responsables de les biblioteques públiques i les escoles de música, teatres, galeries d'art i museus, així com les branques locals de l'investigació d'adults. Es financen substancialment del tram municipal de l'impost de la renda, taxes municipals i de subvencions regionals o del govern central.

Els **consells dels comtats** (*Landsting*), un total de 18 a més de dues unions regionals, també són institucions locals amb un sistema de finançament semblant al dels municipis. Les seves competències són de caràcter mancomunat i plurimunicipal. S'ocupen principalment dels serveis regionals de salut, però donen suport als teatres regionals, orquestres, museus i biblioteques.

L'**Associació Sueca de les Autoritats Locals** i la **Federació de Consells de Comtat** representen els interessos del govern, dels professionals i dels emprenedors dels 290 municipis, 18 consells de comtats i 2 regions a la vegada que cerca d'enfortir l'autogovern local i regional.

Des de l'1 de gener de 2005, l'Associació Sueca de les Autoritats Locals i la Federació de Consells de Comtats han format un nou centre amb unitats administratives conjuntes –Associació d'Autoritats Locals i Regions. Les seves activitats estan àmpliament finançades per les quotes dels membres.

Consells Administratius dels Comtats/Províncies (*Länsstyrelser*). N'hi ha un total de 21 i poden coincidir amb l'àrea dels comtats, però són oficines regionals del

govern central. Cada província és dirigida per un governador nomenat pel govern. Les oficines regionals tenen una especial responsabilitat en el medi ambient i el patrimoni cultural. Alguns tenen, finalment, un rol de coordinació en relació amb els Fons Estructurals de la UE incloent-hi les iniciatives culturals.

El **Parlament** (*Riksdagen*), decideix sobre els pressupostos individuals de la majoria d'institucions i autoritats en el camp de la cultura i el patrimoni com ara l'Òpera, el Museu d'Art Modern i el Fons per als Autors.

El **Govern central** té com a responsabilitat principal la coordinació i la planificació a llarg termini de la política cultural a través dels ministeris apropiats i entitats relacionades, i en la presentació dels Pressupostos anuals al Parlament.

El **Ministeri d'Educació, Recerca i Cultura** és el resultat d'una reorganització governamental de l'octubre de 2004. El nou ministeri és responsable dels afers relatius, entre d'altres, a educació infantil, secundària, universitària i d'adults, recerca, política juvenil, cultura i mitjans de comunicació.

Els departaments de política cultural són responsables del patrimoni cultural, teatre, dansa i música, activitats artístiques, arquitectura, forma i disseny, film, literatura i lectura, etc. Els departaments de política de MCM s'encarreguen de ràdio, televisió, premsa escrita diària, concentració de MCM, tractament de la violència als mitjans incloent la censura, els nous mitjans i les noves tecnologies.

El **Consell Nacional per als Afers Culturals** és una autoritat governamental amb la tasca principal d'implementar la política cultural nacional determinada pel Parlament. L'àrea de responsabilitat del Consell inclou totes les àrees culturals, excepte del cinema.

El Consell és responsable de la dotació dels ajuts estatals al teatre, la dansa, la música, la literatura, les biblioteques públiques, i les belles arts, els museus i les exposicions, tot proveint el govern suec amb les dades bàsiques i informació sobre la cultura i la política cultural.

El Consell per als Afers Culturals dóna suport, desenvolupa i inicia la interacció entre l'Estat, les regions, els municipis i els representants per a la vida cultural de Suècia, com biblioteques, museus i centres d'arts escèniques.

L'objectiu és salvaguardar i desenvolupar la política cultural sueca i promoure la diversitat cultural i eixamplar-ne l'abast geogràfic.

El **Consell Nacional del Patrimoni** (*Riksantikvarieämbetet*) administra els afers i la legislació per al patrimoni cultural, incloent 12 indrets suecs en la llista de la del

Patrimoni Mundial de la UNESCO. El Consell treballa amb les oficines regionals dels Consells Administratius dels Comtats

Els **Arxius Nacionals** (*Riksarkivet*) s'ocupen de les col·leccions dels arxius nacionals i del seu manteniment i conservació a nivell nacional, incloent programes avançats d'IT i accés públic.

El **Consell Nacional d'Arts Públic** (*Statens Konstrad*), format el 1937, s'encarrega de la compra d'obres d'art. No atorga ajuts directes, però cofinança partenariats amb actors no governamentals.

L'**Institut Suec del Cinema** (*Svenska Filminstitutet*) és responsable de portar a terme la política del cinema nacional, a través d'un acord financer entre l'estat i la indústria filmogràfica. Els principals objectius de la política de cinema són la producció i la distribució de films de qualitat especialment per a nens i gent jove i assolir un major accés per a les persones discapacitades.

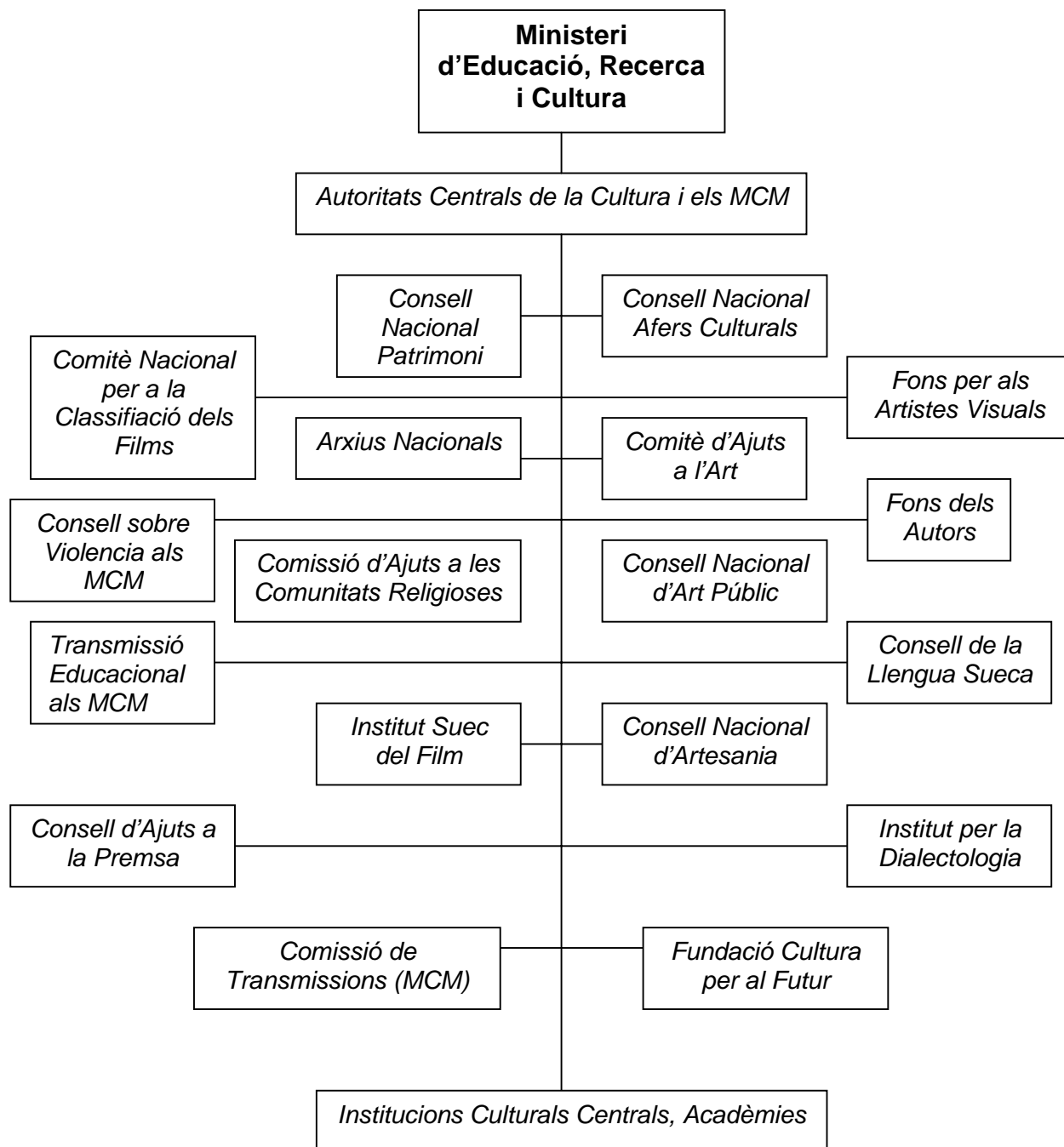
La dècada passada van establir-se un total de 17 Centres Regionals de Recursos Filmogràfics. Aquests contribueixen a una nova i important onada de producció cinematogràfica a Suècia, de manera especial per part de dones i grups ètnics.

Vinculat al Ministeri d'Afers Exteriors, hi ha l'**Institut Suec** (*Svenska Institutet, SI*), juntament amb el Consell Nacional per a Afers Culturals, és responsable del suport a les iniciatives que promoguin els intercanvis culturals internacionals. L'SI també és l'encarregat de disseminar informació sobre Suècia a l'estranger i de facilitar intercanvis en les esferes d'educació, recerca i la vida pública en general.

L'SI té assignacions especials a la seva feina regular per al desenvolupament internacional com a part dels treball per al Centre i l'Est d'Europa. Els SI se situen sota el Ministeri d'Afers Exteriors i cooperen amb les ambaixades sueques i consolats arreu del món.

Finalment, el **Parlament Saami** (*Sametinget*) s'ubica orgànicament sota el Ministeri de Cultura. Simbolitza l'autonomia política de la població Saami que viu a Suècia, des de 1992. Disposa d'una potent estructura interregional i aspira a una major influència i autonomia en el camp del desenvolupament, la cultura i la llengua Saamis.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut de Recerca ERICArts

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

En els darrers anys, el govern ha incrementat les seves pràctiques del treball horitzontal en temes de llarg abast temporal. Això s'ha traduït en noves àrees de cooperació, per exemple, entre la cultura i l'educació que ha portat a un nou ministeri combinat d'Educació, Recerca i Cultura, però també en altres àrees i ministeris. La cooperació també té lloc entre el Consell per a Afers Culturals i altres autoritats sectorials.

- **Cultura i ensenyament:** El Ministeri combinat d'Educació, Recerca i Cultura hauria d'enfortir la posició de les arts en el sistema educatiu. El 2003 el pressupost públic va incrementar els recursos cap a les biblioteques escolars en el sentit d'aportar més "professors-bibliotecaris". A més, els centres per a l'educació d'adults estan lligats a les biblioteques públiques per tal que la gent trobi per ella mateixa els llibres, les pàgines *web* i altres fonts informatives.
- L'entorn físic: els Ministeris d'Educació, Recerca i Cultura, el de Medi Ambient i el d'Indústria, Treball i Comunicacions van presentar una política nacional per a l'arquitectura i el disseny. Durant el 2004, un Comitè per a l'Arquitectura, la Forma i el Disseny va preparar l'Any del Disseny de 2005. La Cultura per al creixement regional i els seus efectes per al desenvolupament, la vida pública, els artistes, i la indústria s'estudien al Consell Nacional per a la Cultura i al Ministeri d'Indústria, Treball i Comunicacions. Des de les regions es promouen les indústries culturals i els festivals, entre artistes i emprenedors. També s'avalua l'impacte dels Fons Estructurals de la UE.
- Les condicions socials per als artistes, com ara els impostos, les contribucions socials, continuen a l'agenda del Ministeri d'Educació, Recerca i Cultura, el de

Finances i d'Afers Socials, i el d'Indústria, Treball i Comunicacions, a més d'estar en diàleg amb sindicats d'artistes i institucions culturals.

- **Relacions Internacionals.** Un recent estudi conjunt de 2002/2003 entre els ministeris de Cultura i Afers Exteriors investigava les relacions internacionals en el camp de la cultura. A la tardor de 2005 es va presentar una nova política per a donar suport a les activitats culturals de Suècia a l'exterior i que caldrà veure com afecten l'actual divisió de responsabilitats i la repercussió pressupostària.

La declaració de l'ONU sobre l'eradicació de la pobresa extrema ha reptat el govern per tal d'encoratjar totes les autoritats a desenvolupar plans i actuacions per a intentar de solucionar problemes de consum, contaminació, comunicació i immigració i tenir en compte el context global. Igualment, es va llançar una política general per a diverses àrees de govern que tracta de les mesures requerides per a una societat sostenible.

1.4. Cooperació cultural internacional

Suècia va promoure activament la decisió de l'ONU d'establir una comissió Mundial de Cultura i Desenvolupament. El 1998, Suècia va organitzar la conferència intergovernamental de la UNESCO: *El poder de la Cultura*.

La pertinença a la UE també ha portat noves perspectives i possibilitats per a la cooperació cultural internacional, així com per a la realització de projectes culturals en àrees menys poblades de Suècia a través dels Fons Estructurals.

El Consell Nacional per a Afers Culturals i el Comitè Nacional del Patrimoni funcionen com a punts de contacte per als programes culturals en la UE, i des de 1998, com a punt de contacte cultural amb la UE a Suècia juntament amb els Arxius Nacionals i l'Institut Suec del Cinema.

Les institucions culturals sueques intercanvien i cooperen activament amb col·legues de moltes parts del món a través de moltes organitzacions i xarxes internacionals. El Consell Nacional per a Afers Culturals dóna ajuts a l'intercanvi cultural, com ara seminaris, suport a comitès nacionals d'ONG's culturals, etc.

El Programa Internacional d'Estudis d'Artistes de Suècia ofereix ajuts per a artistes estrangers que viuen a Suècia i també per a artistes suecs residents a l'estranger. El programa està connectat amb l'Acadèmia de les Arts d'Estocolm i a altres ciutats de Suècia.

A banda del Fons de Cultura dels Ministeris Nòrdics a Copenhagen, hi ha també fons bilaterals disponibles per a països nòrdics per a la realització de projectes.

S'estan prenent certes mesures governamentals per tal d'estimular institucions i professionals per a una major internacionalització. Des de 2002, El Consell Nacional per a Afers Culturals ha proveït recursos per a una xarxa de consultors regionals per a la promoció de la diversitat cultural.

Suècia és un membre actiu del Comitè organitzador de l'**Ars Bàltica**, que va ser fundat el 1988 per a estimular l'intercanvi cultural i la cooperació entre els estats de la regió del mar bàltic. L'Ars Bàltica opera molt estretament amb el Consell d'Estats del Mar Bàltic.

L'Autoritat Sueca per al Desenvolupament Regional depèn orgànicament del Ministre d'Afers Exteriors i és responsable de la major part de les contribucions de Suècia a la cooperació internacional.

L'objectiu principal de l'Autoritat és la millora del nivell de vida de la gent pobre i, a llarg termini, l'eradicació de la pobresa. El seu camp d'acció és sobretot el Tercer Món i els països de l'est d'Europa. Al llarg dels anys, l'Autoritat ha donat suport a projectes d'intercanvi cultural en cooperació amb ONG's com el Programa per al Museu Suec-Africà. Des del 2004, tant l'Autoritat com el Consell Nacional per a Afers Culturals han esmerçat recursos creixents en la contínua cooperació amb el Ministeri de Cultura Sud-Africà. Les àrees de prioritat són el desenvolupament d'estructures culturals i de creativitat en ambdós Estats.

Finalment, cal dir que el 2003 es van publicar els resultats d'un estudi endegat pel govern suec sobre les relacions i activitats culturals internacionals de Suècia. Incloïa l'estudi de tots els actors implicats (autoritats, institucions, ONG's; àrees d'affers exteriors, comerç, desenvolupament, etc) des de la perspectiva del finançament, la responsabilitat o la necessitat de la cooperació. Les conclusions advocaven per a una major internacionalització en l'àrea de la cultura, que podrà ser visible en els propers anys.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

Els principis bàsics vigents actualment partien dels aprovats el 1974. El 1996 el govern va presentar al Parlament una nova proposició de Llei Cultural. Aleshores, es van examinar els principis originaris, per tal de modificar el sistema de suport a les activitats regionals (teatres, institucions de música i dansa, museus, biblioteques, centres filmogràfics, consultors regionals); i per tal d'introduir una nova llei de biblioteques públiques que inclogués una nova forma de suport a les escoles i biblioteques públiques adreçat a nens i joves.

Els nous objectius nacionals de la política cultural aprovats pel Parlament el 1996 són:

- La salvaguarda de la llibertat d'expressió i crear oportunitats efectives per tal que tothom pugui fer-ne ús
- Prendre les mesures per tal que tothom pugui participar de la vida cultural, d'experimentar la cultura, i d'involucrar-se en diverses activitats creatives
- La promoció de la diversitat cultural, la renovació artística i la qualitat, a través de contrarestar els efectes negatius de la comercialització
- Permetre que la cultura actuï com una força dinàmica i independent de la societat
- Preservar i fer ús del patrimoni cultural
- La promoció de l'educació cultural
- La promoció de l'intercanvi cultural internacional i de les trobades entre les diferents cultures a Suècia

Aquests objectius tenen prioritat per a tot tipus de treball cultural o activitats institucionals que reben suport de l'Estat. A nivell regional i municipal, aquests objectius nacionals s'apliquen a les subvencions del govern central i es combinen amb els seus objectius generals en el camp de la cultura i, si s'escau, amb els de l'àmbit educatiu, de benestar i de salut.

A l'hora d'implementar la seva política cultural, el govern confia en la interacció de tots els nivells de govern i actors implicats. Els ajuts nacionals es donen a institucions regionals que, 30 anys després de la formulació dels principis bàsics

en política cultural, han ajudat a crear i finançar una infraestructura nacional d'institucions culturals professionals.

S'han establert a les parts del sud i oest de l'Estat, estructures regionals noves i ampliades que també tindran el seu impacte en el finançament de la cultura.

Això implica noves formes de diàleg i planificació de llarg termini entre el govern central i els regionals. Durant el 2005, el Consell Nacional per als Afers Culturals, va portar a terme 5 seminaris sobre la relació Estat-regions relatius als canvis i desenvolupaments de la política cultural.

2.2. Definició *nacional* de cultura

El 1974, la Llei sobre la Cultura defineix la política cultural com un conjunt de mesures en les àrees de la "llengua, els escenaris, les imatges, el so, i en els MCM i la comunicació que, a més, hauria d'incloure certes mesures en l'àrea de l'educació d'adults i la preservació del patrimoni cultural"

Aquesta àmplia definició encara es considera vàlida per al segle XXI.

2.3. Objectius de la política cultural

Ja s'ha fet referència als objectius aprovats el 1996 pel Parlament sobre la política cultural. Aquestes prioritats es basaven en la demanda, el debat i el diàleg iniciat per professionals, ONG's i altres grups d'interès.

Hi ha hagut un increment dels ajuts als organitzadors d'esdeveniments musicals i d'arts visuals i un millor suport al teatre itinerant, la dansa i els grups de música. La nova legislació sobre les biblioteques públiques de 1997 va ser revisada el 2005 per a emfasitzar la responsabilitat de cada comunitat per a garantir el servei públic gratuït i l'accés a les biblioteques.

El govern també s'ha focalitzat en àmbits com ara:

- El rol de la cultura com a factor de creixement regional. Cada comtat negocia acords de creixement regional especials amb el govern central que inclouen com a component important el desenvolupament social. El govern subratlla que les activitats culturals tenen un efecte a curt termini (increment de llocs de treball) i un altre a llarg termini (la millora i el desenvolupament de la identitat de la regió, que es correspon amb els objectius dels Fons Estructurals de la UE)
- El rol més important de la cultura és el d'enriquir i d'estimular la vida de les persones i el reforç dels valors comuns, com la tolerància i la democràcia. La cultura no hauria de ser entesa com un mer instrument de desenvolupament

econòmic. En aquest sentit, la necessitat de promoure un millor accés a la cultura i la creativitat per als nens i els joves i els grups discapacitats (discapacitats funcionals, gent gran, amb renda limitada) ha estat especialment reconeguda.

En l'actualitat, s'estan llançant nous programes de suport per a l'expansió de les actuacions de dansa a les regions sueques.

D'altra banda, els museus nacionals tenen l'entrada gratuïta per a les visites a les exposicions permanents. Després d'un període pilot molt profitós en tres museus el 2004, el govern va invertir més fons per tal d'aplicar-ho en un major nombre de museus de 2005 en endavant.

El ministeri d'Educació, Recerca i Cultura i el Ministeri de Finances investiguen conjuntament els efectes de l'IVA en l'ús dels béns i els serveis culturals, incloent els hàbits de lectura i la compra de llibres.

2.4. Llengua i política cultural

La llengua sueca és parlada per uns 10 milions de persones a Suècia, una minoria (uns 300.000) a Finlàndia, i certa descendència d'immigrants a Amèrica del Nord. Igualment, tant noruecs com danesos poden entendre'l degut a les similituds lingüístiques. El 1999, 5 llengües limítrofes amb Suècia van ser declarades com a oficials: el sámi (totes les variants), el finès, el meänkieli, el romani chib (totes les variants) i el yiddish.

Per bé que el suec és llengua majoritària a Suècia, és òbviament una llengua minoritària en un context europeu i global. Per tant, rep el suport de biblioteques i institucions de recerca i es promou a través d'ajuts a la literatura, als MCM i a l'educació. Recentment, s'ha posat un especial èmfasi en l'aprenentatge infantil de la llengua pròpia a través de programes i campanyes específiques de lectura.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

3.1. Cooperació cultural multilateral

La cooperació multilateral se circumscriu en l'àmbit, principalment, del Consell Nòrdic de Ministres (Fons Cultural Nòrdic i Fons del Cinema i TV Nòrdic), la UNESCO i el Consell d'Europa (a través dels diferents comitès i especialment el de cultura i patrimoni cultural).

Suècia també intervé de forma activa en la cooperació cultural de la Regió del Mar Bàltic. En aquest context, l'Ars Baltica promou exposicions, concerts publicacions i activitats diverses.

Per últim, també cal mencionar la participació de Suècia a la Xarxa Internacional sobre Política Cultural (INCP), un fòrum informal en què els ministres de cultura poden intercanviar experiències i visions sobre les noves temàtiques de les polítiques culturals. La xarxa, que inclou actualment uns 60 països, principalment centra les seves discussions en la diversitat cultural i la identitat per al desenvolupament econòmic i social.

3.2. L'Institut Suec (*Svenska Institutet*)

Com s'ha vist, Suècia es dona a conèixer culturalment a l'exterior a través de la cooperació sabuda a nivell multilateral, de la pertinent xarxa de missions diplomàtiques, però també a través d'un altre instrument que aquí convé significar: l'Institut Suec (*Svenska Institutet*)

L'Institut Suec té per objecte difondre els coneixements sobre Suècia i organitzar intercanvis amb altres països en els àmbits de cultura, educació, recerca i vida pública. Es va convertir en una agència pública el 1998 i té un sol centre a l'exterior, el *Centre Culturel Suédois* de París. L'Institut té un pressupost propi i gestiona les transferències finalistes de diversos ministeris i rep directrius i encàrrecs, entre d'altres, de la Comissió Nacional per al Foment de Suècia a l'Exterior. L'Institut dona suport i informació a grups objectius a l'exterior, com les ambaixades.

El 2002 l'Institut Suec va organitzar presentacions en 26 estats amb un cost total de 682.000 euros, el doble de l'any anterior, degut en gran part a una campanya de promoció especial feta a Espanya.

3.3. El Consell Nacional per als Afers Culturals

L'ens governamental del Consell Nacional suec per als Afers Culturals participa en un nombre important de projectes de cooperació internacional i té una extensa xarxa de contactes. Al llarg del 2006, el Consell Suec va subvencionar un total de 119 projectes en el camp de l'intercanvi cultural internacional, la major part dels quals en forma d'ajuts de viatge per a la participació en festivals o com a convidats en mostres i concerts a l'estranger. La majoria de les sol·licituds van ser en el camp de la música (54), però també en els camps del teatre, la dansa i, en menor mesura, la literatura. L'import total de les subvencions va ser de 480.000 euros (4.5 milions SEK). Aquesta quantitat inclou:

- uns 50.000 euros (450.000 SEK) per a la promoció del teatre suec a l'exterior
- subvencions a companyies per a la traducció d'obres de teatre sueques
- el centre suec ITI per a la promoció d'obres en festivals de teatre
- ajuts per a la *Swedish Playwright Union for the Drama Directory* (una col·lecció d'obres a Internet, www.dramadirectory).

També hi ha subvencions per a les institucions de teatre i de música i òpera, les anomenades "subvencions per a projectes per al desenvolupament artístic", en que les esmentades institucions poden optar a ajuts per a projectes internacionals. Per al 2006, el total d'ajuts per a aquests conceptes va ser d'uns 83.000 euros (780.000 SEK). També per al mateix exercici, cal destacar la subvenció a l'Ambaixada sueca a Londres per a la setmana especial de la cultura sueca per a infants.

El Programa de Col·laboració Cultural Sueca – Sudafricana pretén augmentar la cooperació cultural entre ambdós estats donant suport a institucions, organitzacions i grups culturals d'ambdós països. El govern suec ha encarregat al Consell Nacional per a Afers Culturals la tasca de gestionar la part sueca del programa. A Sudàfrica, la responsabilitat equivalent la desenvolupa el Ministeri d'Arts i Cultura. El programa va ser llançat el 2004 i disposa d'uns 1,6 milions d'euros anuals per a les seves activitats (15 milions SEK).

El Consell suec també atorga uns 250.000 euros (2,3 milions SEK) a la vintena de seccions sueques en organitzacions internacionals en l'àmbit artístic i cultural.

El Consell també allotja el Punt de Contacte Cultural de la UE, en què l'oficina informa de les activitats culturals sueques en el programa de la UE per la Cultura i dóna assistència en relació a les sol·licituds de subvencions.

Per últim, a nivell cultural i educatiu pròpiament, Suècia fomenta l'intercanvi i la col·laboració per a la recerca cultural, la divulgació dels valors culturals o l'ensenyament de la llengua sueca a través de més de 200 lectorats a tot el món.

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals Culturals

Ministeri d'Educació, Recerca i Cultura <http://www.regeringen.se>

Política Exterior i Cooperació Internacional: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2094>

Concell Nacional per a Afers Culturals: <http://www.kulturradet.se>

Comitè Nacional de Patrimoni: <http://www.raa.se>

Federació Sueca de Consells de Comtats: <http://www.landstingsforbundet.se>

Associació Sueca d'Autoritats Locals i Regions: <http://www.skl.se/>

Associacions Professionals

Sindicat de Professionals de l'Art i la Literatura / KLYS: <http://www.klys.se/>

Entitats Atorgadors de Subvencions

Consell Nacional de l'Artesania: <http://nfh.nutek.se/>

Comitè de les Donacions a l'Art: <http://www.konstnarsnamnden.se>

Institut Suec / Svenska institutet: <http://www.si.se>

Consell Nacional de les Arts Públiques: <http://www.statenskonstrad.se/>

Institut del Cinema Suec: <http://www.sfi.se>

Comissió de les Subvencions a la Premsa: <http://www.prestodsnamnden.se>

Fons Suec als Autors: <http://www.svff.se/fondeng.htm>

Fons Suec als Artistes Visuals: <http://www.konstnarsnamnden.se>

Autoritat del Desenvolupament Internacional Suec (SIDA): <http://www.sida.se/>

Recerca Cultural i Estadístiques

Fundació del Banc de Suècia: <http://www.rj.se>

Estadístiques de Suècia: <http://www.scb.se>

Portals de Cultura i Arts

Xarxa de Cultura de Suècia: <http://www.kultur.nu>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Similar a la resta d'Estats nòrdics, la política cultural noruega és tan centralitzada com descentralitzada. D'una banda, la base de la política cultural la proporciona l'Estat. Tanmateix, les autoritats locals i regionals tenen delegades importants responsabilitats en la implementació efectiva de les polítiques. Els nivells nacional i municipal són els més importants quant a les despeses culturals, i el nivell regional hi juga un paper menor.

A nivell d'Estat, l'aparell de la presa de decisions és relativament complex. L'autoritat es reparteix entre Parlament, govern i ministeris. A banda del propi Ministeri de Cultura i Afers religiosos, altres ministeris concernits en aspectes culturals són: el Ministeri del Medi Ambient, que s'ocupa del patrimoni cultural (excepte museus, arxius i biblioteques) i els entorns culturals; el Ministeri d'Educació i Recerca, que s'ocupa de l'educació incloent l'educació dels artistes i de la música, i la cultura dels nens a les escoles. Les escoles de cultura ofereixen sobretot cursos de música, arts visuals, dansa i teatre. El Ministeri d'Educació i Recerca també s'ocupa finalment de les biblioteques acadèmiques i els museus universitaris.

El Ministeri d'Afers Exteriors té la responsabilitat de la presentació de la cultura i les arts noruegues a l'exterior, incloent projectes d'intercanvi per a països en vies de desenvolupament.

Altres ministeris rellevants per als afers culturals però amb un rol més modest són: el Ministeri de Finances, en la coordinació del procés pressupostari; el Ministeri de Govern Local i Desenvolupament Regional, en el desenvolupament regional de la cultura; el Ministeri de Comerç i Indústria, en el desenvolupament de les indústries culturals; el Ministeri de Modernització, que desenvolupa estratègies governamentals sobre tecnologies de la informació.

També és destacable l'autoritat delegada en institucions agenciades o organismes d'experts. El **Consell de les Arts de Noruega** està formalment administrat per Ministeri de Cultura i Afers Religiosos, però manté una posició altament independent.

Cada any el Parlament atorga una subvenció per al **Fons Cultural**, que és administrat pel Consell de les Arts de Noruega com a una de les seves tasques principals. A més, el Consell de les Arts actua assessorant el govern central i el sector públic en els afers culturals i organitza activitats culturals experimentals en àrees que el Consell consideri de particular interès.

L'Autoritat Noruega de l'Arxiu, la Biblioteca i el Museu va establir-se el 2003 com un organisme estratègic d'experts per al desenvolupament dels 3 sectors implicats. Les principals tasques de l'Autoritat són la promoció de la coordinació, l'efectivitat i fortaleces del camp de l'arxiu, la biblioteca i el museu.

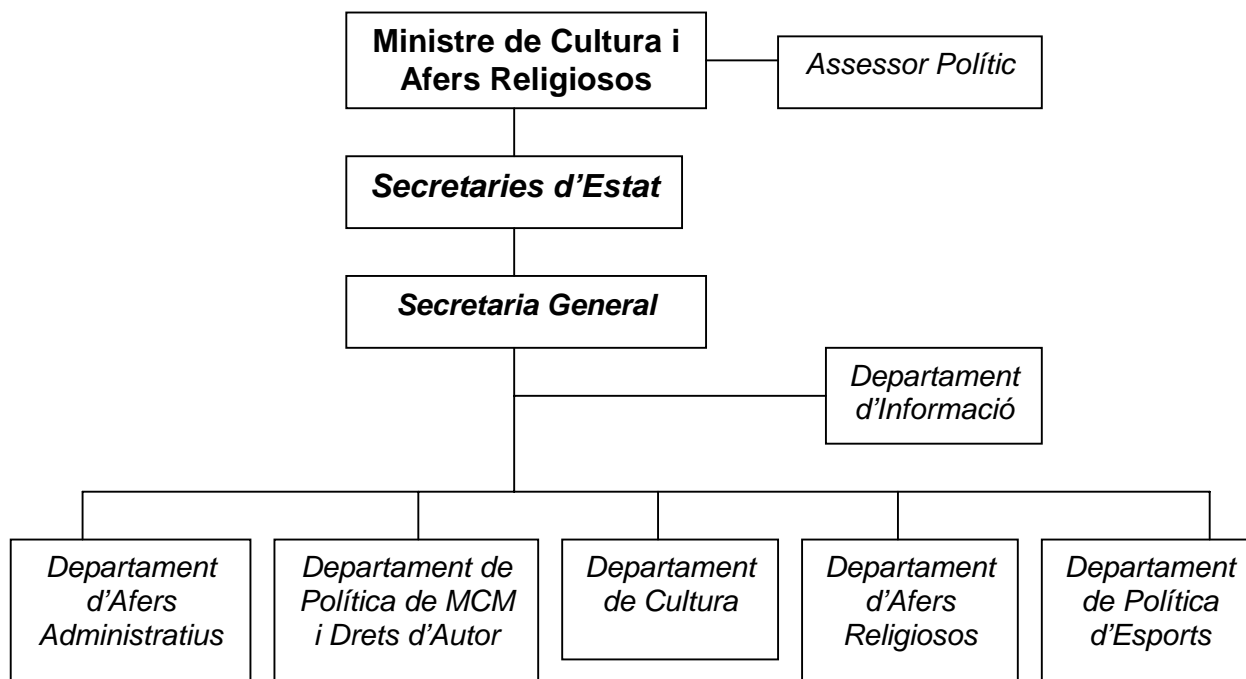
Similarment al Consell de les Arts, l'Autoritat administra un pressupost per a les pròpies activitats i per a projectes implementats per altres actors. Per últim, l'Autoritat també compleix la funció assessora al Ministeri.

El Fons de Cinema Noruec és responsable d'administrar tot el suport nacional en la producció cinematogràfica de Noruega. D'acord amb els seus estatuts, el fons també aconsella el Ministeri de Cultura.

Altres organismes d'experts, com el Consell de la Llengua Noruega, el Consell Nacional del Folklore, l'Institut Noruec de la Història Local o la Fundació Nacional per les Arts i els Edificis Públics tenen responsabilitats administratives, d'assessoria i de coordinació en els respectius àmbits.

Institucions nacionals com ara el Servei de l'Arxiu Nacional de Noruega, la Biblioteca Nacional de Noruega o l'Institut del Cinema Noruec es responsabilitzen de l'administració de les col·leccions i de la producció de les instal·lacions culturals. En contrast amb les institucions mencionades, el Museu Nacional d'Art, l'Arquitectura i el Disseny s'organitza com a fundació fora del sistema administratiu públic.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Web del Ministeri de Cultura noruec.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

La cooperació i la coordinació entre els diferents ministeris s'acorda segons el caràcter dels temes concrets i no segueixen una estructura permanent.

1.4. Cooperació cultural internacional

Noruega difereix d'alguna manera d'altres Estats europeus en la manera com organitza la seva cooperació cultural governamental, amb un perfil "diplomàtic cultural" que té el Ministeri d'Afers Exteriors i les ambaixades arreu del món com a principal estructura organitzativa.

Amb tot, la responsabilitat dels afers culturals internacionals es divideix entre el Ministeri d'Afers Exteriors i el Ministeri de Cultura i Afers Religiosos, amb l'excepció del patrimoni cultural, competència del Ministeri de Medi Ambient.

Ministeri d'Afers Exteriors

El Ministeri d'Afers Exteriors és responsable de la presentació a l'estranger de la cultura i les arts noruegues a través de la Divisió per la Presentació de la Cultura Noruega, i inclou projectes d'intercanvi amb països en vies de desenvolupament, en cooperació amb institucions culturals subvencionades pel Ministeri de Cultura i Afers Religiosos. L'esmentada Divisió ha establert els seus propis consells assessors en els camps de les arts visuals, l'arquitectura/disseny, les arts escèniques, la música i l'artesanía.

Les missions del Servei d'Exteriors noruec juguen un paper clau en l'establiment i l'administració de la cooperació cultural amb altres països i sovint inclouen agregats culturals.

L'Agència Europea per a la Cooperació i el Desenvolupament, dependent del Ministeri d'Afers Exteriors, també s'encarrega dels projectes culturals internacionals i proporciona assistència per a activitats de cultura, MCM i informació.

Ministeri de Cultura i Afers Religiosos

El Ministeri de Cultura i Afers Religiosos és responsable de la cooperació cultural multilateral així com de la importació de la cultura d'institucions estrangeres estatals i organitzacions professionals amb l'objectiu específic d'estimular l'intercanvi artístic i promoure els artistes noruecs. Col·labora estretament amb el Consell Nòrdic de Ministres i amb les organitzacions i xarxes de les que Noruega és membre.

El **Consell dels Afers Culturals** és el principal ens independent de l'àmbit cultural a Noruega. Es troba sota l'autoritat del Ministeri de Cultura i Afers Religiosos i assessora el govern en els afers culturals i artístics. Malgrat que la cooperació cultural internacional no figura entre les seves principals tasques, darrerament ha desenvolupat tasques rellevants en aquest àmbit.

Les següents organitzacions administren els programes de suport de part del Ministeri d'Afers Exteriors:

- **L'Oficina Noruega per a l'Art Contemporani** va ser fundada pel Ministeri de Cultura i Afers Religiosos el 2001. La seva principal finalitat és el desenvolupament de la col·laboració en art contemporani entre Noruega i l'escena artística internacional. L'Oficina dóna suport a contribucions noruegues en les principals mostres a l'exterior, les activitats internacionals dels artistes noruecs, i als investigadors i crítics d'art que volen fer recerca en territori noruec.

- **Centre Noruec d'Informació Musical:** és la secció noruega de l'Associació Internacional de Centres d'Informació Musical. El seu objectiu és incrementar l'ús de la música noruega tant nacionalment com internacionalment. El Centre administra el programa de suport del Ministeri d'Afers Exteriors per tal de facilitar les activitats internacionals i les gires dels artistes i bandes musicals noruegues.
- L'associació **Literatura Noruega a l'Estranger, Ficció i No-ficció** juga un rol important en la provisió d'informació sobre la literatura noruega i els autors noruecs de ficció i no-ficció. També facilita el contacte entre els autors noruecs i els editors, traductors, universitats i altres interessats en la literatura noruega a l'exterior. A més, proporciona subvencions a la traducció per als editors de literatura noruega a l'exterior i ofereix importants ajuts per a la presentació, traduccions, etc. dels autors noruecs a l'estranger.
- **L'Associació Nacional de les Arts Escèniques** treballa per a facilitar les activitats de dansa i teatre independent a Noruega. Administra el programa de suport del Ministeri d'Afers Exteriors en aquest àmbit.
- **L'Associació Noruega de les Arts i l'Artesania** és l'organització nacional dels artistes de les arts pràctiques, que administra el gran pla de les activitats artesanals a l'estranger.
- **L'Institut Cinematogràfic Noruec** treballa per preservar, donar suport i distribuir pel·lícules noruegues i estrangeres, per tal que el cinema, com a expressió d'art i cultura, esdevingui més visible. L'Institut també distribueix i promou els films noruecs a l'estranger i administra el programa de suport als films noruecs del Ministeri d'Afers Exteriors.

La cooperació multilateral en el camp cultural inclou la participació noruega en organitzacions internacionals com ara:

- El *Consell Nòrdic* i el *Consell Nòrdic de Ministres*. La Cultura és entesa com a una àrea estratègica per a la cooperació nòrdica.
- *UE*. Encara que no n'és membre, Noruega està associada estretament a la UE a través de l'Acord sobre l'Àrea Econòmica Europea, que també tracta de la cooperació cultural. Noruega pren part en programes rellevants com el Programa marc de cultura 2000-2006, *Culture 2000*, que proveeix ajuts per a projectes de cooperació cultural en els camps cultural i artístic. El Ministeri de Cultura i Afers Religiosos ha establert el Consell Noruec de les Arts com el vincle responsable de les tasques d'informació i assessoria per als *partners* noruecs. També ha participat en projectes del *Media Plus* (2000-2006), que

advoca per estrènyer la competitivitat de la indústria audiovisual europea, i de l'*EContentPlus* (2005-2008), que pretén fer els continguts digitals a Europa més accessibles, usables i explotables.

- *Consell d'Europa*: Noruega és un dels 10 Estats que va fundar el Consell d'Europa el 1949 i ha estat membre de la Convenció Cultural Europea –el document de base que regula la cooperació cultural entre els Estats membres de 1956.
- *UNESCO*: Noruega és un membre de la UNESCO i ha participat en el treball internacional per la protecció i la promoció de la diversitat cultural, incloent la Convenció sobre la promoció i la protecció de les expressions de la diversitat cultural, adoptada en la Conferència General de la UNESCO d'octubre de 2005.
- *Xarxa Internacional sobre Política Cultural (INCP)*: Noruega és un membre de l'INCP des de 1999 i ha estat actiu en el grup de treball sobre la diversitat cultural i la globalització.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

El model de la política cultural noruega no pot ser caracteritzat com un arquetip dels models clàssics (intervencionista, empresarial, descentralitzat, d'agència). En canvi, conté elements de tots els models, excloent-ne l'empresarial. En el model noruec, les autoritats públiques han jugat un paper considerable en el sector cultural, sobretot financerament, i han donat suport a un ventall d'activitats artístiques i culturals.

Les relacions entre les autoritats públiques i el sector cultural pot caracteritzar-se en termes de corporativisme, d'una banda, i de principi d'agència de l'altra. Mentre les organitzacions d'artistes han jugat un rol en l'administració d'alguns plans públics per a artistes, el treball del Consell de les Arts s'ha basat en una posició relativament autònoma envers el govern en el terreny de l'art. De totes maneres, l'element corporatiu de la política cultural noruega sembla haver declinat en les dues darreres dècades, malgrat mantenir un pes superior en comparació a d'altres Estats.

2.2. Definició *nacional* de cultura

El darrer Llibre Blanc de la Cultura (2003) manté que el significat de “cultura” ha variat històricament a causa del propòsit i el context del seu ús. El document emfasitzava la necessitat d'un concepte de cultura que fos suficientment obert per

a fer front als canvis socials, especialment aquells que tenen lloc en el camp de la cultura i de les arts. Mentre que fins ara la “cultura” havia anat lligada estretament a la política de construcció nacional i del benestar, el document defensa que la globalització i la individualització demanen un concepte de cultura que pugui afrontar la diversitat i la complexitat de la cultura contemporània.

Així, la cultura hauria de ser entesa més aviat en termes de processos i no pas com un sistema isolat. També es fa referència a com algunes activitats culturals han estat incloses recentment en el sistema de polítiques culturals. Plans de suport al jazz, la música rock i altres formes de música, responen a aquest canvi.

2.3. Objectius de la política cultural

Els principals objectius de la Política Cultural Noruega són la promoció de:

- La qualitat i la innovació artística
- La preservació i la seguretat del patrimoni cultural
- La disseminació de les infraestructures culturals a la totalitat de la població, la seva democratització.

Els objectius de la política cultural noruega han tingut fins ara un caràcter força estable, no sotmès a controvèrsies destacables i, per tant, ha anat gaudint d'un consens recurrent.

2.4. Llengua i política cultural

Les llengües oficials a Noruega són el Noruec amb dues variants, bokmål i nynorsk, i el sàmi. Les dues formes de noruec són producte de dues polítiques diferents en el procés d'establiment d'una llengua que pogués donar suport a una nació noruega després de la secessió de Dinamarca el 1814.

Hi ha 433 municipalitats a Noruega (2005): 115 d'aquestes han escollit el nynorsk com a llengua oficial i aproximadament 160 municipalitats han optat per la versió bokmål, mentre que la resta romanen “neutrals”. Amb tot, el bokmål és la variant majoritària ja que el nynorsk només és parlat pel 12% de la població.

A les escoles de secundària ambdues formes de noruec són obligatòries –una d'elles com la llengua principal, d'acord amb la preferència de l'alumne.

L'ensenyament de la segona llengua obligatòria és discutit contínuament. Estudiants amb un *background* de llengua estrangera (incloent el sàmi) poden escollir la seva pròpia llengua com a segona llengua al costat d'una de les dues formes noruegues.

El principal objectiu de la política lingüística és la protecció i enfortiment d'ambdues formes de noruec per tal que el bokmål i el nynorsk puguin sobreviure com a iguals i utilitzats en totes les parts de la vida social en la nova societat de la informació.

Més del 95% de la població noruega usa una de les dues variants del noruec com a primera llengua. El sàmi és la llengua minoritària més important. La protecció del sàmi és vista com una responsabilitat important dins de la política cultural noruega. En aquest sentit, cal entendre l'existència del Consell de la Llengua Sàmi o la Llei del Sàmi que contempla la traducció al sàmi d'afers de normativa que afecti de forma especial la població sàmi.

Noruega ha signat la Carta Europea per les Llengües Regionals i Minoritàries, i ha acceptat algunes obligacions respecte de les llengües minoritàries a Noruega. La Carta cobreix el kvensk, el romansc i el romaní. Després d'un requeriment del Consell Europeu, Noruega va clarificar el status del kvensk el 2005, que ara és reconegut com una llengua i no com a mer dialecte del finès.

La pluralitat lingüística es veu reflectida també en el camp de la toponímia.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

3.1. Acords bilaterals i multilaterals

Els acords bilaterals en el camp de la cultura els administra el **Consell de Recerca de Noruega** (*Norges Forskningsrad*) de part del Ministeri d'Afers Exteriors. Originalment, els acords bilaterals culturals eren part dels plans dels Estats aliats per a la reconstrucció després de la Segona Guerra Mundial, i pretenien fomentar la cooperació en els camps de la cultura, la recerca i l'educació. Així, des de 1948 Noruega ha signat acords culturals amb 25 Estats, entre els quals Espanya (1959). Si bé tots són vigents, el seu contingut avui dia hauria de ser actualitzat. Els programes d'intercanvi són aquella part que presenta una activitat major.

La cooperació multilateral noruega té lloc en diferents arenes. La cooperació cultural oficial nòrdica emfasitza l'activitat artística, la cultura infantil i juvenil, la cooperació nòrdica i també els projectes culturals comuns dels països nòrdics a l'estranger. Aquesta es basa en els acords nòrdics de cooperació signats a Hèlsinki el 1962 (revisats el 1972), així com l'Acord Cultural Nòrdic de 1971. La cooperació multilateral nòrdica té lloc a un nivell parlamentari, a través del Consell Nòrdic, i a un

nivell governamental, a través del Consell Nòrdic de Ministres i d'un nivell intermedi a través del Fons Cultural Nòrdic.

El Ministeri de Cultura i Afers Religiosos està implicat en la cooperació amb els països de la Regió del Mar de Barents i del Mar Bàltic. En aquest àmbit, la cooperació va més enllà que la cooperació nòrdica. També participa en l'Ars Baltica. De fet, la cooperació a la regió de Mar Bàltic va ser iniciativa de Noruega el 1993.

3.2. Accions del Ministeri d'Afers Exteriors

Els darrers anys, el Ministeri d'Afers Exteriors ha donat suport a moltes manifestacions multiculturals i esdeveniments especials en diversos Estats europeus com França, Alemanya, Espanya o el Regne Unit. Així, el 2003, va destinar més de 2 milions d'euros al suport a projectes en Estats europeus. A més, va dedicar prop d'1 milió d'euros a altres iniciatives de promoció de la cultura noruega, dels quals 580.000 euros es van vehicular a través de les ambaixades.

3.3. Accions de projecció cultural d'algunes institucions

- **L'Oficina Noruega per a l'Art Contemporani (OCA)** té la responsabilitat d'atorgar ajuts en el camp de les arts visuals. El principal objectiu és desenvolupar col·laboracions en l'art contemporani entre Noruega i l'escena artística internacional. L'OCA participa en mostres internacionals i fires per a donar suport a artistes noruecs en relació a projectes a tot el món, notablement a Europa. El pressupost per a activitats de l'OCA per al 2003 era d'1 milió d'€
- **Centre Noruec d'Informació Musical (MIC)**. És la secció noruega de l'associació internacional de centres d'informació musical. Rep finançament del Ministeri de Cultura i Afers Religiosos i té un pressupost al voltant de 1,5 milions d'€, dels quals uns 2/3 provenen de l'Estat. Desenvolupa una important acció en la coordinació de la participació noruega a les fires musicals internacionals i en la gestió dels ajuts als viatges de part del Ministeri d'Afers Exteriors.
- **Literatura Noruega a l'Estranger, Ficció i No-ficció (NORLA)**. Amb un pressupost de voltant d'1 milió d'€ anuals, actua d'intermediària entre autors, traductors i editors. Entre les seves accions destaquen els ajuts a les traduccions, l'organització de seminaris o la participació en fires de llibres. Les relacions són especialment intenses amb Alemanya, Rússia, França, Espanya, Itàlia i el Regne Unit.

- **Music Export Norway (MEN).** Té presència en les principals fires musicals a Europa i assisteix a la indústria musical. No rep suport estatal per als costos operatius, però sí per a projectes específics. El 2002, aquest suport procedent principalment del Ministeri d'Indústria i Comerç era de 312.500 euros.

Activitats i institucions encarregades de la projecció exterior

Activitat	Institució
Pràctiques i Mobilitat	Consell de Recerca de Noruega Literatura Noruega a l'Estranger, Ficció i No-ficció (NORLA) Centre Noruec d'Informació Musical (MIC) Danse og Teatersentrum (DTS)
Producció de les Arts	Consell per als Afers Culturals
Distribució i disseminació	Centre Noruec d'Informació Musical (MIC) Music Export Norway (MEN) Literatura Noruega a l'Estranger, Ficció i No-ficció (NORLA)
Suport a la traducció/biblioteques	Literatura Noruega a l'Estranger, Ficció i No-ficció (NORLA)

4. Fonts i enllaços

Organismes de Política Cultural

Consell d'Arts de Noruega: <http://www.kulturrad.no/>

National Touring d'Exposicions: <http://www.riksutstillinger.no/>

Autoritat de l'Arxiu Noruec, la Biblioteca i el Museu: <http://www.abm-utvikling.no/>

Institut Noruec del Concert: <http://www.rikskonsertene.no/>

Ministeri de Cultura i Afers Religiosos: <http://www.odin.dep.no/kkd>

Ministeri d'Afers Exteriors: <http://www.odin.dep.no/ud>

Consell Noruec de la Llengua: <http://www.sprakradet.no/>

El Teatre Nacional Noruec: <http://www.riksteatret.no/Flash/>

Subvencions Governamentals: <http://www.kunstnerstipend.no/>

Recerca Cultural i Estadístiques

Estadístiques de Noruega: <http://www.ssb.no/>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

El Quebec és un dels 10 Estats federats que componen el Canadà. Com en tot règim polític de tipus federal, la constitució canadenca reparteix les competències estatals entre l'Estat federal i els Estats federats (*provinces*). Els poders que posseeixen els Estats federats ho són en virtut de la constitució i no pas a partir d'una delegació del parlament federal. Els Estats federats són sobirans en llur domini de competències, i en deriven els principis de no ingerència i no subordinació.

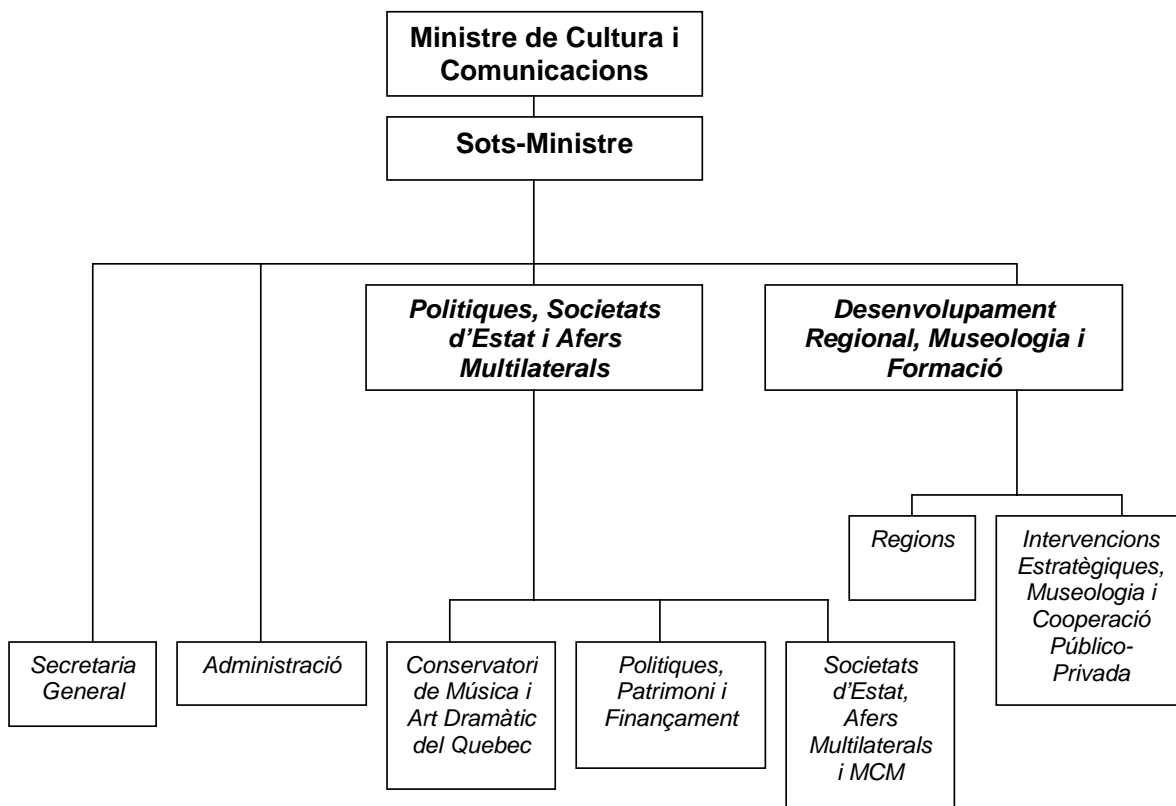
El Quebec funciona sota un règim de democràcia representativa parlamentària d'inspiració britànica. En destaca la figura del primer ministre, que no apareix ni tan sols a la constitució canadenca. El seu rol, poders, limitacions, etc., estan regits per una convenció constitucional no escrita.

L'aparell administratiu de l'Estat quebequès es compon de prop d'una vintena de ministeris, que constitueixen la base de l'organització governamental, així com al voltant de 175 organismes públics (societats, consells, oficines, comissions i tribunals administratius).

A nivell cultural, les competències es divideixen entre els 3 nivells de govern –federal, estatal i municipal– per bé que la jurisprudència federal ha donat suport a l'existència d'una noció del rol pancanadenc en l'àmbit canadenc per part del govern federal. Amb tot, el sistema canadenc de governança cultural permet una forma de competència *de facto* entre els 3 nivells de govern.

El rol primordial de la llengua en la societat i el reconeixement del francès com a llengua oficial del govern quebequès són raons importants per al nivell fort i actiu de suport proveït en el sector cultural per part del Quebec. Així, aquest ha expressat un interès en la cooperació amb la francofonia internacional a través de diverses col·laboracions. La implicació del Quebec en la cultura també és ben evident en el sosteniment a les arts interpretatives i les gires internacionals, i és l'únic Estat dels 10 canadencs amb una sòlida estratègia en el suport als intercanvis artístics a nivell internacional.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Elaboració pròpia a partir del web del Ministeri de Cultura i Comunicacions quebequès

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

Cal distingir en aquest epígraf entre la política cultural a nivell intern i extern.

A **nivell intern quebequès**, com s'ha vist a la descripció general del sistema, l'administració es divideix en tres nivells: el nacional quebequès, el regional i el local. Així, el Ministeri de Cultura i Comunicacions participa en el desenvolupament cultural de les regions a través d'una xarxa de 13 direccions regionals.

El territori quebequès es divideix en 17 regions administratives, que permeten el desenvolupament de les activitats culturals per part del ministeri i la resta d'organismes governamentals. Les direccions regionals són les responsables de la gestió desconcentrada dels programes, així com de la planificació, l'harmonització i la coordinació de les activitats dels ministeris a cada regió.

Per a una gestió eficaç i eficient, es privilegia la concertació amb les entitats regionals i locals i cal dir, finalment, que aquestes darreres disposen de

competències molt àmplies en matèria cultural que els permeten d'intervenir en molt aspectes de la vida artística i culturals en els respectius territoris.

A **nivell internacional** és on el Ministeri de Cultura perd la seva preeminència en l'àmbit intern. Així, per tal de realitzar el seu mandat en l'escena internacional, el ministeri vetlla per l'harmonització i la coordinació de les accions en matèria cultural, tot afavorint el diàleg i la concertació entre els ministeris implicats i els diversos organismes governamentals.

Així, el Ministeri es recolza en una dotzena de societats nacionals com el Consell de les Arts i de les Lletres del Quebec, la Societat de Desenvolupament de les Empreses Culturals (SODEC) o la Biblioteca d'Arxius Nacionals del Quebec, entre d'altres, que tenen un paper molt actiu a nivell exterior.

D'altra banda, el Ministeri de Relacions Internacionals, la xarxa d'oficines del Quebec a l'estranger, conjuntament amb altres ministeris i ens públics, són copartíceps determinants en la política cultural quebequesa a l'estranger.

1.4. Cooperació cultural internacional

Regions i Estats federats

Donada la incidència creixent de les relacions internacionals en llurs àmbits de responsabilitats, diverses regions i Estats federats procuren desenvolupar les xarxes que els permetin treballar en l'elaboració de solucions concretes.

Quebec es cofundadora, conjuntament amb Baviera, de les Regions Associades que inclouen Alta Àustria, Xandong, Califòrnia, Cabo Occidental i Sao Paulo.

A nivell europeu, l'acció de les regions i els Estats federats té fòrums polítics comuns, com la Conferència de les Regions amb Poder Legislatiu i l'Assemblea de les Regions d'Europa, en què Quebec actua com observador.

Quebec també participa en els *Hemispheria Summits*, que inclouen Estats canadencs, dels EUA i mexicans.

Organitzacions Internacionals

El govern quebequès manté relacions amb les organitzacions internacionals governamentals i no governamentals que actuen en els sectors d'interès per a Quebec, entre els quals:

- Francofonia
- Cultura, educació i identitat
- Afers indígenes
- Societat de la informació

L'increment i l'enriquiment dels vincles entre Quebec i les organitzacions internacionals es realitzen també mitjançant la instal·lació d'oficines o de representacions d'aquestes organitzacions al Quebec. El 1988, el Ministeri de Relacions Internacionals adopta una Política d'Acollida de les organitzacions internacionals. Així, a l'abril de 2006, un total de 72 organitzacions s'havien instal·lat (oficina o seu social) en territori quebequès.

Francofonia

El Quebec dona suport a l'Organització Internacional de la Francofonia, formada per 53 Estats i governs membres i 10 observadors. En fer-ho, intenta donar prioritat als reptes que considera més importants: la vocació universal del francès, el dret de les cultures a l'existència o l'afirmació dels principis de la democràcia i els drets humans. El Quebec participa en totes les activitats i tots els programes de la francofonia, tant en cimeres com en conferències ministerials o altres. En aquest marc, defensa tres principis bàsics: la multilateralitat, l'associació i el treball en xarxa.

En el camp pròpiament dit de la defensa i la promoció del francès, aquesta és una preocupació fonamental del govern, que aspira a augmentar el nombre de francòfons, a través d'instruments de què disposa la francofonia com la millora de la xarxa de TV5.

En el camp del dret de les cultures a l'existència, el Quebec va contribuir de manera important a l'adopció de la Convenció de la UNESCO sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals a la 33a Conferència General de la UNESCO. Així, el novembre de 2005 el Canadà va esdevenir el primer Estat a acceptar formalment l'esmentada convenció, sota els auspicis del Quebec. Actualment, el govern quebequès prossegueix les seves gestions de cara al major nombre de ratificacions a aquesta convenció dins l'espai francòfon.

És pertinent assenyalar, en relació a la UNESCO, l'acord Canadà-Quebec assolit el passat 5 de maig de 2006, segons el qual es reconeix l'especificitat del Quebec i el seu rol en l'escena internacional. En aquest sentit, el Quebec podrà tenir un representant permanent dins de la delegació canadenca a la UNESCO i podrà expressar el seu punt de vista en reunions i conferències. Aquest acord sembla obrir una nova etapa de col·laboracions entre els governs del Canadà i del Quebec, en l'esperit del federalisme asimètric.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

La política cultural del Quebec en l'actualitat rota sobre dos eixos fonamentals. D'una banda, l'expressió al màxim nivell de la cultura quebequesa al territori de l'Estat i a la seva màxima democratització. De l'altra, la contribució a la divulgació de la cultura i l'art quebequesos a l'exterior. És recurrent en la política cultural quebequesa la comunicació del vector intern i l'internacional.

En l'àmbit interior, es posa un accent especial en la protecció dels artistes i creadors (protecció de tipus social, homologació internacional de títols), en l'ampliació dels públics consumidors de cultura en tots els terrenys (lectura, cinema d'autor, museus, etc.). En l'àmbit extern, es vol consolidar i intensificar la cooperació cultural amb territoris estratègics per als interessos del Quebec, a fi de divulgar la diversitat de continguts culturals i de les expressions artístiques, d'incrementar-ne els mercats de destí, etc.

És important posar de relleu l'adopció del Pla Estratègic 2005-2008, en una mostra de la modernització de les estructures administratives de l'Estat del Quebec i la seva voluntat de rendició de comptes en matèria cultural i de promoció exterior.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix pròpiament una definició nacional de cultura. Tanmateix, els successius governs del Quebec han donat suport a l'anomenada "política cultural nacional" en referència a l'acció de sosteniment extensiu i continuat a les polítiques i programes culturals a nivell quebequès i amb vocació internacional.

2.3. Objectius de la política cultural

En el camp cultural, hi ha en marxa en l'actualitat el Pla Estratègic 2005-2008, amb els següents 4 grans objectius:

- La millora de les condicions de vida professional dels creadors i artistes així com les condicions que faciliten l'accés als productes, a les obres i als continguts culturals
- El desenvolupament dels públics, així com la sensibilització i la participació dels ciutadans en les arts i la cultura

- Contribuir a la divulgació i defensa dels interessos del Quebec en matèria de cultura en l'àmbit internacional
- Adaptar la xarxa pública d'acció cultural i la indústria de les comunicacions. En definitiva, la millora de la prestació dels serveis culturals

A banda dels objectius genèrics esbossats, el govern del Quebec es planteja en el vessant de la projecció cultural exterior, l'objectiu macro de la promoció de la identitat i la cultura del Quebec. Per a fer-ho, aquest es desdobra en dues grans prioritats:

- **El suport a la promoció i la projecció de la llengua francesa en el món**, fonamentada en accions com el suport al desenvolupament de l'ensenyament del francès a arreu del món o la participació en les tasques de l'Organització Internacional de Normalització (ISO) sobre l'ús del francès en les tecnologies de la informació. Per últim, s'estima de vital importància la participació en els grups de treball creats a la Cimera Mundial sobre la Societat de la Informació i en el nou fòrum sobre l'*e-governance*, amb l'objectiu de seguir els temes relacionats amb la diversitat lingüística.
- **El desenvolupament de les competències i instruments que permetin planificar millor la comercialització de les manifestacions i productes culturals del Quebec a l'estranger**. Són diverses les accions per a assolir aquesta finalitat:
  - Desenvolupament d'indicadors estadístics que permetin de seguir l'evolució de l'acció cultural internacional del Quebec
  - En col·laboració amb els cercles artístics i culturals, elaboració i implementació d'estratègies que permetin planificar la projecció de l'acció cultural del Quebec
  - Creació d'un sistema d'operadors i mandataris internacionals, especialment en l'àrea de les arts interpretatives, per tal d'enfortir la presència col·lectiva dels organismes i empreses lligats a la cultura i les arts
  - Suport financer als àmbits culturals per al desenvolupament de la seva capacitat per a comercialitzar i planificar internacionalment
  - Instauració d'un enfocament concertat en matèria d'acollida d'artistes i organismes culturals en un context de reciprocitat

2.4. Llengua i política cultural

El Quebec té en el francès la seva única llengua oficial, i és l'única regió majoritàriament francòfona d'Amèrica del Nord. A nivell canadenc, anglès i francès són llengües oficials. La *Canadian Charter of Rights and Freedoms* (1982) i la *Official Languages Act* (1988) consoliden el bilingüisme a nivell estatal i asseguren el dret de les minories lingüístiques en els respectius territoris canadencs.

Com és sabut, el govern del Quebec atorga una gran importància a l'aprenentatge del francès, especialment per a les noves onades migratòries. En aquest sentit, el Ministeri de la Immigració i les Comunitats Culturals dota d'ajut financer, amb certes condicions, per a l'aprenentatge de la llengua oficial.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

Per tal de dur a terme les seves activitats en els diversos camps de la projecció exterior, el Quebec ha disposat d'una xarxa d'establiments arreu de la geografia mundial, gran part dels quals també tenen encomanades tasques de difusió cultural.

Oficines del Govern del Quebec a l'exterior, 2006

Amb atribucions culturals	12
Delegacions Generals	7
Delegacions	5
Altres	14
Oficines	9
Antenes	4
Agents de negocis	1

Les Delegacions Generals

És la representació més rellevant que té el Quebec a l'estranger. La dirigeix un delegat general nomenat pel govern. A banda d'affers de naturalesa cultural, també li pertoca ocupar-se d'affers econòmics, d'educació i immigració.

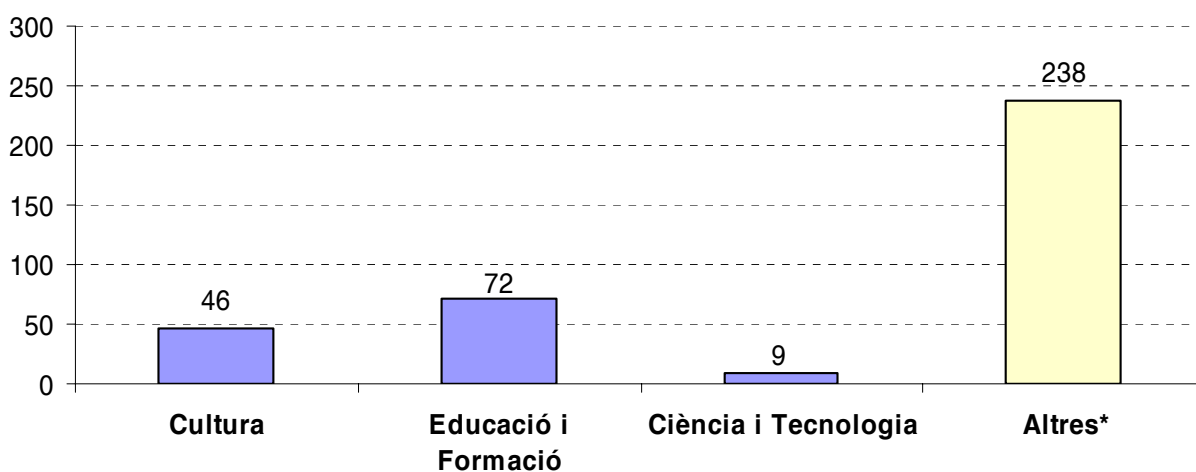
Les delegacions generals a l'actualitat es troben a: Brussel·les, Londres, Ciutat de Mèxic, Munic, Nova York, París i Tòquio.

Les Delegacions

La dirigeix un delegat nomenat pel govern, però amb un rang menor que el delegat general. S'ocupa, quant a parcel·les materials, dels mateixos afers que una delegació general. Actualment, el Quebec té delegacions a: Atlanta, Boston, Chicago, Los Angeles, i Roma.

A nivell d'acords internacionals, el Quebec en té en l'actualitat, un total de 365 en vigor, dels quals un 35% se circumscriuen en l'àmbit de la Cultura, l'Educació i la Ciència i Tecnologia.

Acords internacionals en vigor entre el Quebec i entitats governamentals, 2006

* Inclou, entre d'altres, temes com l'adopció internacional, l'ajut al desenvolupament, el medi ambient o la justícia.

El Quebec ha signat un total de **176 convenis de cooperació governamentals** a tot el món en els camps estrictament de la Cultura, la Llengua i l'Educació i Formació, sobretot en relació l'intercanvi lingüístic i l'àmbit de les arts audiovisuals.

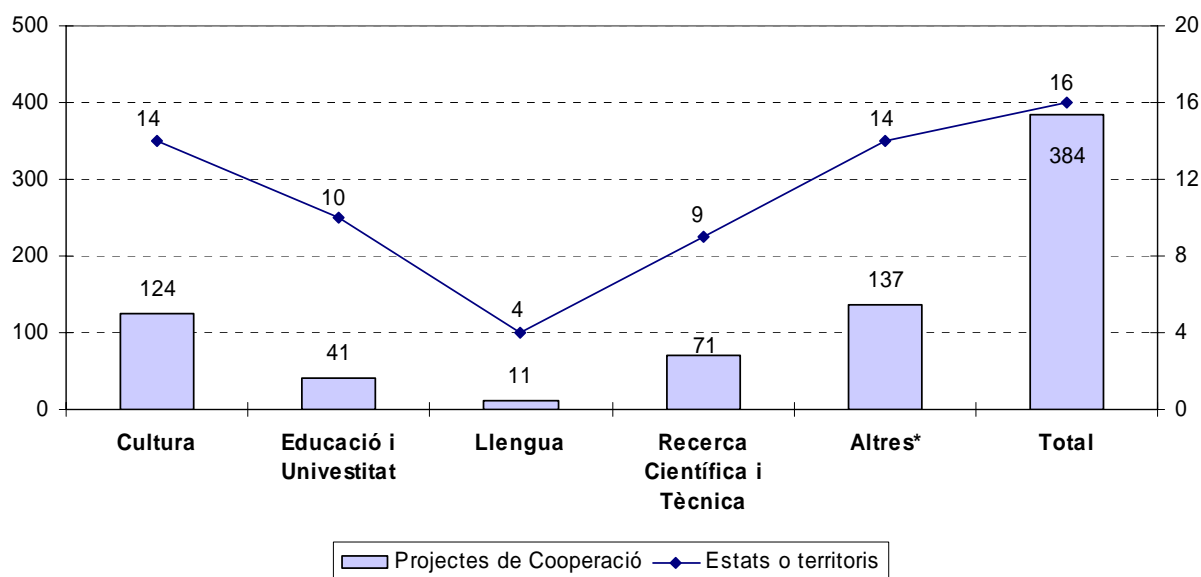
Projectes de cooperació del Quebec, per tipus. Detall de la cooperació entre el Quebec i les nacions sense Estat. 2006

	Cultura	Educació i Univestitat	Llengua	Recerca Científica i Tècnica	Altres*	Total
Projectes de Cooperació	124	41	11	71	137	384
Baviera	8	8	-	12	13	41
Catalunya	8	1	3	5	6	23
Flandes	9	5	1	2	4	21
Valònia	26	7	4	12	21	70
Total territoris sense Estat	51	21	8	31	44	155

* Inclou medi ambient, economia social, modernització administrativa o turisme, entre d'altres.

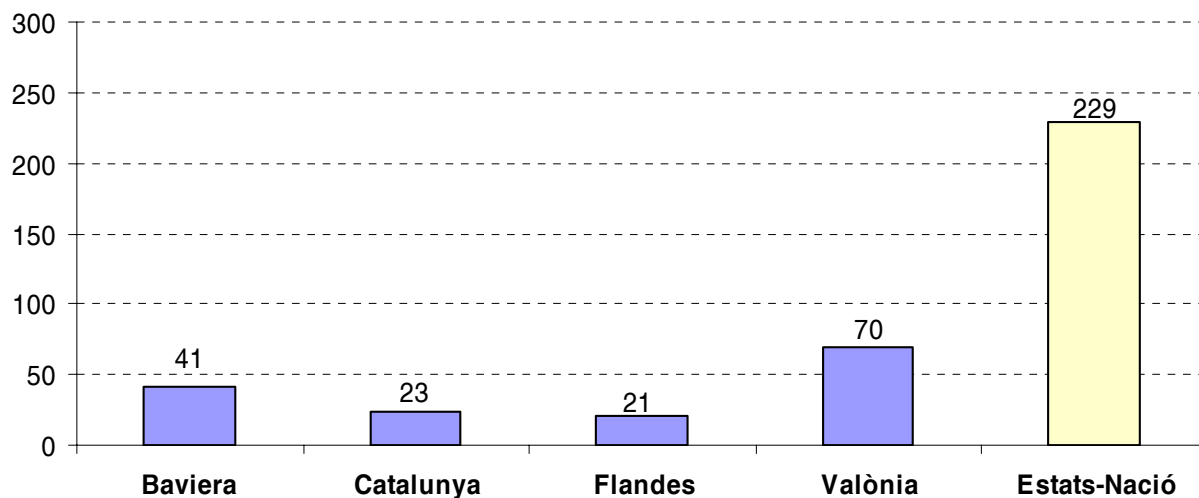
Així, el Ministeri de Cultura i les Comunicacions, el Ministeri de Relacions Internacionals i la xarxa d'oficines a l'estranger, així com el Secretariat d'afers intergovernamentals canadenc, són encarregats de posar en marxa aquests acords i la realització dels projectes que en deriven.

Total de projectes de cooperació per tipus i estats / territoris participants. 2006

Cal notar de manera evident el pes dels projectes de cooperació entre el Quebec i altres territoris sense Estat propi respecte del total de la cooperació. En aquest sentit, més del 40% dels convenis projectes signats pel Quebec ho són amb territoris sense estat.

Projectes de cooperació del Quebec segons tipus d'entitat política. 2006

D'altra banda, en llur camp respectiu de competència, diversos organismes i societats estatals poden concloure igualment **convenis particulars**. Així, destaquen:

- La Societat de Desenvolupament de les Empreses Culturals (SODEC) ha conclòs diversos acords amb institucions internacionals i governs estrangers en els camps del cinema (inclòs l'Estat espanyol), la literatura (amb Catalunya, entre d'altres) i els oficis de l'art.
- El Consell de les arts i les lletres del Quebec ha acordat nombrosos convenis de cooperació amb institucions d'una dotzena de països, per tal d'establir una xarxa d'estudis i tallers-residències que ha permès de multiplicar els intercanvis internacionals i desenvolupar la carrera d'artistes i escriptors. Ciutats com Barcelona, París o Nova York han esdevingut punts de divulgació de la cultura quebequesa al món.
- La Societat de teledifusió del Quebec (*Téle-Québec*) participa en les associacions de les televisions francòfones com la Comunitat de Televisions Francòfones i el Consell internacional de ràdios i televisions d'expressió francesa. Com a encàrrec del govern quebequès, *Téle-Québec* és membre del consell d'administració de *TV5 Monde*. També escull, en col·laboració amb *Radio-Canada*, les emissions francòfones del Quebec i del Canadà proposades a *TV5 Monde*.

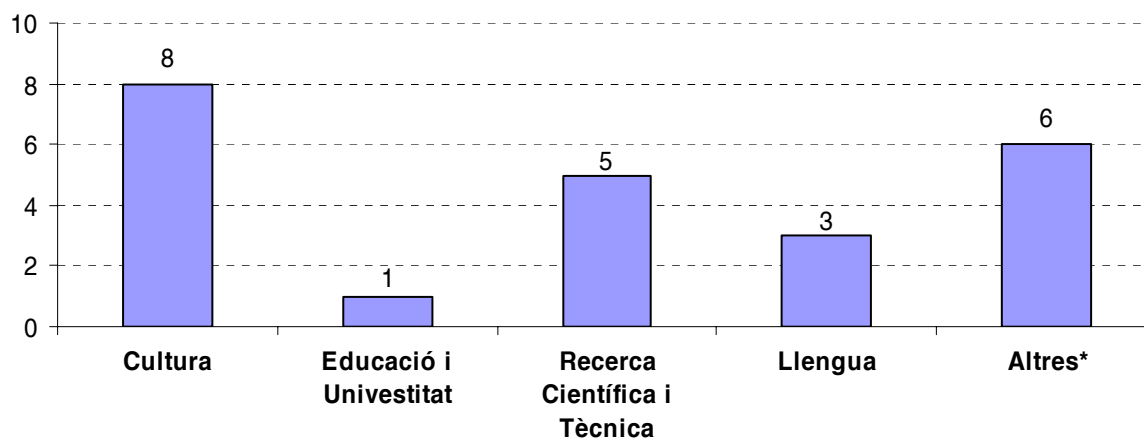
- Biblioteca i arxius nacionals del Quebec ha signat diversos acords de cooperació amb biblioteques nacionals de països com França, Egipte, Rússia o Catalunya (1996).
- Diversos museus nacionals tenen activitats de divulgació a nivell internacional que passen per la conclusió de nombrosos acords amb homòlegs estrangers. Aquests acords afavoreixen l'exportació d'exposicions concebudes al Quebec.

El Quebec ha signat 6 convenis en vigor de tot tipus amb administracions de l'Estat espanyol, 4 de les quals amb la Generalitat de Catalunya i s'estan realitzant en l'actualitat 23 projectes de cooperació també en àmbits diversos, tots ells amb el govern català. En destaquen els acords en el camp de l'educació i en matèria lingüística i d'intercanvi d'artistes.

Acords internacionals en vigor entre el Quebec i l'Estat espanyol. 2006

	Cultura	Educació i Formació	Ciència i Tecnologia	Altres	Total
Acords amb Espanya	1	1	1	3	6
Acords amb Catalunya	1	1	1	1	4

Projectes de Cooperació entre el Quebec i Catalunya. 2006

* Inclou medi ambient, economia social, modernització administrativa o turisme, entre d'altres.

Existeix, per últim, una **Oficina del Quebec a Barcelona** des de l'any 1999 que cobreix el territori espanyol, portuguès i andorrà. Des del punt de vista cultural, té els següents mandats:

- Fer conèixer la realitat del Quebec als MCM catalans, bascos i espanyols
- Assegurar la promoció de les diferents disciplines artístiques quebequeses
- Assegurar la cobertura mediàtica del Quebec
- Posar a la pràctica i fe rel seguiment dels acords i projectes de cooperació entre el Quebec i Catalunya

4. Fonts i enllaços

Entitats governamentals:

Ministeri de Cultura i Comunicacions: <http://www.mcc.gouv.qc.ca/>

Informe anual 2005-06 del Ministeri de Cultura i Comunicacions:

<http://www.mcc.gouv.qc.ca/fileadmin/documents/publications/rapport-annuel2005-2006.pdf>

Ministeri de Relacions Internacionals: <http://www.mri.gouv.qc.ca/>

Organismes i societats de l'Estat

Biblioteca i Arxius Nacionals del Quebec: www.banq.qc.ca

Comissió de Reconeixement de les Associacions d'Artistes i Associacions de

Productors: <http://www.craaap.gouv.qc.ca/>

Consell de les Arts i les Lletres del Quebec: <http://www.calq.gouv.qc.ca/>

Comissió dels Béns Culturals del Quebec: <http://www.cbcq.gouv.qc.ca/>

Societat de Desenvolupament d'Empreses Culturals: <http://www.sodec.gouv.qc.ca/>

Societat de Teledifusió del Quebec: <http://www.telequebec.tv/>

Conservatori de Música i Art Dramàtic del Quebec:

<http://www.conservatoire.gouv.qc.ca/index.asp>

Centre de Conservació del Quebec: <http://www.ccq.mcc.gouv.qc.ca/>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

Àustria és un Estat federal. L'article 15è de la Llei Constitucional assigna la major part de les competències culturals a les províncies, mentre que el govern federal manté la competència sobre afers "sobirans" com ara els arxius científics i tècnics, biblioteques, col·leccions i instal·lacions federals (museus, Biblioteca Nacional), teatres federals, monuments històrics, denominacions religioses, fundacions i fons. Malgrat que la responsabilitat pública ve clarament definida per alguns camps culturals, els poders públics (a qualsevol nivell de govern) poden prendre un rol actiu en el suport de totes les arts i activitats culturals. En aquest cas, les relacions entre diversos nivells de govern es defineixen tant a través d'una cooperació informal així com de relacions de competència. Amb tot, cal dir que si bé la constitució austríaca és federalista en principi, a la pràctica és el govern federal que té un paper predominant en el suport de les arts i la cultura.

Administració cultural de la República Federal

El 1997, les arts van ser transferides a la Cancelleria Federal i assignades a una Secretaria d'Estat, que és responsable de cultura, arts i MCM. Per primer cop des dels anys 70's, els afers culturals estan gestionats al costat de les polítiques dels MCM.

Les decisions sobre les ajudes i subvencions es fan sota recomanació de diverses comissions d'experts en els respectius camps del Departament d'Arts de la Cancelleria: arts visuals, música, teatre, dansa, cinema, literatura, traducció, publicacions, arquitectura, etc. Les lleis solen dissenyar-se als ministeris rellevants, sovint a partir de consultes informals amb experts.

Anualment, el Departament d'Arts publica un informe (*Kunstbericht*) en què s'informa de la despesa en activitats culturals i en arts. Per a assolir la màxima transparència i comparació –especialment entre les despeses de les províncies i aquelles a nivell federal– un nou sistema va ser establert el 1996 i organitza les dades per sector, més que no pas per nivells administratius (LIKUS).

Administració Cultural de les Províncies Federades i Autoritats Locals

Les províncies són actives en la promoció de la cultura en tots els camps rellevants. Tots els governs provincials tenen almenys un departament que s'ocupa dels afers culturals. Un membre del govern generalment assumeix la responsabilitat política en aquest departament. Ocasionalment, el propi governador conserva algunes competències. Les capitals provincials així com petits municipis esmercen importants recursos en la promoció cultural, en institucions urbanes, museus locals, biblioteques i instal·lacions educatives.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

A causa de la seva complexitat, s'explica a continuació la distribució de tasques als 3 nivells de l'administració, principalment a nivell federal-ministerial.

Nivell federal

La Secretaria d'Estat per a les Arts i els MCM i les divisions del departament de les Arts de la Cancelleria Federal són responsables de:

- Promoció de les arts visuals, arquitectura, disseny i moda
- Promoció de la música i de les arts escèniques
- Promoció del cinema i l'art dels mitjans, fotografia
- Afers legals
- Gestió del pressupost i control de les subvencions
- Literatura i publicacions
- Afers bilaterals i multilaterals de la política cultural exterior
- Coordinació amb la UE
- Iniciatives regionals i centres culturals; suport per les activitats multiculturals i projectes interdisciplinaris

Institucions amb responsabilitat en el departament d'Arts de la Cancelleria Federal:

- Institut Austríac del Cinema – ÖFI
- *Bundestheater Holding*, consistent en el *Burgtheater* (Teatre Nacional), *Viena Opera House*, *Volksoper Wien* i *Theaterservice GmbH*, la companyia de teatre més gran del món
- *Artothek*: l'administració d'aquesta col·lecció, que conté més de 28.000 objectes, va ser externalitzada el 2002, però l'Estat federal en manté la propietat
- *Österreichische Fotogalerie*

- *KulturKontakt Austria*

El Departament de la Llei Constitucional de la Cancelleria Federal és l'encarregat de la política dels MCM i afers concernents els nous mitjans:

- Interpretació de les lleis de MCM (*Rundfunkgesetz, Privatradiogesetz, Kabel- und Satellitenrundfunkgesetz, KommAustria-Gesetz*); i
- La coordinació dels afers legals relatius als nous mitjans i Internet (des d'octubre de 1998: Consell Assessor per als nous mitjans i Internet).

El Ministre Federal per l'Educació, la Ciència i la Cultura s'encarrega de la cultura (patrimoni cultural, arts, educació, etc.) i afers educatius, de l'escola i la universitat.

Més específicament, el Ministre és responsable de:

- Museus i col·leccions
- Protecció de monuments, protecció del patrimoni cultural (UE, UNESCO)
- Biblioteca Nacional
- Orquestra de cambra de Viena
- Audio Biblioteca (*Phonothek*)
- Biblioteques públiques, biblioteques escolars, cultura folklòrica
- Restitució dels béns culturals a les víctimes del règim Nazi

La Direcció General per als Afers Culturals del Ministeri d'Afers Estrangers és responsable de:

- Afers culturals multilaterals i bilaterals
- Fòrums Culturals i departaments a l'estranger en 26 Estats
- 51 Biblioteques austríaques a l'estranger
- 8 branques de l'Österreich Institut (instituts que ofereixen cursos de llengua alemanya)

Els ministeris d'Educació, Ciència i Cultura i el Ministeri d'Afers Estrangers comparteixen responsabilitat en:

- Centres d'estudis austríacs i càtedres
- Oficina per a la cooperació austro-ucraïnesa per la Ciència, l'educació i la cultura a Lvov
- Agregats culturals i en educació

Hi ha altres ministeris governamentals que s'encarreguen d'afers culturals. Entre aquests hi ha el Ministeri d'Afers Econòmics i del Treball, que és responsable de:

- Diversos premis en el camp de les indústries culturals (arquitectura, disseny, MCM)
- Acords bilaterals sobre el cinema amb Alemanya, Suïssa, França, Espanya i Itàlia
- Edificis històrics
- Turisme (cultural)

I també el Ministeri de l'Interior s'encarrega de:

- Commemoració de l'Holocaust
- Associació per al servei de la commemoració dels Memorials de l'Holocaust
- Associació "Mai Oblidar" per a la Protecció dels Memorials de l'Holocaust

Nivell provincial

Per a les províncies federades, hi ha un departament cultural als governs. En alguns casos, aquests es combinen amb els departaments de Ciència i/o Educació. Tenen des dels 80's les pròpies lleis de promoció cultural. Les responsabilitats culturals dels governs provincials inclouen:

- Totes les agendes legals relatives a la política cultural
- Promoció d'activitats culturals amb una relació amb el respectiu parlament federat, sovint en cooperació amb el nivell federal
- Promoció d'activitats per a preservar l'aparença dels pobles i manteniment del patrimoni (nuclis antics)
- Fundacions i fons propietat de les províncies
- Escoles de música
- Teatres, cinemes, esdeveniments diversos, festivals
- Patrimoni, tradició i folklore
- Esports

Nivell local

La responsabilitat política per a la cultura a nivell local la té el regidor o el batlle segons els casos. La majoria dels governs municipals tenen departament de Cultura (sovint també de Ciència i Educació) que són responsables de les biblioteques, folklore i preservació de l'entorn. Comunitats amb menys de 20.000 habitants generalment no disposen d'aquest departament.

Les competències locals inclouen:

- Preservació del paisatge urbà, cascs antics, etc.

- Festivals, especialment en capitals provincials, en cooperació amb el nivell federat i federal
- Promoció de les institucions urbanes (estades, centres culturals, etc.)
- Art novell (teatres amateurs, bandes de folklore, etc.)
- Museus locals
- Biblioteques, instal·lacions per a l'educació d'adults

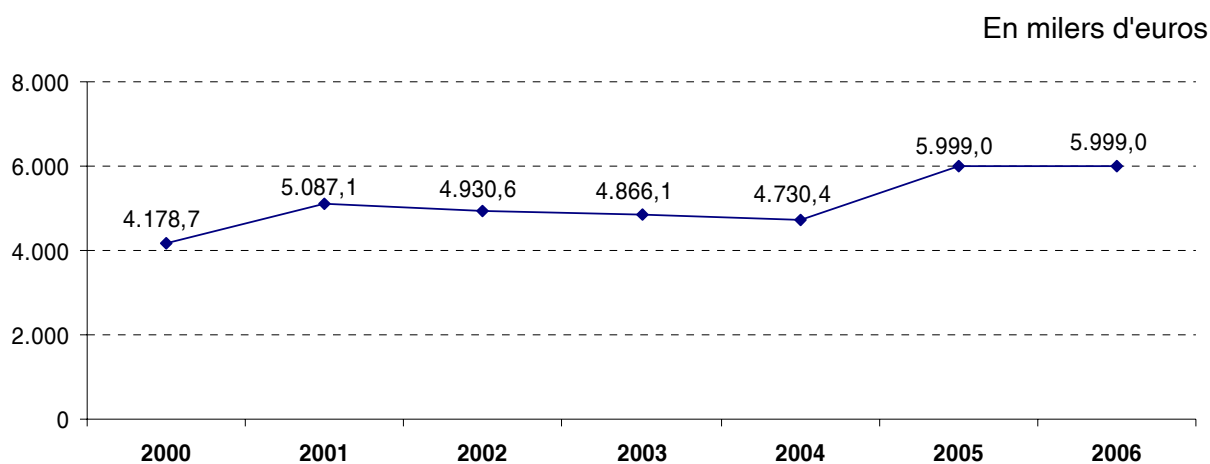
1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

Se celebren reunions intergovernamentals anuals (*Landeskulturreferentenkonferenz*) entre les 9 províncies i el govern federal en què es discuteixen els projectes culturals importants. El *staff* polític i administratiu és convidat a participar en aquests mítings per invitació del govern federal. Per últim, s'organitzen trobades informals entre responsables ministerials i els gestors.

1.4. Cooperació cultural internacional

Com s'ha vist en l'epígraf 1.2, el Ministeri d'Afers Estrangers, a través de la seva Direcció General per Afers Culturals, dirigeix la cooperació cultural internacional, amb un protagonisme menor del Ministeri d'Educació, Ciència i Cultura.

Evolució del pressupost Direcció General per Afers Culturals, 2000-2006

Les principals tasques de la política cultural van ser resumides en el Nou Concepte de Política Cultural Internacional (*Auslandskultur Neu*) preparat pel Ministeri d'Afers Estrangers el 2001. La premissa bàsica és que el diàleg cultural està evolucionant creixentment com un factor decisiu en les bones relacions entre països i les

oportunitats obertes amb el procés de globalització permeten definir les principals tasques de la política cultural austríaca:

- La cultura cal utilitzar-la com un instrument per a comunicar la posició d'Àustria a Europa, i fer-ho de manera entenedora i perceptible.
- La cultura ha de permetre Àustria ser distingida internacionalment pels seus objectius assolits en els diversos camps artístics.
- Les activitats en els camps de les arts i les ciències han de ser complementats amb projectes educatius.
- Àustria com a abanderada de la diversitat cultural a Europa. Una aproximació oberta que eviti polítiques amb un accent excessiu en la promoció de la identitat nacional.

El Nou Concepte de Política Cultural Internacional identifica les següents prioritats:

- Suport a les discussions sobre Europa i "Valors Europeus" en seminaris i esdeveniments
- Anàlisi de la història austríaca del segle XX
- Cooperació cultural amb candidats a la UE, especialment a l'Europa Central
- Cooperació cultural com a contribució envers l'estabilització de la regió balcànica i enfortint-ne la societat civil
- Cooperació cultural amb Estats del Tercer Món

Per a assolir aquestes prioritats, les activitats culturals internacionals s'han de basar en estructures flexibles i en mètodes moderns.

Els Österreich Institut, els Fòrums Culturals i les Biblioteques Austríaques

Actualment, la política cultural internacional d'Àustria disposa d'una xarxa global consistent en 8 instituts de cultura austríacs (Österreich Institut), 29 Fòrums culturals en el marc de les missions diplomàtiques, 51 Biblioteques Austríaques i 5 Instituts de la Llengua.

Aquestes institucions tenen rols diferents i complementaris en un sentit funcional (ensenyament de llengües, proveïment d'informació cultural, organització d'activitats, etc) i geogràfic (mai s'estableixen a les mateixes ciutats). Tenen també estructures diverses, amb una major o menor dependència orgànica i financera respecte del Ministeri d'Afers Exteriors.

En aquest sentit, els Österreich Institut són les institucions que gaudeixen d'una major autonomia de funcionament i financera respecte el Ministeri d'Afers Exteriors. Tenen una alta ràtio d'autofinançament del voltant del 70%, que el Ministeri complementa amb uns 930.000 euros anuals.

En canvi, els Fòrums culturals i les Biblioteques austríaques depenen plenament de la Direcció General per Afers Culturals del Ministeri d'Afers Exteriors en termes de planificació, organització i finançament. Pel que fa als recursos humans esmerçats, cal dir que els Fòrums culturals compten amb almenys un director titulat austríac i un/a secretari/a assistit per personal del país en qüestió en un nombre de 3 a 6 efectius. A les Biblioteques austríaques només hi treballa personal local.

Plataforma “Cultura–Europa Central”

Va ser fundada amb Estats “culturalment veïns” (Polònia, República Txeca, Hongria, Eslovàquia, Eslovènia) el 2001. És un fòrum per a facilitar el diàleg cultural amb el propòsit de donar suport bilateral i multilateral en el camp dels projectes culturals. Així, es pretén posar de relleu la identitat cultural comuna de l'Europa central.

Des de la seva fundació, la plataforma ha donat suport a més de 50 projectes arreu del món.

Afers Multilaterals

Els afers multilaterals de la política cultural internacional es deliberen en el marc de la UNESCO, la UE o el Consell d'Europa.

El rol que la llengua, la ciència, la política, la religió i la societat juguen en el debat sobre l'ampliació de la UE han estat al centre de diversos esdeveniments organitzats pel Govern austríac els darrers anys. Conferències i simposis internacionals sota l'auspici del Ministeri d'Afers Exteriors austríac com “Multiculturalitat i multiètnicitat a l'Europa central, de l'est i del sud-est”, “Unitat en la diversitat–una Europa multicultural” o “Cultura i veïnatge” en són exemples.

Cooperació Cultural, Científica i Tècnica

En aquest àmbit s'estableix una cooperació estreta entre els ministeris d'Educació, Ciència i Cultura i el de Transports, Innovació i Tecnologia amb el Ministeri d'Afers Exteriors.

Existeixen d'altra banda, dues Oficines de cooperació científica, educativa i cultural a Kíev i a Sarajevo, amb sengles subvencions per part del Ministeri d'Afers Exteriors de 45.000 i 40.000 euros respectivament. En el camp cultural, i els respectius àmbits d'acció geogràfica, s'encarreguen de posar en contacte artistes austríacs i locals, involucrar-los en la participació en certàmens i festivals i la presentació de la cultura austríaca a les comunitats locals.

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

En principi, Àustria, és un Estat federal. Les responsabilitats públiques han estat redistribuïdes per sector en diferents nivells o entitats, com ara l'Institut del Cinema Austríac i el *KulturKontakt*. A més, hi ha hagut alguns intents de descentralitzar responsabilitats en la cultura, il·lustrats en les reformes dels teatres federals i la reestructuració dels museus federals.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix una única definició de la cultura austríaca – la cultura i la promoció de la cultura no estan definides en cap llei com a tal, sinó més aviat integrades com a part de la Llei Federal per a la Promoció de les Arts. Es poden trobar diverses definicions en l'esmentada llei, sovint subratllant les especificitats regionals d'aquelles activitats susceptibles de ser promogudes.

2.3. Objectius de la política cultural

Els principals objectius de la política cultural a Àustria s'organitzen en 3 categories:

- **Necessitats culturals bàsiques:** Llibertat d'expressió artística, pluralisme, qualitat, innovació, creativitat, identitat, internacionalització, l'estímul de les condicions generals per a artistes, digitalització
- **Gestió:** Transparència, promoció, competició, eficiència, cooperació públicoprivada, flexibilitat, descentralització, planificació, orientació de servei, avaluació
- **Objectius sociopolítics:** Participació, igualtat, seguretat social, representació, entesa dels efectes econòmics del sector cultural.

2.4. Llengua i política cultural

La llengua predominant a Àustria és l'alemany. Les llengües minoritàries són cobertes per la Llei dels Grups Ètnics (*Volksgruppengesetz*). Són el croat i l'hongarès (Burgenland) i l'eslovè (Caríntia). A Burgenland, la llengua d'instrucció a l'escola depèn del nombre d'estudiants en aquella escola que parlen una determinada segona llengua (l'anomenat "dret a l'educació de la sobirania").

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

El govern d'Àustria té signats acords de cooperació cultural amb un total de 25 Estats, incloent 8 Estats membres de la UE. A banda dels esmentats, s'han signat amb 11 Estats altres convenis de cooperació a nivell tècnic i científic. Existeix també una cooperació de tipus informal en els camps cultural i científic amb un total de 6 estats que no requereix la signatura d'un acord escrit.

La importància que Àustria atorga als convenis culturals reflecteix el fet que són un instrument important per tal d'influir el contingut i l'abast de la política cultural governamental i, per tant, un complement o part de les relacions polítiques internacionals.

Àustria disposa en un total de 8 ciutats europees dels Instituts Austríacs (*Österreich Institut*) amb la missió fonamental de l'ensenyament de la llengua alemanya, però no de forma exclusiva.

D'altra banda, els Fòrums Culturals austríacs juguen un paper fonamental en la implementació de la política cultural internacional, sobretot en l'ensenyament de la llengua alemanya, però també en l'organització d'activitats culturals i per al foment de l'intercanvi cultural, artístic i lingüístic. Actualment, Àustria disposa d'una xarxa de 29 fòrums culturals, que complementen 51 Biblioteques austríaques, així com 5 Escoles de Llengua. Totes tres xarxes reben la col·laboració de les Ambaixades i Consolats Generals.

Representació cultural austríaca a l'Exterior. Nombre de centres - Territoris amb representació diplomàtica. 2006

Österreich Institut	8
Biblioteques Austríaques	51
Fòrums Culturals	29
Escoles de Llengua	5
Estats i territoris amb representació diplomàtica	197

Acords Culturals i Científics entre Àustria i altres estats. Octubre 2004

	Estats
Acords Culturals	25
Acords de Cooperació Científica i Tècnica	11

Pel que fa a l'Estat espanyol, el Govern Federal d'Àustria ha signat al llarg dels anys diversos convenis i programes marc i de treball de cooperació cultural i científica amb Espanya i a Madrid hi ha ubicat un Fòrum Cultural.

Representació Cultural i diplomàtica d'Àustria a Espanya. 2006

- Ambaixada d'Àustria a Madrid
- Consolat General a Barcelona
- Consolat a Bilbao
- Consolat a Las Palmas de Gran Canària
- Consolat a Màlaga
- Consolat a Palma de Mallorca
- Consolat a Santa Cruz de Tenerife
- Consolat a Sevilla
- Consolat a València
- Fòrum Cultural de Madrid (*Kulturforum*)
- Representació Permanent a l'Organització Mundial del Turisme (OMT)

Acords Culturals i Científics entre Àustria i Espanya. Octubre 2004

Acords Culturals	1
Acords de Cooperació Científica i Tècnica	2

L'acord cultural entre Àustria i Espanya va ser signat el 1975 i implicava la cooperació en el camp dels arxius i les biblioteques, l'intercanvi d'informació en l'àmbit dels museus, o l'intercanvi de material filmogràfic entre altres aspectes.

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals Culturals

Govern Austríac: <http://www.austria.gv.at/>

Cancelleria Federal. Departament d'Arts: <http://www.art.austria.gv.at/>

Ministeri Federal per l'Educació, la Ciència i la Cultura: <http://www.bmbwk.gv.at/>

Ministeri Federal d'Afers Exteriors: <http://www.bmaa.gv.at/>

Institut Austríac: <http://www.oei.org/>

Associacions Professionals

IG Kultur Österreich: <http://www.igkultur.at/>

AKM - Autors. Compositors i Músics: <http://www.akm.co.at/>

IG Freie Theaterarbeit. Interessensgemeinschaft: <http://www.freietheater.at/>

Österreichischer Kulturrat: <http://www.kulturrat.at>

Entitats Atorgadores de Subvencions

KulturKontakt Austria: http://www.kulturkontakt.or.at/new/index_e.htm

Recerca Cultural i Estadístiques

Societat Austríaca pels Estudis i les Polítiques Econòmico-Culturals:

<http://www.fokus.or.at/welcome.htm>

Institut per les Ciències Humanes: <http://www.iwm.at/>

Centre Internacional pels Estudis Culturals: <http://www.ifk.ac.at/>

Institut Internacional per la Recerca dels MCM, la Comunicació i el

Desenvolupament: <http://www.mdw.ac.at/mediacult>

Documentació i Arxius Culturals d'Àustria: <http://www.kulturdokumentation.org/>

Serveis Artístics del Tercer Sector: <http://www.equal->

[artworks.at/start.php?site=publikationen](http://www.equal-artworks.at/start.php?site=publikationen)

Universitat de les Arts de Viena: <http://www.angewandte.at/>

Institut per a la Gestió Cultural: <http://www.mdw.ac.at/I124/html/index.html>

Centre Internacional per a la Cultura i la Gestió (ICCM): <http://www.iccm.at/>

Universitat de l'Art i el Disseny Industrial: <http://www.khs-linz.ac.at/>

Portals de Cultura i Arts

Depot. Kunst und Diskussion im Museumsquartier: <http://www.depot.or.at/>

Kunstnet: <http://www.kunstnet.at/>

Museumsquartier Vienna: <http://www.mqw.at/>

Centre d'Informació Musical: <http://www.mica.at/>

Internetplatform – Indústries Creatives: <http://www.creativeindustries.at/>

Culture Tour Austria: <http://www.culturetour.at>

1. Competències, presa de decisions i administració

1.1. Descripció general del sistema

D'acord amb la Llei Fonamental alemanya, el poder polític i la responsabilitat a la República Federal d'Alemanya estan en mans dels 16 *Länder* o Estats federats, que comparteixen l'autoritat tant amb la Federació com amb les comunitats locals. La divisió del poder és especialment important en els afers culturals, no només perquè així ho designen els principis constitucionals, sinó també perquè respecta diferències i estructures d'una vida cultural tradicionalment descentralitzada.

Molts dels *länder*, i d'una manera especial Baviera, sostenen i financen les seves pròpies infraestructures culturals com teatres estatals i orquestres, museus, biblioteques, monuments i indrets d'interès artístic, etc. També s'encarreguen d'acadèmies en els camps de la música, les arts visuals i el cinema, i formulen o implementen polítiques de promoció de les arts, la literatura, etc.

En algunes àrees, la Federació i els *länder* cooperen en els afers culturals, principalment a través del suport a grans fundacions i certes institucions nacionals. Així, per exemple, el 1980 els *länder* van crear una fundació nacional (*Kulturstiftung der Länder*) per a la promoció d'alguns sectors de les arts i la literatura, i van convidar la Federació a unir-s'hi.

Als *länder*, la política cultural és principalment responsabilitat dels ministres de Cultura respectius, en el cas bavarès, del Ministre de Ciències, Recerca i Arts dels d'Educació i Cultura. Aquests han cooperat des de 1948 en la Conferència Permanent dels Ministres d'Educació i Cultura dels *Länder*, amb "el propòsit d'assolir una concertació i l'interès comú en afers de política cultural d'un àmbit supraregional". En alguns casos, la cooperació entre els *länder* i la Federació en l'àmbit cultural i sobretot en els MCM també es desenvolupa a la Conferència de Primers Ministres dels *Länder*.

Els estats federats, doncs, participen en el suport i el finançament d'institucions amb projecció federal i internacional. D'aquí es desprèn també que les Autoritats Federals tenen especial responsabilitat en la representació dels afers culturals dins i fora de la República. D'acord amb les provisions constitucionals, també s'encarrega de la promoció dels films alemanys, la protecció de la propietat cultural, els drets d'autor, etc.

A nivell local, les anomenades comunitats locals tenen, com els *länder*, llurs propis ens de coordinació d'àmbit federal. Als municipis se'ls considera constitucionalment que juguen un rol molt important en els afers culturals.

Per últim, els ens no oficials com les federacions i associacions d'artistes de la indústria cultural han guanyat importància en els darrers anys. En certs camps, cooperen a nivell federal en l'independent Consell de les Arts (*Deutsche Kulturrat*). Els ens autogestionats són molt actius en el camp de les relacions culturals internacionals (*Goethe Institute*).

Baviera es va establir l'1 de Desembre de 1946 com un Estat lliure a través de la ratificació de la seva Constitució. Al llarg dels seus 188 articles, regula l'estructura de l'Estat i esbossa els drets i llibertats dels ciutadans, així com els principis més importants de la vida comunitària i l'economia.

L'administració de l'Estat bavarès és un sistema de tres nivells:

- Suprema autoritat del govern de l'Estat
- Cossos provincials de nivell alt i mitjà
- Cossos de baixa administració i serveis especials

El govern de l'Estat bavarès és l'autoritat política suprema, que encapçala l'administració executiva. El constitueixen el Ministre-President, els Ministres d'Estat i els secretaris d'Estat. Les autoritats d'alt nivell provincial se subordinen als diferents ministeris i s'ocupen d'afers que afecten el conjunt de Baviera.

Les autoritats de nivell mitjà es posicionen entre els ministeris i la baixa administració i són responsables només de parts específiques del territori bavarès. Aquestes autoritats inclouen, per exemple, les diferents administracions o les prefectures de policia. Els set governs regionals d'Alta Baviera, Baixa Baviera, Alt Palatinat, Alta Francònia, Mitjana Francònia, Baixa Francònia i Suàbia estan subordinats al Ministeri de l'Interior, però també duen a terme funcions de l'espectre de

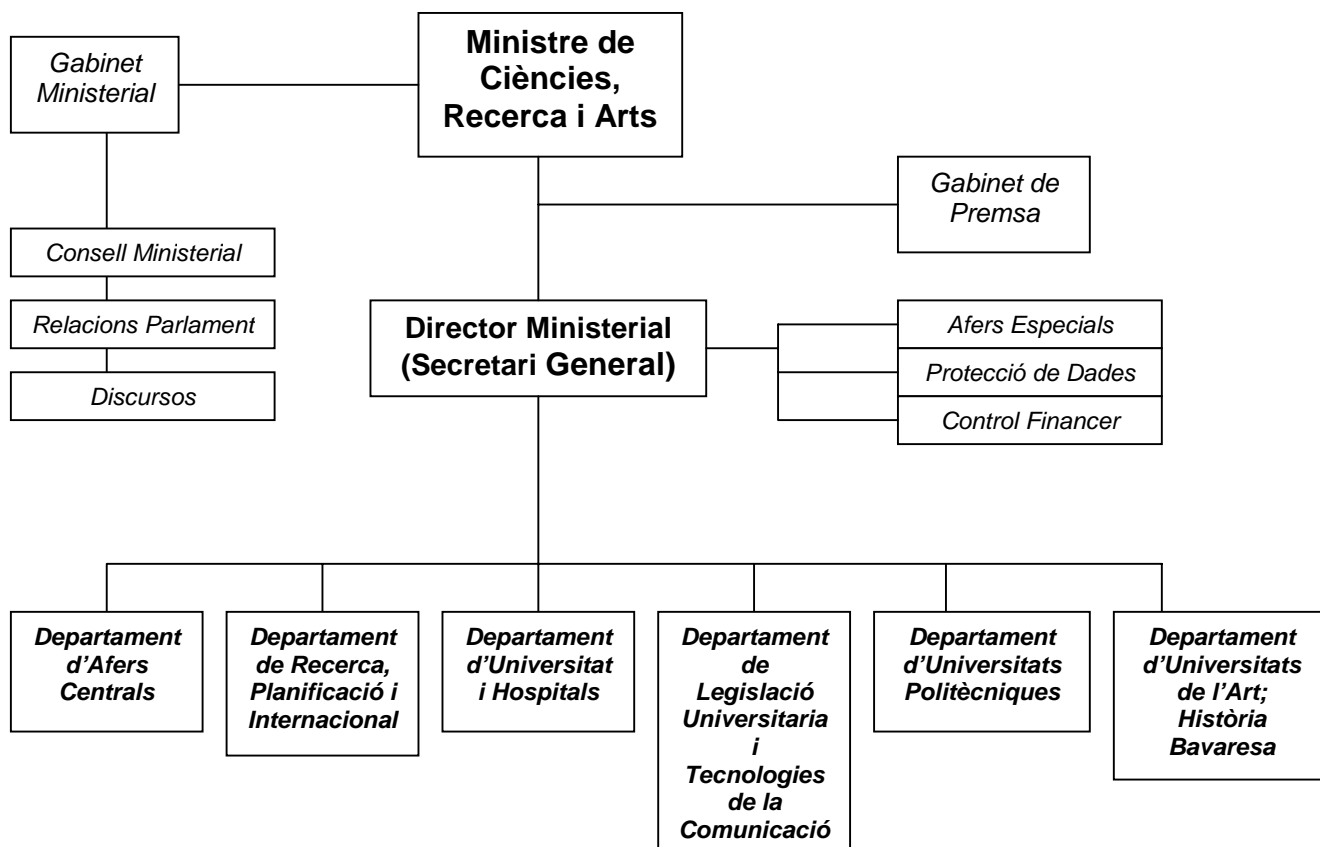

responsabilitats de quasi tots els altres ministeris bavaresos. De conformitat amb el principi d'unitat d'administració, el respectiu govern regional porta a terme funcions conjuntes i representa el govern de l'Estat a nivell de la respectiva regió.

Les autoritats de nivell baix estan subordinades a les autoritats de nivell mitjà i només són responsables dels petits territoris.

L'estat bavarès es divideix en 7 regions, 71 districtes, 25 districtes de ciutat i 2031 districtes municipals.

1.2. Organigrama de l'estructura governamental en l'àmbit cultural

Font: Ministeri bavarès de Ciències, Recerca i Arts.

1.3. Cooperació interdepartamental o intergovernamental

Per tal d'entendre com l'Estat Lliure de Baviera pot desenvolupar les seves competències a nivell cultural intern i exterior, és pertinent situar succintament el marc constitucional i legal en què es mouen els *länder*.

Estructures i competències

Existeixen comitès per a afers culturals per a tots els 16 *länder*. A nivell governamental, els afers governamentals s'organitzen de formes diverses, amb nomenclatures variades, però sovint sota el paraigua de ministeris estatals d'ampli espectre, incloent educació, ciència, recerca, etc.

Ens/Institucions

Existeixen fundacions que actuen com a patrocinadores de les institucions culturals i els programes de promoció dels *länder*; la cooperació conjunta Federació-Länder és rellevant en aquest camp.

Organitzacions per a la promoció i disseminació cultural

Existeix un marcat mimetisme respecte del model federal en aquest camp. La intermediació a través d'organitzacions de dret privat que implementen programes culturals i distribueixen fons públics és important també a nivell d'estats federats. Així, hi ha consells de la música, oficines per a afers culturals, grups de treball sobre afers socioculturals, amb un nivell de proximitat a l'Estat que varia segons l'ens.

Finalment, a nivell federal, la Conferència Permanent de Ministres d'Educació i Afers Culturals dels *Länder* uneix els ministres dels *länder* responsables de l'educació, universitats, recerca i afers culturals i artístics. Es va fundar en base a un acord entre els propis *länder*. La Comissió s'ocupa, com s'ha dit, dels afers supraregionals amb el propòsit de formar una posició final representativa i unificada de tots els interessos particulars.

A nivell estrictament de Baviera, el Ministeri bavarès de Ciències, Recerca i Arts existeix amb aquesta composició específica des de 1998. Es responsabilitza de totes les universitats bavareses, de les acadèmies d'art, de les arts i la cultura en sentit ampli, i de molts dels instituts de recerca a Baviera.

D'altra banda, el 1996 es va establir el **Fons Cultural Bavarès** dels ingressos procedents de la privatització de la companyia pública d'assegurances *Bayerisches Versicherungskammer*. La instauració d'aquest fons és part del programa anomenat "Ofensiva Bavaresa pel Futur", que va ser introduït pel Ministeri de Ciències per tal d'encoratjar, entre d'altres coses, la millora de les infraestructures culturals de l'Estat Lliure de Baviera.

La coordinació i la supervisió que són necessàries en totes les fases són responsabilitat del Ministeri d'Educació i Cultura i del Ministeri de Ciències, Recerca i Arts.

Les decisions d'inversió per a les diferents propostes de subvenció es prenen, segons la quantitat i l'àrea competencial per part del Ministeri, del govern, o bé de la comissió pressupostària al Parlament. Així, la proposta final sobre les peticions de més de 25.000 euros que són competència del Ministeri de Ciències, Recerca i Arts les pren el consell de govern. No succeeix el mateix per a l'àrea de competència del Ministeri d'Educació i Cultura. En un últim estadi del procés, els comitès parlamentaris del Pressupost, d'Universitats, Recerca i Cultura i o d'Educació, Joventut i Esports aproven les propostes finals.

1.4. Cooperació cultural internacional

Especialment des del punt de vista bavarès i alemany, la cultura s'ha vist com una oportunitat per a superar barreres polítiques i per a construir ponts entre pobles i àrees culturals.

L'article 32 de la Llei Fonamental especifica que "les relacions amb els Estats estrangers les conduirà el Govern Federal". En aquest sentit, les autoritats federals i el Parlament alemany són responsables de la política cultural exterior.

Les directrius polítiques que estableixen les prioritats de la política cultural exterior les coordina el Ministre d'Afers Exteriors. Les àrees més importants en la política cultural internacional (incloent l'educació) són:

- la cooperació transfronterera en educació i ciència
- el diàleg cultural internacional
- la promoció de la llengua alemanya a l'estranger
- els intercanvis en els camps de l'art, la música i la literatura.

Per a fer-ho, aquestes polítiques s'implementen des d'institucions intermediàries finançades pel Ministeri però que gaudeixen d'àmplia llibertat de gestió, com l'esmentat *Goethe Institute*.

També, més enllà del que els *länder* puguin fer pel seu compte, les institucions rellevants dels estats federats cooperen estretament amb la Federació en polítiques de projecció cultural. Cal esmentar l'existència des de 1957 de la Comissió Permanent dels Tractats Internacionals dels *Länder*, que coopera amb al Ministeri d'Afers Exteriors en relació als afers dels *länder*.

Des de la caiguda del Mur de Berlín i del Teló d'Acer, l'Estat Lliure de Baviera ha esmerçat molts esforços particularment a encoratjar les activitats interculturals amb els estats del centre, sud-est i est europeu (Croàcia, Eslovènia, República Txeca, Hongria, Eslovàquia, Ucraïna, Bulgària, Polònia, Romania, Macedònia, la ciutat de Moscou i Sèrbia) d'una manera especial a través de nombrosos projectes bilaterals i multilaterals i a l'intercanvi d'experts.

En efecte, un punt central a la política exterior bavaresa des de 1989-90 ha estat el suport als estats de l'Europa central, de l'est i del sud-est. Després de l'obertura de les fronteres el 1989, els contactes històrics, culturals i econòmics de Baviera amb els veïns de l'est s'han reactivat. En aquest sentit, l'Estat bavarès proveeix assistència per tal d'estabilitzar les estructures i institucions democràtiques o per donar suport a les minories alemanyes en aquests estats. En aquest sentit, s'han establert diversos grups de treball per a aquests països:

- Croàcia (des de 1972)
- Eslovènia (des de 1975)
- República Txeca (des de 1990)
- Eslovàquia (des de 1991)
- Hongria (des de 1991)
- Bulgària (des de 1995)
- Ucraïna (des de 1990)
- Moscou i regió (des de 1996)
- Macedònia (des de 1999)

Les relacions exteriors de Baviera pretenen resoldre problemes de tot tipus amb els seus immediats veïns, representar directament els interessos polítics, culturals i econòmics de Baviera en altres països, i promoure el federalisme i la subsidiarietat a Europa, tot guanyant suports a aquesta causa, per exemple, al Comitè de les Regions de la UE, a banda de promoure la pau, la llibertat, els drets humans i la democràcia. Tot això, naturalment, té lloc dins de l'ordre constitucional de la República Federal Alemanya (l'esmentat article 32 de la Llei Fonamental).

L'Estat lliure de Baviera pren una part activa en grups d'estudi i comissions en col·laboració amb:

- els Estats federats d'Àustria
- les regions del nord d'Itàlia

- Euskadi en el marc de l'Estat espanyol
- Llenguadoc-Rosselló, Migdia-Pirineus i Provença-Alps, Côte d'Azur a França.

També treballa amb diverses comunitats frontereres:

- Comunitat dels Estats alpins (PO Alp). Fundada el 1972 per 11 membres de 4 Estats.
- Comunitat dels Alps orientals i l'Adriàtic (PO Alpen-Adria). Fundada el 1978 per 17 membres de 7 Estats.
- Conferència Internacional Bodensee. Fundada el 1978 per 10 membres de 4 Estats.
- Comunitat dels Estats del Danubi. Fundada el 1990 per 23 membres d'11 Estats.

Finalment, Baviera està integrada en diverses euroregions que fomenten la cooperació en el camp cultural i econòmic entre regions transfrontereres:

- Euroregió Ergensis
- Euroregió Bayrischer Wald/Boemerwald
- Euroregió Inn-Salzach
- Euroregió Salzburg-Berchtesgadner Land/Traustein

D'altra banda, el Ministeri de Ciències, Recerca i Arts ha actuat durant molt anys com a representant dels estats federats de la República Federal d'Alemanya als Consells de Ministres de Cultura de la UE. Des de Baviera, es fa un èmfasi especial en la potenciació dels principis de l'autonomia local i la subsidiarietat. També, gràcies a un acord amb el govern federal alemany, el Ministeri bavarès representa els estats alemanys en les relacions sobre certs afers amb Ucraïna, Bulgària o Tailàndia.

L'intercanvi cultural bavarès no acaba amb la realitat europea. Així, connexions històriques han portat a mantenir una cooperació institucionalitzada amb Sudàfrica (les regions de Cap Oest i Gauteng), Brasil (São Paulo), la Xina (Xandong), els EUA (Califòrnia) i Canadà (Quebec).

2. Objectius generals i principis de la política cultural

2.1. Principals elements del model de política cultural actual

La política cultural alemanya, com s'ha vist, està basada en un model federal. Es governa pels principis de descentralització, subsidiarietat i pluralitat com a valors constitucionals i tradicionals d'acció. Així, tots els nivells de govern operen en un marc que especifica les respectives competències en el camp cultural.

D'altra banda, un important objectiu en el desenvolupament de la política cultural a Alemanya, és la recerca d'un equilibri entre la responsabilitat del sector públic per a assegurar l'existència i el finançament de les institucions culturals, i programes sense interferències governamentals en les activitats culturals. La Constitució Federal garanteix la llibertat de les arts, que no només dóna la base per a l'autonomia artística i els drets d'autogovern a les institucions culturals sinó que també estipula una forma de protecció envers la regulació federal. Així, l'Estat federal és responsable d'encoratjar activament i donar suport a la llibertat artística en allò que s'ha anomenat Estat Cultural (*Kulturstaat*).

Recentment, hi està havent a nivell federal discussions en relació a la privatització de les institucions i serveis públics i que ha intensificat els esforços per a una gestió de les arts més eficient. De resultes d'això, existeix una major receptivitat a la concertació públic-privada com a model d'exploració i també a la privatització de certes institucions culturals.

2.2. Definició *nacional* de cultura

No existeix pròpiament una definició bavaresa de cultura. Amb tot, tal com apareix en l'article 3 de la Constitució Bavaresa, "l'Estat protegirà les formes de vida i les tradicions culturals". D'això, es pot percebre un important component d'afirmació tradicionalista i regionalista en el camp cultural. Però també del text constitucional es dedueix una concepció àmplia de cultura, incloent dins de l'àmbit cultural l'esport i el gaudi del medi ambient i de la cultura del dia a dia.

2.3. Objectius de la política cultural

Tant a nivell alemany com bavarès, als 70's i 80's es van reflectir a nivell de política cultural les prioritats esbossades pel Consell d'Europa en afers relacionats amb la identitat cultural, el patrimoni, la diversitat cultural i la participació en la vida cultural. Avui dia, un dels principals objectius és la democratització de les arts, això és, fer la cultura i els esdeveniments artístics accessibles al màxim de gent possible.

2.4. Llengua i política cultural

Per bé que cada vegada menys parlats, al territori de l'Estat bavarès, perviuen encara diferents dialectes parlats per la població autòctona rural i que engloben tres branques diferents: el bavarès, l'est franconià i el suabià-alemànnic. A més d'un bon nombre de folkloristes i lingüistes, l'Acadèmia Bavaresa de les Llengües esmerça esforços per tal de preservar el lèxic autòcton per tal de documentar-lo en un diccionari per a la posteritat.

Per últim, el Govern de l'Estat Bavarès veu en la preservació dels dialectes bavaresos una contribució a la salvaguarda de patrimoni lingüístic i, per tant, la forma de vida bavaresa.

A nivell alemany, les llengües de les minories que tradicionalment han residit a Alemanya són protegides a través de la Convenció Marc per a la Protecció de les Minories Nacionals i inclouen el danès, el frisó o el romaní.

3. Activitats de la projecció de la cultura i la llengua. Presència global, a l'Estat espanyol i Catalunya

Baviera, dins d'allò permès en el marc constitucional alemany, i fent-ho compatible amb la representació a voltes amb la representació cultural de tota la Federació alemanya (Consells de Cultura de la UE, acords bilaterals, etc) es prodiga en la cooperació cultural a nivell multilateral i bilateral com hem vist anteriorment amb una especial atenció a les regions i estats limítrofs, però també amb regions arreu del planeta a través de l'obertura d'oficines de representació en regions com el Quebec o Xandong.

Cal dir que aquestes representacions tenen un enfocament primordialment de tipus econòmic i mercantil en servir de plataforma informativa per a emprenedors

bavaresos interessats a establir-se a la regió de destí en qüestió o bé per a públics interessats a establir qualsevol tipus de relació amb l'estat bavarès. Dit això, dins de la missió de les esmentades oficines de representació, la divulgació de la realitat i la diversitat cultural formen part del seu mandat.

4. Fonts i enllaços

Entitats Governamentals

Portal del Govern Bavarès: <http://www.bayern.de>

Ministeri Bavarès de Ciències, Investigació i Art:

<http://www.stmwfk.bayern.de/en/index.html>

Conferència Permanent dels Ministres d'Educació i Cultura dels Länder:

<http://www.kmk.org>

Portals Culturals

Portal Cultural de la Cultura Bavaresa:

<http://www.kulturportal-bayern.de/index.php?content=start-en>

Cooperació Intercultural: <http://www.baviere-quebec.org/index-EN.htm>

FONTS BÀSIQUES

Bibliografia:

Wiesand, Andreas J. (editor): *Handbook of cultural affairs in Europe*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft / Zentrum für Kulturforschung, 2000

Webgrafia:

Research Institute for Comparative Cultural Affairs and the Arts (EricArts):

<http://www.ericarts.org/web/index.php>

http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Culture/

Institut für Auslandsbeziehungen: <http://www.ifa.de>